

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 847

12. SRPNJA 2019. CIJENA 50 DINARA

Intervju: Petar Kuntić

IGNORIRANJE postojanja i uspjeha

5

U Subotici održani izbori
za mjesne zajednice
**DSHV zadovoljan
rezultatima**

6

Najveća briga učitelja –
manjak djece u školi
Zvoni li na uzbunu?

8

U kojoj mjeri uporaba odgovara-
jućih agrotehničkih mjera može
utjecati na bolje prinose?
**Struka u službi
poljoprivrednika**

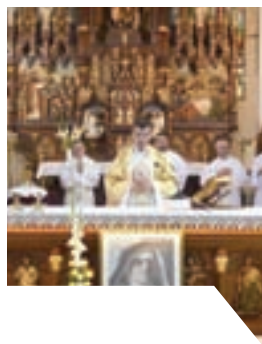
19

Dužijanica u Žedniku
**Živo evanđelje
bačke ravnice**

30

Koncert folklornog odjela HKC-a
Bunjevačko kolo iz Subotice
**Puno sudionika,
nove koreografije**

34

Devetnica u čast blaženoj Mariji
Propetog Isusa Petković
Zagovor Tvoj molimo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stan-
tić (zamjenik predsjednika), Branimir Kunti-
ć, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav
Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i
Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinator dopisne službe)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Ludnica u osnovi stanja

Bilo bi mi draže da u ove ljetne dane manjka novinarskih tema, bez obzira što takva situacija izaziva male-velike muke za novinare. Mada, i kada bi bio takav slučaj, novinar može i u ljetnoj stanci događaja, onih koji tresu i izazivaju pozornost, pokazati kako se može dobro pisati i u tematski sušnim mjesecima. Puno toga se može uraditi tipkajući po tastaturi. Upravo onako kako to rade, primjerice u glazbi, **Tihomir Hosjak** i **Filip Novosel**, svirajući kontrabas i tamburu, kao duo, kombinirajući ta dva žičana instrumenta uz različite tradicije sviranja. Poslušajte njihovu obradu pjesme *Paradise City* grupe *Guns'n'Roses* i bit će vam jasno. Gudalo protiv trzavice, e pa da. Pa još zapjevajte stihove iz te pjesme: *Samo vragolan što na ulici živi / Ja sam tvrd orah kojeg je teško svladati / Ja sam tvoj socijalni slučaj / Zato, nešto za jelo mi kupi / Drugi put platit ću ti / Idemo do kraja*. Dodajte tome i čitanje teksta **Ane Hodak** objavljenog u ovome broju našeg tjednika: *Gdje nema ljubavi, unesi ljubav...* o kulturi u kojoj dominira samoljublje i eto kompleta. A hladan tuš je uvijek pri ruci.

Naravno da bih više volio, prije svega, glede stanja u Srbiji da je škola – škola, bolnica – bolnica, sud da je sud, a skupština da je skupština i da oko toga nema preše i petljancija i to ne samo u ove dane. Bilo koje da je godišnje doba, uvijek je bitno razlikovati ludnicu od normalnog stanja. Izgleda da danas to i nije lako, tako da bi i autorima nekadašnje serije *Top lista nadrealista* zbog toga bilo mnogo teže sada praviti humor, jer su danas događanja na društveno-političkoj sceni nadrealna.

Dakle, kao što sam naznačio, tema u svezi novinarskog posla ne manjka. Nego, da pođem od Lijepe naše. Taman su mnogi lijepo zaboravili na mnoge slučajeve nepotizma, klijentilizma i korištenja vlasti za osobni probitak nekih političara, optužbe za korupciju i kriminal, na **Sanadera**, **Karamarka**, **Barišića**, **Kalmetu**, **Šeksa**, **Martinu Dalić** itd., kad evo afere u svezi **Tolušića** i **Marića**, a kulminiralo je u ponedjeljak ostavkom ministra uprave i političkog tajnika HDZ-a **Lovre Kuševića**. Jest premijer **Plenković** prihvatio ostavku Kuševića, ali je odmah i izjavio kako se bivši ministar »vraća u Sabor.«

Oporba je ranije podnijela prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Kuševiću, jer je, kako su naveli, tijekom obavljanja dužnosti načelnika općine Nerežišća, a potom ministra »pokazao da mu zaštita javnog interesa nije bitna i svoje je privatne, imovinske interese kontinuirano stavljao ispred javnih te zlouporabom položaja na kojima se nalazio ostvario milijunsku imovinsku korist«.

Serijski *Top lista nadrealista* je svojevremeno u skečevima opisivala, secirala i ismijavala pojave u tadašnjem društvu. Sjećam se i skeča u kojem policajci štrajkaju i skandiraju: »Vratite nam palice«. Pa jest uz smijeh i za razmisliti i upitati se o tom skeču u današnjem kontekstu.

Izgleda da su mnogi puno toga gepili, ali ovdje u Srbiji i nije baš opće poznato da je netko od tajkuna osuđen, za koje su političari aktualne vlasti govorili da će biti optuženi za nezakonite radnje. Sad, jesu »optuženi« preko medija, ali bila je to samo reklama ove vlasti za naivne.

I skoro da zaboravim na te političke reklame, pa na blaćenja tabloida u svezi prosvjeda oporbe i bojkot parlamenta dijela opozicije, kao i na provaljene zadatke za maturu, optužbe za razne plagijate doktorata političara i na po tko zna koji put izjave predsjednika **Vučića** da će prosječna plaća dostići 500 eura, te da će Srbija za godinu dana imati najveće plaće na zapadnom Balkanu. Uzgred, valjda plaće ne daje predsjednik. Okreni-obrni, ovdje se nitko ozbiljno ne bavi raslojavanjem i sve većom nejednakošću.

»Dobro, to«, kad eto ti ministra prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja **Mladena Šarčevića**, koji je upitan kako vidi to što oko 4.000 djece nije nastavilo školovanje poslije osnovne škole, rekao da je u sklopu uvjeta u Srbiji to »jako dobar rezultat! I nikom ništa, jel?

Ovdje u Srbiji je ovih dana malkice mirnije što se tiče događanja na političkoj sceni, a valjda se čeka i obilježavanje godišnjice *Oluje*, koja svake godine pojača tenzije između dvije države. Izjava neće manjkati. A poslije će se opet pričati o unaprjeđenju srpsko-hrvatskih odnosa. Sjetim se činčila, kojima poput hrčaka, kao jednu od igračaka, treba osigurati kotač za trčanje u kavezu.

Kao što sam rekao, *Top lista nadrealista* je prošlost. Nema potrebe za snimanjem nove serije. Ovdje je sam život odavno tragikomedija.

Zvonko Sarić

Dačić: Srbija se raduje predsjedanju Hrvatske EU

Srbija se raduje hrvatskom predsjedanju Europskom unijom u prvoj polovici 2020. i od tog predsjedanja puno očekuje, izjavio je srbijanski ministar vanjskih poslova Ivica Dačić na nedavnom skupu u Poznau.

»Srbija se raduje i dosta očekuje od predsjedanja Hrvatske EU. Mi smo ovdje svi naši i nama je interes da jedni druge pomažemo. Zato mislim da je važno da predsjedanje Hrvatske bude u skladu s interesima cijele regije«, naveli su beogradski mediji Dačićevu izjavu u Poznau, gdje sudjeluje na summitu država zapadnog Balkana i EU-a, organiziranom u okviru Berlinskog procesa.

Dačić je, kako se navodi, čestitao i hrvatskoj ministrici vanjskih i europskih poslova **Mariji Pejčinović-Burić** izbor za glavnu tajnicu Vijeća Europe, navodeći da je i ta dužnost »veoma važno mjesto za regiju«.

Dačićeva je poruka kako Srbija drži da su sve zemlje u regiji prijateljske, da imaju iste probleme, te da se nijedna ne bi trebala radovati neuspjesima neke druge, uz sugestiju da se države regije trebaju uzajamno podržavati.

»Netko će reći da je to nova Jugoslavija, ali ja ne pričam o tome, govorim da imamo zajedničke interese i da bi bilo bolje da o tome javno govorimo, nego da u raznim čekaonicama svi isto mislimo, a nitko ne smije reći«, rekao je Dačić izvještaičima beogradskih medija.

Dačić je rekao kako Srbiji nije u interesu da bilo gdje ima sukoba, te naglasio kako je potreban mir u regiji.

(Hina)

da se za upravitelja Fondacije osnivaču predloži **Lazar Cvijin** iz Subotice. Za zamjenika predsjednika Upravnog odbora izabran je Ivan Majić.

»Osnutak *Cro-Fonda* treba osigurati bolje funkcioniranje HNV-a u segmentu koji se tiče projektnih aktivnosti, da se u tom smislu rastereti tekući financijski plan Vijeća. Ovu praksu smo preuzeli od drugih nacionalnih manjina koje već više godina koriste institut fondacije, a što nam postojeći Zakon o zadužbinama i fondacijama u Srbiji omogućuje. Nadamo se da će potrebe za ovakvim fondom biti u budućnosti i više jer očekujemo jače financijsko podupiranje za projekte koji su pred nama, poput Obrazovno-odgojnog centra i *Hrvatske kuće* u Subotici. Financijsku potporu za projekte očekujemo i iz Srbije i iz Hrvatske«, izjavio je nakon sjednice predsjednik UO Fondacije *Cro-Fond* Mirko Ostrogonac.

D. B. P.

Konstituiran Upravni odbor Fondacije *Cro-Fond*

Hrvatsko nacionalno vijeće je na svojoj nedavnoj sjednici osnovalo Fondaciju *Cro-Fond* s ciljem prikupljanja sredstava za financiranje programskih aktivnosti i projekata Hrvata u Srbiji u područjima obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika i pisma. Na istoj je sjednici imenovan i Upravni odbor Fondacije, a konstituirajuća sjednica toga tijela održana je u utorak, 9. srpnja, u Subotici, u sjedištu HNV-a. Sjednici je nazočilo svih petero članova Upravnog odbora: **Mirko Ostrogonac** iz Žednika (predsjednik), **Branko Horvat** iz Tavankuta, **Svetislav Milanković** iz Subotice, **Katica Naglič** iz Surčina i **Ivan Majić** iz Odžaka. Na sjednici je usvojen Statut Fondacije, te je odlučeno

Proslava 29. obljetnice DSHV-a

Proslava 29. obljetnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini bit će održana na dan osnutka DSHV-a – 15. srpnja. Program obilježavanja obljetnice osnutka jedine relevantne političke stranke hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji u ponedjeljak će početi u 17.30 sati, kada će biti služena sveta misa u crkvi svetog Roka (u Keru, Subotica, Beogradska cesta 52). Nakon svete mise će od 19 sati biti održana svečana sjednica Vijeća DSHV-a, uz prigodan prijam u dvorištu Doma DSHV-a u Subotici (Beogradska cesta 31).

U Subotici održani izbori za mjesne zajednice

DSHV zadovoljan rezultatima

U Subotici su protekloga vikenda održani izbori za mjesne zajednice, a na kojima je uvjerljivu pobjedu odnijela lista Srpske napredne stranke i Saveza vojvođanskih Mađara, osvojivši značajnu većinu mandata u 35 od ukupno 37 mjesnih zajednica (442 mandata od ukupno 501). Izlaznost na izborima za ovu, najnižu razinu vlasti, je redovito niska, te je i ovoga puta svoje biračko pravo iskoristio manji broj, oko 17 posto građana.

Pobjeda u dva mjesta

Na izborima je sudjelovala i jedina politička stranka hrvatske manjine u Srbiji, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV). Stranka je sudjelovala samostalno, a kako navodi predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, ostvarili su »više nego povoljan« rezultat. Naime, DSHV je odnio pobjedu u dvije mjesne zajednice, u kojoj će imati većinu mandata, a to su Verušić i Mala Bosna. Ukupno je za stranku glasovalo 1.274 glasača (7 posto), što je više nego na istim izborima 2015. (kada su dobili 1.005 glasova) ili 2011. godine (1.186 glasova). Dobiveni glasovi su im sada osigurali 37 mandata u savjetima mjesnih zajednica. Inače, i izlaznost u mjesnim zajednicama gdje je na izborima sudjelovao DSHV, bila je veća.

»Jedina smo politička stranka koja je u nekoj mjesnoj zajednici uspjela dobiti više glasova od vladajuće koalicije koju čine Srpska napredna stranka i Savez vojvođanskih Mađara. Prema ovim rezultatima, mi smo po snazi druga politička opcija u gradu. Iza nas su ostale parlamentarne stranke, poput Socijalističke partije Srbije ili Lige socijaldemokrata Vojvodine«, naveo u ponedjeljak na konferenciji za medije predsjednik stranke Tomislav Žigmanov, dodajući kako njihov uspjeh značajnim čini i sama činjenica da je DSHV, za razliku od svojih takmaca, stranka koja nije u strukturama niti jedne razine vlasti.

Stranka je sudjelovala na izborima u osam mjesnih zajednica sa sljedećim rezultatima: Aleksandrovo (186 glasova), Gat (180), Tavankut (319), Mirgeš (57), Mala Bosna (132), Đurđin (106), Žednik (169) i Verušić (125).

»Zahvaljujemo se glasačima na ukazanom povjerenju, mislimo da su oni prepoznali, prije svega, kvalitetu naših kadrova, i ono što smo, kada su u pitanju prije svega prigradske mjesne zajednice, vidjeli što smo do sada činili, na koji način i kako smo se borili za bolje, prije svega komunalne uvjete u tim mjestima, kao i da se osigura opća kvaliteta života u njima, bez obzira na sve poteškoće«, kazao je Žigmanov.

Izgubljeni Tavankut

U DSHV-u navode kako je na izborima bilo kršenja izbornih pravila, poput slučaja u Tavankutu, gdje je od strane aktivista liste SNS-SVM bilo slučajeva kršenja predizborne šutnje i manipulacija s adresom kandidata s njihove izborne liste (nositelj te liste, kako tvrde, nije živio, niti živi u tom mjestu, već mu je adresa samo formalno tamo prijavljena). Ovo smatraju i ključnim razlozima zbog kojih je koalicija SNS-SVM pobijedila u Tavankutu, te tako DSHV više neće imati dosadašnju većinu, a najvjerojatnije ni vlast, u lokalnom Savjetu.

»Kada je u pitanju kršenje predizborne šutnje, ukazujemo kako je u tom vremenu u selu dijeljen promotivni letak SNS-a. Inače, u letku se kao rezultati te stranke navode oni rezultati koje su inicirale ili postigle prethodne garniture mjesne vlasti koje je predvodio DSHV. Vlast koju predstavlja SNS jest dodijelila novac za te projekte i provela njihovu realizaciju, ali to je novac poreznih obveznika iz Tavankuta koji inače u velikoj mjeri izmiruju te svoje obveze. Također, od strane vladajuće stranke bilo je i organiziranog dovođenja starijih osoba na biračka mjesta, neki od njih nisu znali koje je bilo njihovo od triju biračkih mjesta, te su vršili pritisak na biračke odbore da ih prime ili da se dopišu, što je naravno protivno pro-

pisima. To je stvaralo neurozu«, kaže mjesni dužnosnik DSHV-a i aktualni predsjednik Savjeta MZ Tavankut **Tome Vojnić Mijatov** dodajući kako je DSHV, ako ga se pozove, voljan i dalje sudjelovati u procesima odlučivanja u tom mjesnoj zajednici.

Kada je riječ o neravnopravnim uvjetima izbora, u DSHV-u navode i angažiranost subotičkih javnih poduzeća i njihovih ravnatelja u predizbornim i izbornim aktivnostima, te neažurnost biračkoga popisa. Unatoč nepravilnostima, DSHV ove slučajeve neće prijaviti Gradskom izbornom povjerenstvu.

Nastaviti započeti rad

Od ostalih stranaka koje su sudjelovale na nedjeljnim izborima u Subotici Socijalistička partija Srbije uspjela je dobiti devet mandata (2 posto birača), Liga socijaldemokrata Vojvodine i Savez bačkih Bunjevaca po pet mandata (1 posto birača) i Pokret snaga Srbije tri mandata (0.006 posto).

Proglasavajući uvjerljivu pobjedu koalicije SNS-SVM, gradonačelnik i predsjednik Gradskog odbora SNS-a **Bogdan Laban** je naveo kako će vladajuća koalicija nastaviti raditi u interesu građana, na poboljšanju kvalitete njihovog života.

»Građani su prepoznali što smo uradili u protekle tri godine i tu nisu samo u pitanju kapitalni projekti, već i infrastruktura samih mjesnih zajednica, gdje jednak tretman imaju gradske, prigradske i seoske mjesne zajednice. Svi se moramo potruditi da naša sela ožive, da mladi ostanu u njima, da radimo na drugim prioritetima koji su dio politike Vlade Srbije i predsjednika **Aleksandra Vučića**«, kazao je Laban.

D. B. P.

Zvoni li na UZBUNU?

Pad nataliteta očituje se iz godine u godinu u smanjenju broja učenika u školama, pa tako i u hrvatskim odjelima na području Grada Subotice. Manjak djece prati formiranje kombiniranih odjela, ali i stvaranje tehnoloških viškova među prosvjetnim radnicima

Crna demografska slika sadašnjost je u kojoj živimo, a pitanje je što će biti idućih godina. Naime, u osnovnoj školi u Tavankutu za predstojeću školsku godinu nije upisan nijedan učenik prvih razreda na hrvatskom jeziku. U samim začecima nastave na hrvatskom, u ovome selu s većinskim hrvatskim življem, broj prvašića kretao se oko 15, što je bila polovica od ukupno upisanog broja djece u prve razrede. Kroz proteklih 17 godina, koliko se provodi obrazovanje na hrvatskom u ovoj školi, broj djece postupno se smanjivao, da bi posljednjih nekoliko generacija pohađalo kombinirane odjele sastavljene od svega par učenika.

Marica Skenderović

Učiteljica **Marica Skenderović** iz Tavankuta od početka predaje u nastavi na hrvatskom jeziku. Školske godine iza nje bile su izazov i zadovoljstvo, a rezultat je bogato iskustvo u radu s djecom. Protekle je školsku godinu imala kombinirani odjel na hrvatskom jeziku s dva učenika četvrtog i jednim učenikom drugog razreda. Budući da od dvoje predškolaca koji su pohađali mjesni vrtić na hrvatskom jeziku nijedno nije za predstojeću školsku godinu upisano u hrvatski odjel, Marica Skenderović s neizvjesnošću će dočekati ovu jesen jer, po sistematizaciji radnih mjesta, za nju u ovoj školi nema posla od iduće školske godine.

Linijom manjeg otpora do praznih učionica

Međutim, neizvjesnost ne muči samo nastavne kadrove. Osim poražavajuće demografske slike, razlozi za sve manji broj djece u hrvatskim odjelima mogli bi se možda potražiti u još uvijek prisutnoj bojazni pojedinih roditelja od diskriminacije i podjele učenika po etničkoj pripadnosti. K tomu treba pridodati i sindrom malih sredina, koji nerado dopušta odstupanja od uobičajene matrice ponašanja i nerijetko nalaže priklanjanje mišljenju većine radi mira u kući.

Tavankutska učiteljica navodi da su dosad na razne načine pokušavali animirati roditelje, ističući ponajprije prednosti individualnog načina rada u malim odjelima, međutim uz sve gore spomenuto, došlo se do nezavidne situacije u kojoj, osim nedostatka vlastitog stava roditelja o svojim manjinskim pravima, slijedi i nedostatak radnog mjesta za ovu učiteljicu.

»Djeci su osigurani udžbenici, možemo se posvetiti individualnim potrebama učenika budući da ih je mali broj, osigurano im je ljetovanje, te različite aktivnosti od strane Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV). Sve to očito nisu dovoljni razlozi da mještani hrvatske nacionalnosti upišu svoju djecu na hrvatsku nastavu, jer se, pretpostavljam, ne žele isticati po tom pitanju, nego se priklanjaju većini«, kaže Marica Skenderović, dodajući da u izboru roditelja, odnosno djece, nedostaje kontinuitet, u smislu da se djeca iz hrvatskih vrtića upisuju u srpske odjele, a potom srednjoškolsko obrazovanje ponovno nastavljaju na hrvatskom, a nerijetki su i obrnuti slučajevi.

Izbor glede upisa u srednje škole ne čudi mnogo, budući da nastava na hrvatskom jeziku još nije zaživjela u svim školama. Međutim, čudi izbor Hrvata da upisuju svoju djecu u srpske odjele osnovne škole, u kojoj se na oba jezika radi po istom nastavnom planu, a materinji jezik samo je dodatna vrijednost škole u kojoj se provodi nastava na više jezika.

Govoreći o dodatnoj vrijednosti, ne treba izostaviti niti stručnost kadrova, odnosno učiteljica i nastavnika koji su kroz sve ove godine prošli brojne edukacije o nastavi na hrvatskom jeziku. Marica Skenderović uložila je dodatni trud i nedavno uspješno završila Lektorat za hrvatski jezik, koji je bio organiziran pri Filozofskom fakultetu u Novom Sadu.

»Temeljem međudržavnog sporazuma osigurana nam je ozbiljna naobrazba, kojom nam je omogućeno na jednoj višoj razini potvrditi svoje znanje hrvatskog jezika. Nas devetero prosvjetnih radnika pohađali smo predavanja tijekom dva semestra i uspješno završili obuku. Naš trud trebao bi se vrjednovati, ali za

to bi ova stavka najprije trebala ući u Pravilnik o stupnju i vrsti obrazovanja nastavnika i stručnih suradnika u osnovnoj školi.«

Certifikat o uspješno završenoj lekturi, kao i priznanje *Pajo Kujundžić*, koje joj je od HNV-a dodijeljeno prije dvije godine za doprinos obrazovanju na hrvatskom jeziku, trenutačno se čine neznatnima u odnosu na činjenicu da od trinaest uposlenih učitelja u razrednoj nastavi tavankutske škole Marica Skenderović ima najmanje godina radnog staža i kao takva predstavlja tehnološki višak.

»Čini se da trenutačno ne postoji nikakva mogućnost za moj daljnji angažman u ovoj školi. Prije nekoliko godina je također jedna učiteljica hrvatskih odjela bila proglašena tehnološkim viškom i morala je otići, a sada sam to ja. Nastava na hrvatskom provodi se u još nekoliko škola na teritoriju Grada Subotice, a hoće li u njima biti mjesta za moje uposlenje, ostaje da se vidi«, kaže sugovornica, uvjeren da u ovoj za nju vrlo složenoj situaciji neće izostati potpora krovnog tijela hrvatske manjine u Srbiji, odnosno HNV-a.

Moramo zadržati kvalitetne kadrove

Članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Margareta Uršal** istaknula je tim povodom da zasigurno postoji način da se kvalitetni učitelji zadrže i da im se omogući nastavak rada u prosvjeti.

Margareta Uršal

»Marica Skenderović jedna je od prvih učiteljica u nastavi na hrvatskom jeziku i vrlo je temeljna, analitična i stručna u svom poslu. Osim toga, posjeduje i certifikat o znanju hrvatskog jezika dobiven od Hrvatske, nedavno je završila Lektorat hrvatskog jezika i književnosti, dugogodišnja je suradnica HNV-a glede udžbenika i nastave na hrvatskom, tako da sam prilično iznenađena da je uz sav njezin trud i doprinos, upravo ona tehnološki višak u tavankutoj školi. Logično bi bilo da i dalje nastavi raditi tamo jer je ujedno i nastanjena u tom selu, međutim ukoliko to ne bude bilo moguće, razmotrit će se opcije njezinog angažmana u nekoj od ostalih škola u kojima se provodi nastava na hrvatskom jeziku.«

Što se tiče Lektorata hrvatskog jezika i književnosti, koji bi osim poboljšanja kakvoće nastave u hrvatskim odjelima, trebao nastavnom kadru donijeti i dodatne bodove, Margareta Uršal kaže da su za validnost ovog certifikata najprije neophodne izmjene tri pravilnika koji se odnose na obrazovanje kadrova u vrtićima, te u osnovnim i srednjim školama. HNV je tim povodom prošloga mjeseca uputio mjerodavnom ministarstvu inicijativu, te se trenutačno čeka na odgovor iz Beograda.

»Lektorat hrvatskog jezika i književnosti rezultat je preporuka Međuvladinog mješovitog odbora između Srbije i Hrvatske i predstavljat će jedan od uvjeta za zapošljavanje i izvođenje nastave na hrvatskom jeziku. Kako bi ovaj certifikat o završenom Programu za stjecanje kompetencija iz hrvatskog jezika, kulture i književnosti bio priznat u nastavi, neophodna je izmjena i dopuna ovih pravilnika. Lektorat će biti obavezan za odgojitelje, učitelje, nastavnike, profesore i stručne suradnike koji žele raditi u nastavi na hrvatskom jeziku, osim onih koji su određeni ciklus obrazovanja završili na hrvatskom jeziku ili pak onih koji su diplomirali u Hrvatskoj i nostrificirali diplomu u Srbiji.«

Od jeseni 37 prvašića u hrvatskim odjelima

Kada je riječ o odzivu na upis djece u hrvatske odjele, Margareta Uršal navodi da je, unatoč slučaju s Tavankutom gdje je prošle godine bio upisan jedan, a sada nijedan prvašić, situacija ove godine ipak nešto bolja nego li prošle, budući da je, prema trenutačnim podacima, za hrvatske odjele prijavljeno ukupno 37 prvašića. Najveći broj zainteresiranih je u subotičkim školama *Ivan Milutinović* – 17 i *Matko Vuković* – 7, dok ih je u seoskim školama u Đurđinu, Žedniku i u Maloj Bosni prijavljeno po dvoje, a u Bačkom Monoštoru 7. U školama *Sveti Sava* u Subotici i *Matija Gubec* u Tavankutu ove jeseni prvašićima neće zazvoniti školsko zvono, jer ih, naprosto, nema.

Minimum za formiranje odjela je pet učenika, uz suglasnost resornog pokrajinskog tajništva, dok je u kombiniranim odjelima ta granica spuštena još i niže. Rad u kombiniranim odjelima je za učitelje i nastavnike zahtjevniji budući da se prate dva nastavna plana. Međutim, za djecu oni imaju višestruke prednosti, smatra Margareta Uršal.

»U situaciji kada je u nekoj školi prijavljen mali broj učenika za hrvatske odjele, djeca obično putuju na nastavu u drugu najbližu školu, što će biti znatno olakšano ukoliko od rujna budemo za njih uspjeli osigurati kombi prijevoz. U nekim školama imamo kombinirane odjele od po nekoliko učenika, u kojima je prednost upravo u spajanju različitih generacija. To je jedno vrlo poticajno ozračje, jer mlađi učenici imaju priliku čuti ono što stariji uče, dok se, s druge strane, stariji potiču na brigu o mlađima i tako nema međusobnog rivaliteta, već se baš naprotiv, među djecom izgrađuju čvrste socijalne veze i potpora.«

Manjinska prava moraju se promicati u dijalogu većine i manjine i ne smije se dopustiti da bilo što ide na štetu manjinskog obrazovanja. U tom smislu, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje naglasila je da samo jedno dijete može biti presudno za opstanak razrednog odjela, odnosno jedne škole koja, osobito u seoskim sredinama, predstavlja središte okupljanja mještana i kao takva u konačnici ima ključnu ulogu u opstanku određene zajednice.

Marija Matković

U kojoj mjeri uporaba odgovarajućih agrotehničkih mjera može utjecati na bolje prinose?

Struka u službi poljoprivrednika

»Mi kao stručna služba pratimo klimatske promjene i novine u proizvodnji agrotehničkih mjera i sve to prezentiramo proizvođačima. Proizvođači i mi moramo stalno biti u tijeku i pratiti situaciju, kako bismo unaprijedili proizvodnju«, kaže Žarko Subić

Poljoprivredna stručna služba iz Srijemske Mitrovice svake godine sredinom lipnja organizira *Dane polja, strnih žita i herbicidnih ogleda*. U to se vrijeme poljoprivredni proizvođači imaju prilike upoznati sa stranim i domaćim sortama usjeva kukuruza, šećerne repe, soje, suncokreta, ali i s tim kako navedene poljoprivredne kulture reagiraju na različite tretmane herbicidima. *Dani polja* su jedan vid edukacije poljoprivrednih proizvođača gdje oni na licu mjesta u razgovorima s poljoprivrednim stručnjacima imaju šansu upoznati se s mjerama unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje. Dosadašnja iskustva su pokazala, kada je riječ o Srijemu, da je postignuta dobra suradnja između Poljoprivredne stručne službe iz Srijemske Mitrovice i poljoprivrednika a da odgovarajuća uporaba agrotehničkih mjera, unatoč lošim vremenskim prilikama, može utjecati i na bolji prinos.

Bolji prinos uz odgovarajuću zaštitu

Proizvodnu 2018./19. godinu karakterizira izrazito sušna jesen i zemljišta s odsustvom i neujednačenom vlagom u sjetvenom sloju, s visokim temperaturama za to doba godine. Na najvećem dijelu teritorija Srbije tijekom veljače i ožujka praktično nije bilo efektivnih padalina. U drugoj polovici travnja došlo je do pojave dugo očekivanih padalina, kada je na teritoriju Bačke, Srijema, srednjeg i južnog Banata palo između 30 do 40 litara kiše po četvornom metru. Prema riječima poljoprivrednih stručnjaka, godine sa značajnim deficitom padalina tijekom ožujka najčešće prate i više temperature zraka, što za posljedicu može imati i niže prinose strnih žita.

»Imali smo velike probleme tijekom jeseni. Najprije velika suša, a poslije sjetve dva mjeseca sve do Nove godine nije bilo padalina, što je uvjetovalo zakašnjelo nicanje usjeva. Zbog toga su i usjevi u dosta slabijoj kondiciji ušli u zimsko razdoblje. U protekla tri mjeseca, prema zabilješki naše meteo stanice, palo je 267,2 litara kiše, a u posljednjih mjesec dana 170 litara, što je izazvalo pojavu patogenih bolesti fuzarijuma. Tko nije stigao pravovremeno reagirati i štititi biljke, što se inače radi u fazi kada je otvoreno pet do osam posto cvjetova, imao je veliki problem s ovom bolešću. To je izazvalo i raniju žetvu, ali i znatno smanjen

prinos. Kada je riječ o pšenici, možemo računati na prinose od pet do šest tona i to je neki optimalan prinos. Oni poljoprivrednici koji su odradili odgovarajuću zaštitu, imat će veći prinos. Da su padaline bile pravilnije raspoređene u vegetativnom razdoblju, poljoprivrednici bi mogli očekivati daleko veće prinose«, kaže inženjer poljoprivrede u PSS-u u Srijemskoj Mitrovici **Božo Stanivuković**.

Stanje kukuruza raznoliko

Za najrasprostranjeniju domaću žitaricu kukuruz ova godina je specifična zbog obilnih padalina i poplava tijekom svibnja, koje su nanijele velike štete poljoprivredi. Za kukuruz je još uvijek rano dati preciznije prognoze za prinos.

»Kada pričamo o proizvodnji kukuruza ove godine, moramo reći da je kišovito proljeće utjecalo na proizvodnju. Imali smo izuzetno hladniji i kišovit svibanj nego što je uobičajeno, tako da su biljke u tom razdoblju malo stagnerale u porastu. Nažalost, bilo je njiva na kojima i danas leži voda, još uvijek se nije povukla i na tim parcelama je došlo do gušenja usjeva. Ne možemo generalno reći da je kukuruz u Srijemu dobar, ali na pojedinim lokalitetima zaista jeste. Kukuruz sada intenzivno raste i ove temperature mu odgovaraju. Bilo bi dobro da tijekom srpnja bude više padalina, jer kukuruz tada ulazi u kritičnu fazu razvoja. Ako u tom razdoblju temperature budu nešto niže i ako bude padalina, onda se možemo nadati dobrom prinosu. U suprotnom, prinos kukuruza će biti znatno manji«, navodi stručni suradnik u PSS-u **Vladimir Marić**.

Savjeti stručnjaka

Kada je riječ o šećernoj repi, poljoprivredni stručnjaci upozoravaju na moguću pojavu bolesti biljke, cercospor.

»Visoke temperature utjecat će da se ta bolest na biljci ubrzano javi, tako da ćemo morati pristupiti zaštiti šećerne repe. Preporuka poljoprivrednicima je da prate savjete stručnjaka, da obilaze svoje parcele, da prate promjene i obrate pažnju na pojavu simptoma te bolesti i da reagiraju na vrijeme. Svako zakašnjenje može prouzročiti razvoj infekcije i dovesti do veće štete

na samom usjevu. Trenutno šećerna repa izgleda solidno«, ističe samostalni stručni suradnik za šećernu repu **Jovan Bojić**.

Uporaba odgovarajućih agrotehničkih mjera jedan je od načina da se spriječe negativne posljedice.

»Svi prisutni na *Danima polja* imali su priliku pogledati oglede koji su postavljeni u suradnji s našim partnerima i prijateljima iz sjemenskih i herbicidnih kuća i Ministarstva poljoprivrede. Mislim da će ovo naročito biti značajno za poljoprivredne proizvođače koji će ih moći vidjeti i nešto od viđenog primijeniti na svojim parcelama«, kaže direktor Poljoprivredne stručne službe iz Srijemske Mitrovice **Žarko Subić**.

Naš sugovornik dodaje da poljoprivrednici često, kako bi pojeftinili svoju proizvodnju, izostavljaju uporabu pojedinih agrotehničkih mjera, što je pogrešno.

»To se ne vidi odmah, ali je uočljivo na prinosu, za razliku od onih proizvođača koji su ih primjenjivali. Mi kao stručna služba pratimo klimatske promjene i pratimo novine u proizvodnji agrotehničkih mjera i sve to prezentiramo proizvođačima. Proizvođači i mi moramo stalno biti u tijeku i pratiti situaciju, kako bismo unaprijedili proizvodnju.«

Prema njegovim riječima, situacija na soji je slična kao i na kukuruзу. Bilo bi poželjno, kako kaže, da u fazi njenog cvjetanja i formiranja u srpnju budu umjerene temperature i više padalina.

Riječ poljoprivrednika

Žetva u Srijemu počela je koncem lipnja. Prvi rezultati govore o prosječnim prinosima od 5 do 5,5 tona po hektaru. Kvaliteta pšenice je dosta lošija u odnosu na prošle godine. To je prema riječima poljoprivrednih stručnjaka posljedica loše proizvodne sezone, počevši od sušnog razdoblja koje je nastupilo nakon sjetve pšenice. Unatoč lošoj godini i slabijoj kvaliteti pšenice poljoprivrednici iz Srijema se nadaju solidnom prinosu, ali ne i cijeni koja može pokriti njihove osnovne troškove.

»Pšenicu sam ove godine zasijao na površini od 30 jutara. Prve procjene su da će prinos biti solidan, ali ima dosta napada fuza-rioze. Cijena je uvijek problem. Nadamo se cijeni od 20 dinara po kilogramu. Hoće li tako biti, još uvijek je teško reći. Uvjeti u poljoprivredi su jako teški i svaki dinar je dobro došao. Iznosi koje država trenutno daje su dobri, ali mislim da bi mogli biti i veći«, kaže poljoprivrednik iz Višnjiceva **Slobodan Damjanović**.

Dobre prinose očekuje i **Branko Miličević**, poljoprivredni proizvođač iz Šuljma.

»Na svojim parcelama sijem pšenicu i očekujem neki osrednji prinos. Godina je bila loša i sušna u jesenskoj sjetvi. Vremenske prilike tijekom proljeća su malo popravile stanje jer je bilo više kiše, ali u biti prinos će biti solidan. Za početak žetve nadam se cijeni od 20 dinara po kilogramu, a očekujem da će poslije cijena biti veća. Subvencijama sam zadovoljan, mada bi bilo bolje kada bi brže dolazilo do njihovog ostvarenja«, kaže Miličević, dodajući da mu *Dani polja* puno znače, jer tijekom tog dana ima priliku poslušati savjete stručnjaka, neke od njih primijeniti u praksi, pogledati više sorti poljoprivrednih kultura, a neke od njih odabrati za sadnju u sljedećoj godini.

Poljoprivrednik iz Šida **Bogdan Momčilović** žetvu je na svojim njivama započeo prije nekoliko dana. Nije zadovoljan prinosima, niti najavljenom cijeni pšenice.

»Prinos je katastrofalan. Nisam siguran koja bi cijena bila prikladna kako bih mogao pokriti troškove u ovoj godini. Bilo bi dobro da ona bude 25 do 27 dinara po kilogramu. Međutim, ne vjerujem da će tako biti, jer je kvaliteta pšenice loša. Mi poljoprivrednici ne možemo utjecati na vremenske prilike, a opće je poznato da u poljoprivredi nema novaca, tako da, kada svedem račune na kraju sezone, ili sam na nuli ili nešto preko toga.«

Ono što je sigurno jest da poljoprivredni proizvođači u ovoj teškoj godini za poljoprivredu, i pored primjene pune tehnologije, na pšenici neće imati veliku zaradu.

S. D.

U Puli održan stručni skup za odgojno-obrazovne radnike koji izvode nastavu na hrvatskom jeziku diljem svijeta

Kontinuitet stručne edukacije hrvatske nastave u Vojvodini

Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba je i ove je godine početkom srpnja priredila stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnika hrvatske manjine, iseljenika i Hrvata u Bosni i Hercegovini kojim nastoji pridonijeti unaprjeđivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na području školovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu. Ovogodišnji, trinaesti po redu, stručni skup održan je od 4. do 8. srpnja u Puli, a sudjelovalo je devedeset sudionika iz Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Srbije i Švedske. Hrvatsko nacionalno vijeće organiziralo je odlazak 18 prosvjetnih djelatnika i stručnih suradnika iz

Vojvodine čime je održan kontinuitet stručne edukacije nastave na hrvatskom jeziku u Vojvodini.

Skup je započeo kulturno-umjetničkim programom koji su izvela djeca Dječjeg vrtića *Mali svijet* i učenici Osnovne škole *Veruda* iz Pule. Pozdravne riječi sudionicima skupa uputila je voditeljica stručnog usavršavanja **Tihana Šimunić**, prenijevši im pozdrave ravnateljice Agencije dr. sc. **Dubravke Brezak-Stamać**, a u ime Grada Pule obratila se pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti **Elvira Krizmanić-Marjanović**.

Primjer njegovanja zavičajnog identiteta u Istarskoj županiji i institucionalizaciju zavičajne nastave kroz *Festival zavičajnosti* predstavila je **Dijana Muškardin**. Ideja o zavičajnoj nastavi krenula je iz šarolikog multikulturalnog istarskog identiteta, a cilj projekta je formiranje i uvođenje zavičajne nastave i tradicijske kulture u predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove u Istri, čuvanje regionalnog bogatstva i posebnosti. U magični istarski glazbeni mozaik, sastavljen od različitih vokalnih, instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih glazbenih oblika različitih tradicija, sudionike skupa uveo je **Noel Šuran**, a geološku baštinu Istre predstavio je dr. sc. **Duje Smirčić**.

Među pozvanim plenarnim predavanjima prof. dr. sc. **Ante Bežen** govorio je o zajedničkim osobinama i razlikama između hrvatskog, srpskog, bosanskog i crnogorskog jezika, dok je tema dr. sc. **Vesne Budinski** bila čitalačka pismenost. Ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. **Željko Jozić** pred-

stavio je mrežne izvore Instituta, a jezično savjetništvo Instituta dr. sc. **Goranka Blagus-Bartolec**.

Sudionici skupa usavršavali su se u jezičnim, likovnim, glazbeno-plesnim i pedagoškim radionicama, a u sklopu terenske nastave posjetili su Brijune. Turistička zajednica Pule omogućila je sudionicima skupa razgledanje grada i čuvene pulske *Arene*, svakako najpoznatijeg pulskog simbola i jednog od najvećih do danas sačuvanih antičkih amfiteatara na svijetu.

U završnom dijelu skupa svi su njegovatelji hrvatske riječi i kulture izrazili zadovoljstvo programskim dijelom skupa naglašavajući važnost ovog oblika stručnog usavršavanja u svom radu i profesionalnim razvoju, ali i održavanje veze s matičnom domovinom te bolje povezivanje s kolegama iz drugih država koji hrvatsku riječ čine živom diljem svijeta.

B. I.

Tisuće ljudi u *Maršu mira* ka Srebrenici

Oko šest tisuća ljudi krenulo je u ponedjeljak iz Nezuka, kraj Sapne, prema Srebrenici *Maršom mira*, putom kojim su 1995. tisuće Srebreničana pokušale pronaći spas.

Nekadašnjim putom spasa, koji je dug 100 kilometara, koračali su svi sudionici i na taj način odali počast onima koji se nisu uspjeli probiti na slobodni teritorij u Nezu.

Među sudionicima *Marša* su preživjeli, ali i tisuće ljudi iz cijele Bosne i Hercegovine i svijeta, koji su krenuli na put do Potočara gdje je 11. srpnja bila klanjana kolektivna dženaza i obavljen ukop 33 žrtve genocida počinjenog 1995. godine u Srebrenici.

U trodnevnom *Maršu mira*, prema riječima organizatora, i ove godine sudjelovao je veliki broj mladih ljudi koji su željeli odati počast muškarcima i dječacima ubijenim 1995. godine.

Grupe koje su prethodnih dana krenule iz različitih dijelova BiH u utorak su se sastale u Nezu kako bi sudjelovale u ovogodišnjem *Maršu mira*.

Na najznačajnijim lokalitetima za sudionike su bili organizirani i historijski satovi kako bi se upoznali sa svim strahotama kroz koje su prošli Podrinjci u proteklom ratu.

Sudionici *Marša mira* u Potočare su stigli 10. srpnja u kasnim poslijepodnevним satima, a dan kasnije svi su prisustvovali kolektivnoj dženazi identificiranih žrtava genocida u Srebrenici.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 9. 7. 2019 godine nositelju projekta UG-OIL PLAST doo Beograd-Surčin, Bobija Fišera br. 10, je dana suglasnost na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »Proizvodnja proizvoda od polipropilena i polikarbonata« na katastarskoj parceli broj 14561/3 KO Novi grad, Ulica Magnetna polja br. 6 (46.096191°, 19.696981°). Glavni razlozi na kojima se odluka temelji mogu se vidjeti u obrazloženju Rješenja i u Studiji, u kojoj su dane mjere koje je nositelj projekta dužan poduzimati u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja štetnih utjecaja. Uvid u donijeto rješenje i studiju možete izvršiti na sajtu grada Subotice (www.subotica.rs) na oglasnoj ploči u odjeljku »zaštita životne sredine«.

Petar Kuntić, glavni koordinator Nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije

*Iako postojimo petnaest godina i za to vrijeme smo po Europi više puta nastupali na prestižnim natjecanjima i osvajali značajne rezultate, do sada nije bilo nikakvog zanimanja Fudbalskog saveza Srbije za našu reprezentaciju; prije bih to mogao nazvati indiferentnim odnosom prema našem postojanju i aktivnostima * Jedan od prijedloga na sastanku u Fudbalskom savezu Srbije bio je da bi dobro bilo organizirati nogometni turnir reprezentacija nacionalnih manjina koje žive u Srbiji * Uvjeran sam da bi realizacija takve ideje dala dobar rezultat, ne samo za nacionalne manjine nego i za društvo u Srbiji općenito, a to su možda i nove zadaće za našu zajednicu da se i na druge načine aktiviraju naši pripadnici; sport je svakako jedan od boljih načina za to*

Ignoriranje postojanja i uspjeha

Ako izuzmemo čitatelje *Hrvatske riječi* i malobrojne vrhunske sportske eksperte, javnosti u Srbiji vjerojatno je nepoznato da u ovoj zemlji uopće postoji nešto što se zove Nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije. Iako je za 15 godina postojanja postigla značajne uspjehe na natjecanjima hrvatskih i europskih manjina (dvije zlatne, dvije srebrne i tri brončane medalje), što bi se i ovdje s ponosom, makar u sportskim vijestima, moglo isticati, Nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije posve se uklapa u opću sliku ignoriranja i prešućivanja aktivnosti ovdašnje hrvatske zajednice u Srbiji. O tome na svoj način svjedoče i riječi našeg sugovornika, glavnog koordinатора Nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije **Petra Kuntića**. Zapravo, da nije bilo nedavne utakmice s Nogometnom reprezentacijom Srba iz Hrvatske u Tavankutu postojanje Nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije bilo bi ovdašnjoj javnosti poznato baš kao i njihov prvi susret prije tri godine u Vukovaru na koji se nisu udostojili doći ne samo predstavnici konzulata Srbije u tom gradu (da pozdrave i svoje državljane hrvatske nacionalnosti i sunarodnjake iz Hrvatske) nego ni predstavnici Hrvatskog nogometnog saveza i Fudbalskog saveza Srbije da na simboličan način obilježe »povijesni« susret nogometnih predstavnika dvije manjine koje su u svojim državama nerijetko suočene s brojnim problemima i koje svojim primjerom pokazuju političarima da postoji i drugi put u građenju odnosa između dvije države. Govoriti u takvoj situaciji s Petrom Kuntićem samo o nogometu znači ujedno ne zaobilaziti i brojne probleme koji prate ovu reprezentaciju. Uostalom, kao potvrdu naprijed rečenog, ali i kao uvod za kasniji razgovor, poslušajmo njegov odgovor na pitanje kakav status ima Nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije na adresama Ministarstva sporta i omladine i Fudbalskog saveza Srbije:

Iako postojimo petnaest godina i za to vrijeme smo po Europi više puta nastupali na prestižnim natjecanjima i osvajali značajne rezultate, uključujući i prva, druga ili treća mjesta, do sada nije bilo nikakvog zanimanja Fudbalskog saveza Srbije za našu reprezentaciju. Prije bih to mogao nazvati indiferentnim odnosom prema našem postojanju i aktivnostima. A tu je ipak riječ o igračima naše reprezentacije koji nastupaju u domaćim klubovima, dakle onima koji se natječu u Srbiji i koji Srbiju predstavljaju na natjecanjima. Međutim, zahvaljujući aktivnostima predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislava Žigmanova** i nogometnog menadžera **Milana Martinovića** mi smo u povodu utakmice s reprezentacijom Srba iz Hrvatske prvi puta bili primljeni u Fudbalski savez Srbije.

 Oni su ipak morali znati za vaše postojanje, s obzirom na to da ste legalno registrirani. Jeste li im se, uključujući i Ministarstvo sporta Srbije, do sada obraćali ne samo da ćete negdje nastupati i predstavljati državu iz koje potječete nego i za logističku pomoć?

Svaki puta kada smo negdje nastupali morali smo im se obratiti, jer je to uvjet da se uopće negdje pojavimo. Svaki igrač, primjerice, mora dobiti dozvolu matičnog kluba za nastup za Nogometnu reprezentaciju Hrvata iz Srbije; mora donijeti iskaznicu i potvrdu

o urednom liječničkom pregledu. Također, po našem statutu, da bi netko igrao za našu reprezentaciju mora imati dokaz da mu je barem jedan od roditelja Hrvat. Što se ostalog tiče, već sam rekao: do sada nisu pokazivali nikakvo zanimanje za naše postojanje.

 Kakvi su dojmovi nakon sastanka u Fudbalskom savezu Srbije: smatrate li da će se odnos promijeniti na bolje?

Kao što je i do sada bilo, mi se i dalje nadamo da će taj odnos biti bolji. Ali, sve to ovisi o potezima Fudbalskog saveza Srbije. Ipak, mogu reći da je na samom sastanku bilo vrlo uočljivo da su se djelatnici Fudbalskog saveza Srbije zainteresirali za sustav manjinskog natjecanja, posebno kada su vidjeli materijale koje sam im donio s natjecanja koje je organizirao Hrvatski nogometni savez. Konkretno, jedan od prijedloga nakon toga bio je onaj zamjenika predsjednika Fudbalskog saveza Srbije da bi možda dobro bilo organizirati nogometni turnir reprezentacija nacionalnih manjina koje žive u Srbiji. Ostvarenje takve ideje sigurno bi imalo smisla, jer je sport jedna od grana života koja neutralizira negativne efekte politike, posebno kada je riječ o odnosima domicilnih i matičnih država. To je posebno značajno za hrvatsku nacionalnu manjinu, jer od 57.000 izjašnjenih Hrvata na posljednjem popisu stanovništva u Srbiji aktivno je tek možda oko 5.000: članovi su kulturno-umjetničkih društava, politički su aktivni.... Ostalih, čak i do 25.000, tek su povremeno aktivni, dok postoji veliki broj onih koji se nisu ni u što uključili niti su na bilo koji način društveno aktivni. Upravo stoga su nogomet ili bilo koji drugi sport prava prilika da se animiraju pojedinci koji do sada sebe nisu pronašli ni u kulturi ni u politici niti u bilo kom drugom segmentu aktivnosti hrvatske zajednice u Srbiji. Većinu nogometaša ne zanima niti politička aktivnost niti da budu uključeni u neku kulturnu udrugu. Oni vole nogomet i to je to. Što se naših reprezentativaca tiče, oni su svjesni svoje nacionalne pripadnosti i uvjeta pod kojim nastupaju i drago mi je što je za ovih petnaest godina kroz reprezentaciju prošlo oko 120 nogometaša. Konačno, rezultat toga je da smo, bar kod njih, zaustavili asimilaciju i uključili ih u spomenutih 5.000 aktivnih Hrvata. To su možda i nove zadaće za našu zajednicu da se i na druge načine aktiviraju naši pripadnici. Sport je svakako jedan od boljih načina za to.

 Otkuda su sve igrači koji nastupaju za reprezentaciju vojvođanskih Hrvata; kako do njih dolazite?

Sva natjecanja – bilo da je riječ o Svjetskom prvenstvu hrvatske dijaspeore, bilo Europskom prvenstvu hrvatske nacionalne manjine ili pak Europskom prvenstvu nacionalnih manjina – organiziraju se u drugoj polovici lipnja. Naše aktivnosti počinju u ožujku kada naš izbornik **Marinko Poljaković** i tehnički tajnik reprezentacije **Ivan Budinčević** i ja obilazimo terene uglavnom u Vojvodini i pratimo nastupe nogometaša o kojima smo informacije već ranije dobili od naših bivših ili sadašnjih igrača. Osim toga, redovito pratimo izvješća medija o klubovima u pokrajinskim, regionalnim ili lokalnim ligama i ako vidimo da netko konstantno odskoče, odlazimo kod njega i razgovaramo s njim. Također, ima i onih nogometaša koji nastupaju u inozemstvu, konkretno u

Mađarskoj, ali i oni su nam poznati zato što su ranije nastupali za ovdašnje klubove.

Koliko je nacionalni moment kao uvjet nastupa za reprezentaciju, odnosno samo ime reprezentacije »faktor rizika«? Drugim riječima: događa li se da vas netko upravo iz tih razloga odbije, bilo da je u pitanju strah ili neki drugi motiv?

Događa se. I sada smo imali slučaj da dva izvanredna igrača iz Sombora nisu imali snage nastupiti za reprezentaciju iako su nam to obećali. Osim toga, bilo je odbijanja i zbog toga što igrači nisu znali kako će klub za koji nastupaju reagirati: hoće li ga pustiti da nastupa za našu reprezentaciju ili ne. Tu, naravno, treba u obzir uzeti i činjenicu da igrači često mijenjaju klubove, pa kad se sve to u uzme u obzir, onda su i odbijanja normalna pojava. I pored svega toga, mnogo je više onih koji prihvate iz prve i oduševljeni su što će nastupiti za reprezentaciju Hrvata iz Srbije. Kao što vidite, to je zaista puno posla i napora i zajednička rečenica nas trojice za ovih petnaest godina aktivnosti svakog travnja ili svibnja je »treba li uopće ovo nama?«.

Spomenuli ste ideju Fudbalskog saveza Srbije o organiziranju turnira reprezentacija nacionalnih manjina. Koliko takvih reprezentacija u Srbiji uopće postoji u odnosu na 23 registrirane nacionalne manjine?

Mislim da osim vojvođanskih Mađara i nas nitko drugi nema svoju nogometnu reprezentaciju. S njima smo igrali prijateljsku utakmicu u Mórahalomu i bili smo skupa na Prvenstvu europskih manjina u Južnom Tirolu, gdje smo mi dogurali do polufinala dok su oni ranije ispali. Ali, mogu reći da zaista imaju jaku momčad. Stoga je ta ideja o organiziranju turnira jako dobra, ali da ne bi ostalo sve samo na ideji mislim da bi ključne aktivnosti u tom pravcu morali zajednički poduzeti i Ministarstvo sporta i omladine i Fudbalski savez Srbije. Uvjeren sam da bi realizacija takve ideje dala dobar rezultat, ne samo za nacionalne manjine nego i za društvo u Srbiji općenito.

Je li odnos Hrvatskog nogometnog saveza prema reprezentaciji Hrvata iz Srbije bolji u odnosu na onaj Fudbalskog saveza Srbije?

Mogu reći da u posljednjih deset godina imamo izvanredan status u Hrvatskom nogometnom savezu. I kada je riječ o mlađim kategorijama i kada je riječ o našim natjecanjima, oni nas prate i podržavaju. Evo, ove godine su nas prvi puta malo i materijalno pomogli iako to ne čine redovito. Ali, i za to postoji objašnjenje, jer bi materijalnom potporom nama učinili presedan koji bi doveo do problema s kojima kasnije ne bi mogli izaći na kraj. Međutim, i pored toga, zahvaljujući našem dobrom statusu u Hrvatskom nogometnom savezu i njihovog dobrog odnosa s Fudbalskim savezom Srbije u posljednje vrijeme zajednički lobiraju za nas. Primjerice, iako to možda zvuči nevjerovatno, od toga hoće li nas netko pustiti na teren da treniramo ili ne, pa do mnogo složenijih stvari kakav je sam nastup na nekom natjecanju.

Što vam je još, osim novca, kao reprezentaciji gorući problem?

Evidentno je da nam je novac, odnosno novac za prijevoz, najveći problem. Ali, događa nam se da se isti problem pojavi i prilikom samog boravka na nekom natjecanju. Primjerice, dok prilikom Europskog prvenstva nacionalnih manjina reprezentativci Katalonije, Južnog Tirola, Lužičkih Srba, Koruških Slovenaca ili iz neke druge bogate zemlje bez problema borave u hotelima s četiri zvjezdice mi već godinama spavamo u atomskom skloništu koje je besplatno. Onda nam se, međutim, pojavljuje problem plaćanja hrane. Kao što vidite, sve nam je problem i sve se vrti oko novca za čiju se nabavu dovijamo na razne načine, jer ništa sustavno nije

Što za Vas osobno više predstavlja utakmica između reprezentacija Hrvata iz Srbije i Srba iz Hrvatske: sportsko nadmetanje dviju momčadi ili politički događaj velikog značaja?

Za mene je to bila revanš utakmica za koju smo mi preuzeli obvezu, jer smo prije tri godine odigrali prvi meč s reprezentacijom Srba iz Hrvatske u Vukovaru. To je ujedno bila i njihova prva utakmica uopće i na taj smo im način mi dali i legitimitet. Da nisu igrali s nama, morali bi tražiti nekog drugog protivnika i pitanje bi li i koga našli. Dakle, ja sam to shvatio kao revanš što se tiče sportskog nadmetanja. Međutim, to je sve dobilo mnogo širu dimenziju u koju su se uključili i političari iz obje države, i nacionalna vijeća, i kulturno-umjetnička društva... Po meni je to dobro, jer treba što više razgovarati i to je prilika za dogovore i izvan sporta. Mi u nogometu smo tu da pomognemo, a igrači se poznaju i prijatelji su.

riješeno. Osim novca mi drugih problema nemamo, jer sve radimo čista srca i zato što to volimo. Primjerice, jako vodimo računa o našoj opremi. Još i sad imamo prvi komplet opreme koju nam je osobno prije petnaest godina kupio generalni konzul u Subotici **Davor Vidiš**. Jednostavno, znamo da ako s tim budemo imali problema, teško ćemo se imati kome obratiti.

Možete li u idealnim uvjetima zamisliti ovu sliku: reprezentacija vojvođanskih Hrvata ima i svoju pionirsku i juniorsku ekipu, ima više trenera i stručno vodstvo, na raspolaganju za nastup im je nekoliko suvremenih stadiona, ima materijalnu i logističku potporu i domicilne i matične države, mediji prate i bilježe svaki vaš uspjeh...?

Hrvatski nogometni savez je sada pokrenuo inicijativu da se na Svjetsko prvenstvo hrvatske dijaspare dovedu tri ili četiri najtalentiranija nogometaša iz različitih država, a da su mlađi od osamnaest godina kako bi mogli pratiti njihov nastup na natjecanju, ali i kasnije. Također, bilo je riječi i o tome da se na ovo natjecanje dovede i jedna ekipa mlađih. Naravno da osobno podržavam bilo kakvu aktivnost kada je riječ o mladima, ali za nas su stvari koje ste naveli za sada misaona imenica i teško mi je zamisliti ostvarenje bar neke od njih.

Kao trener i izbornik Marinko Poljaković ostvario je značajne rezultate s reprezentacijom Hrvata iz Srbije. Koliko i na koji način radi s igračima?

Kada smo prije petnaest godina u Hrvatskom nacionalnom vijeću dobili dopis Hrvatskog nogometnog saveza, koji je organizirao natjecanje nacionalnih manjina, tadašnji predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Lazo Vojnić Hajduk** predložio je da ja budem koordinator cijele akcije. Tako sam na temelju razgovora sa svojim prijateljima koji poznaju sport i nogomet dobio informaciju da je Marinko Poljaković najpodesniji da bude trener i mogu reći da nismo pogriješili u tom izboru. On je u ovih petnaest godina ne samo ostvario velike rezultate nego je unio i nevjerovatnu energiju, bez ikakve materijalne nadoknade. Danima je obilazio terene i igrače, telefonirao i osobno razgovarao s njima, dogovarao se i ima zaista pobjednički mentalitet, jer je u stanju prosječnog igrača na treningu ili u svlačionici pretvoriti u onog koji daje maksimum za reprezentaciju za koju igra. Rezultat toga su prva, druga, treća ili četvrta mjesta na svim natjecanjima na kojima smo nastupili, a ta natjecanja su bila izuzetno jaka i prestižna. To jeste zasluga i logistike koju predvodimo Ivan Budinčević i ja, ali je u svakom slučaju alfa i omega svih uspjeha prvenstveno Marinko Poljaković. To sigurno nije slučajno, jer je Marinko Poljaković svojodobno bio trener omladinske reprezentacije Jugoslavije, a trenirao je i nogometaše AIK-a iz Bačke Topole, Novog Kneževca, subotičke Bačke...

Festival *Exit* nije održan u Novom Sadu

Exit je petrovaradinski!

Jedna od najekspoziranijih vijesti u medijima, priča na sokacima, te od onih desetaka tisuća novopridošlih posjetitelja Novog Sada i ovog srpnja mora biti i jest *Exit*, glazbeni festival u koji su uperene nade kako mamurnih ljubitelja glazbe i onih koji ih pokušavaju uvjeriti da potroše za par dana par stotina eura, tako i domaćih političko-ekonomskih vrhova na svim razinama. Dva desetljeća razvitka jedne ideje donijelo je njezinim nositeljima i implementatorima mogućnost da od običnih posjetitelja najboljih europskih glazbenih festivala postanu uzdanice globalne prepoznatljivosti ove zemlje, i to ne samo u glazbenim okvirima. Razine do kojih se efekti *Exit*a ispoljavaju su toliko mnogobrojne da je teško naći društvenu stvarnost u Srbiji koju oni nisu dotakli.

No, posjetiteljima Novog Sada tijekom *Exit*a treba jasno reći da se ovo čudo od festivala ne održava u Novom Sadu! Žao mi je ako su oni bili u krivu i žao mi je što im se kao prirodna činjenica predstavlja da je Petrovaradinska tvrđava u Novom Sadu. Dakle – nije. Nažalost, ne vjerujem da je to većini njih uopće bitno. Bitno je najviše samim Petrovaradincima koji upravo na ovom primjeru »novosadzizacije« njihovoga staroga grada ističu (ne dovoljno glasno, više među sobom nego javno) što je sve Petrovaradin izgubio, odnosno što mu je Novi Sad oteo. Nije ovdje bitna činjenica da se »Novisad« lakše na neslavenskim jezicima izgovara nego »Petrovaradin«. Nije bitna ni činjenica da je mjesto na koje hrle djevojke i momci s plastičnim čašama punim piva i limenkama energetskog pića tvrđava bez koje Novog Sada (prije toga Petrovaradinskog šanca) ne bi ni bilo. Nije bitno

čak ni to što je Novi Sad postao regionalno sjedište Dunavske banovine tek prije stotinjak godina, kada je počeo gutati sva naselja oko sebe preuzimajući sve njihove identitete, počevši s Petrovaradinom.

Bitne su činjenice koje je lako provjeriti. Na bačkoj strani Željezovog i Varadinskog mosta jasno stoje table s prekrštenim imenom Novog Sada, a na srijemskoj strani, gdje počinje Petrovaradin, stoje table s nazivom tog grada, tu gdje on počinje. U članku 3. Statuta grada Novog Sada stoji da je Petrovaradin, s istoimenom katastarskom općinom, naselje, i to različito od naselja Novi Sad sa svoje četiri katastarske općine. *Exit* festival je, dakle, u Novom Sadu isto koliko je zemunska kula Gardoš u Beogradu, vrdnička banja u Irigu, a slankamenačka u Inđiji, i isto

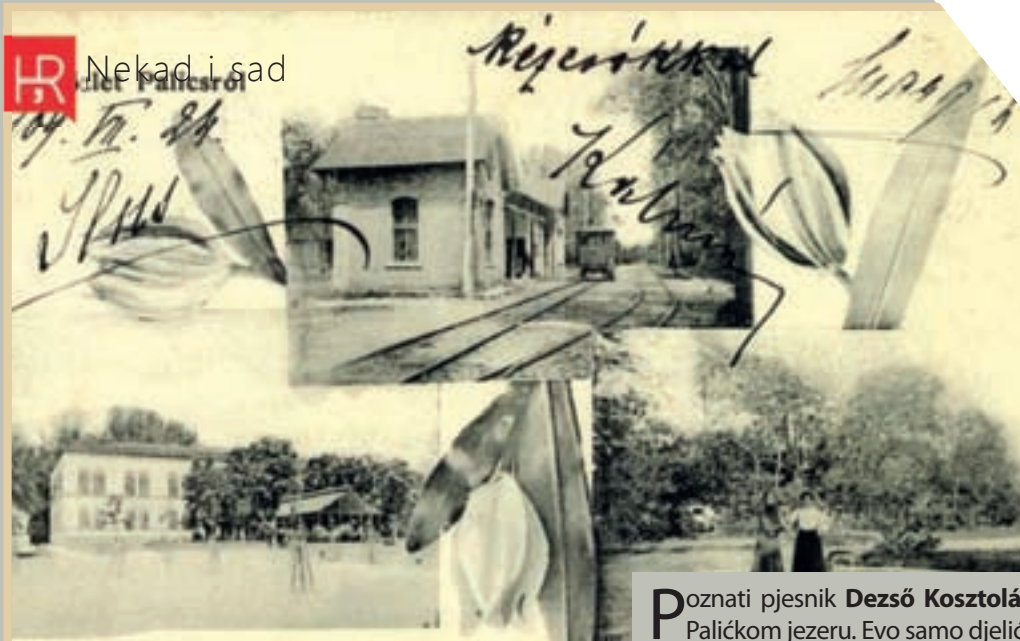
koliko se Monoštor nalazi u Somboru. Ili, geografijom poznatih glazbenih festivala rečeno, *Exit* je u Novom Sadu isto koliko je festival *Glastonbury* u Bristolu (nije, nego u istoimenom gradiću u blizini), a *Tomorrowland* u Antwerpenu (nije, nego u blizini gradića Boom u Belgiji koji administrativno pripada Antwerpenu).

Nije »novosadski *Exit*« nova pojava, a nije niti slučajna. Debrandiranje Petrovaradina traje vrlo uporno, sustavno i vrlo dugo. Tako danas posjetitelji Novog Sada lijepo mogu u centru grada kupiti magnete sa slikom

»Pijanog sata« na Tvrđavi i s natpisom »Novi Sad«. Uopće, turizam Novog Sada se u znatnoj mjeri oslanja na turističku ponudu vezanu za Petrovaradin, iako je u Petrovaradinu turistička infrastruktura vrlo slabo razvijena. Zlonamjerni promatrači toga procesa bi mogli pomisliti da se Novi Sad nema čime pohvaliti i da nema takvih monumentalnih građevina i bogatu povijest kao što ih ima Petrovaradin, što uopće, naravno, nije točno.

Dodajem da je redovito u prvom tjednu srpnja Petrovaradin bogatiji za više tisuća Hrvata, koji uživaju u glazbi, đuskajući pokraj važnih spomenika svoje nacionalne povijesti, u što se na licu mjesta nemaju prilike uvjeriti. Oni su, uostalom, došli na festival u Novi Sad.

Marko Tucakov

Jezero vilinskih tajni puno

Poznati pjesnik **Dezső Kosztolányi** svoje stihove posvetio je i Palićkom jezeru. Evo samo djelića pjesme o Paliću: »Jezero vilinskih tajni puno, Čudesno jezero to!...«. Palić je oduvijek bio ispunjen legendama i maštovitim pričama, već od onih o postanku jezera, pa do kazivanja o bunarima i(li) izvorima u jezerskom dnu. **Gyula Szöllősi** u knjizi *Jezero Palić, odumiranje i sanacija* bilježi jedno od predanja: »Prema usmenoj predaji nalazio se još oko 1750. godine na mjestu današnjeg jezera pjeskoviti pašnjak, gdje su pastiri napasali ovce. Radi napajanja svojih stada oni su na dubljim mjestima kopali bunare. Pošto je voda bila slana, ovce su je rado pile. Prilikom kopanja jednog takvog bunara naišli su pastiri na bogati vodonosni sloj i voda koja je navirala preplavila je čitav pašnjak, ispunila plitki basen – pa se tako stvorilo jezero. Jezero je, naravno, nastalo znatno ranije nego što narodno vjerovanje kazuje, ali se može pretpostaviti da je voda za vrijeme vrlo suhih godina skoro sasvim ili potpuno presušila i da predanje o postanku jezera čuva spomen na jednu takvu godinu. Uostalom, postoje pismena svjedočanstva iz 1794. i 1863. da je na kraju više uzastopnih suhih godina jezero presušilo, te su preko njegovog korita prelazili kolski putovi...«.

Aurel Stadler, autor knjige *Palić*, u kronologiji događanja u prošlosti o kupalištu, bilježi sušnu 1863. godinu, kada su kroz isušeno jezero napravili kolski put, dodajući: »Toplo kupatilo su mogli opskrbiti vodom samo tako što su u sredini jezera izbušili bunar. Istočno od Muškog jezerskog kupališta (nekadašnjeg – prim. a.) se nalazi spomenik na mjestu gdje je bio taj bunar, u znak sjećanja na tu tužnu godinu...«. No, gdje je danas taj spomenik? I ima li bunara? Ili je, možda, bila postavljena spomen-česma, kao što je ostala zabilježena na razglednici iz 1909. godine (detalj razglednice u prilogu)?

Jezero je vilinskih tajni puno...

Čudesna izborna šuma

Pripadam onoj grupi građana ove države (ova mi je peta u kojoj živim, a da nisam promijenio mjesto boravka) koji uvijek izlazi na glasovanje, bilo da se radi o lokalnoj, pokrajinskoj ili republičkoj razini (nekad smo imali izbore i na nivou federacije). Ove nedjelje, 7. srpnja, u Gradu Subotici su održani izbori za članove Savjeta u 37 mjesnih zajednica (MZ). Prvi put sam se susreo s vrlo čudnim, dosad neviđenim glasačkim listićem koji sam do sada viđao samo u doba socrealizma. O čemu se radilo? Na glasačkom listiću pod rednim brojem 1 ponuđena je samo koalicija SVM-SNS (Koalicija) i nitko više. Izbor se tako

Bilo bi normalno da je održan zajednički skup dvije MZ, ali za takav skup jedino bi odgovarala vijećnica u zgradi Nove općine. Naša dvorana je bila prepuna, a prisutne TV ekipe i novinari su povećali gužvu.

Što je zapravo mjesna zajednica?

U bivšoj SFRJ mjesna zajednica predstavljala je najnižu društvenu-političku zajednicu iznad koje je bila općina. Nakon raspada SFRJ neke njene bivše republike su je ukinule i zamijenile novim jedinicama čiji opis i nadležnost ovisi o tome je li naselje gradskog ili seoskog tipa. U našoj državi Zakon o lokalnoj samoupravi definira što je to mjesna zajednica. Zakon kaže da općina na svom teritoriju može osnivati MZ za jedno naseljeno mjesto, za dio naseljenog mjesta ili za više naseljenih mjesta, što je u praksi najčešći slučaj. Sam Grad Subotica na svom teritoriju ima 22 MZ, a u naseljima također postoje MZ, koje u tim slučajevima predstavljaju i lokalnu ispostavu gradske vlasti. Najviše tijelo MZ je Savjet koji može imati najviše 9 članova. E, kod ove točke stižemo do »subotičkog modela lokalne samouprave«. Naime, nedavno smo izmijenili stari Statut MZ (materijal je pripremila gradska uprava) po kojem ćemo umjesto Skupštine od 17 članova i Savjeta od 5 članova imati samo Savjet od 17 članova. Nekoliko nas je pitalo kako ćemo skupiti potrebnu natpolovičnu većinu da odluke budu važeće, ali dobili smo odgovor: »Ovakvo je odlučeno i nema nikakve izmjene«. Meni se čini da će predsjednik Savjeta dobiti neku vrstu »izvršne vlasti«, a potreban broj glasova najčešće će »skupljati telefonski«. To je izravni put ka ukidanju institucije MZ, bar na teritoriju samog grada, jer praktično (govorim o mojoj MZ) ona koja ima skoro pet tisuća stanovnika uglavnom samo formalno odlučuje o financijama. Jedino trebamo prihvatiti plan ulaganja za narednu godinu, a onda će »više instance« odlučiti što će se realizirati od tog plana.

Detalj iz SNS izborne brošure: podrum Kazališta

svodio samo na to glasovati ili ne za ovu koaliciju. Takav slučaj je bio još i u 22 MZ. Trebam reći da su i raniji sastav Skupštine moje MZ *Mali Radanovac* činili također članovi SVM-a i SNS-a; pri tome je SVM imao većinu i iz njegovih redova je biran predsjednik Skupštine i članovi Savjeta (SNS-u je nuđeno članstvo u Savjetu, ali oni su to tada odbili). Po priopćenju predsjednika Gradske izborne komisije, ova koalicija je u svim MZ ponudila svoju zajedničku listu, osim njih je DSHV ponudio svoju listu u 5 mjesnih zajednica; Liga socijaldemokrata Vojvodine također u 5; SPS i Savez bačkih Bunjevaca u 3; a Karićeva stranka Snaga Srbije u dvije. To znači da su u pojedinim mjesnim zajednicama građani imali veći izbor (u MZ Bajmak, Palić ili Aleksandrovo moglo se birati čak između tri liste). Demokratska partija, Dveri i Pokret građanske Subotice bojkotirali su ove izbore (vjerojatno se pripremaju za republičke). Kao što priliči ozbiljnim izborima, od četvrtka u ponoć počela je izborna šutnja. U mojoj MZ u četvrtak je održan zajednički predizborni skup s eminentnim gostima, nikada nije bilo istovremeno ovoliko dužnosnika u našoj dvorani za zborove. Iz SVM-a bio je republički zastupnik i vođa frakcije u Skupštini Srbije (stanuje u našoj MZ), zatim zamjenica gradonačelnika, a iz SNS-a gradska menadžerica i aktualni ravnatelj JP-a *Subotičke tržnice*; jer je tema bila rekonstrukcija tržnice u Teslinom naselju. Ova tržnica se prostire i u susjednoj MZ *Kertvaroš*, zapravo jedna vrlo frekventna prometnica je dijeli na dva dijela. Zato je ponekad problem prijeći s jedne na drugu stranu, naročito djeci kad idu u školu (o tome nije bilo riječi).

Velika pobjeda?!

Skoro zaboravih da su na skupu u MZ dijeljeni i propagandni materijali. Svaki član koalicije je izradio svoj materijal. Ilustrirana sveščica SVM-a je bila skromna, od 12 strana, bez ijedne slike partijskih lidera. Sa sloganom *Nastavljamo!* koalicijski partner je pripremio »letak« skoro dvostrukog formata, od 40 stranica tiskan u boji, na najboljoj hartiji. Od ilustracija gradonačelnik se pojavljuje 21 put, predsjednik Republike skromnih šest puta, a predsjednik Pokrajinske vlade je samo na pet ilustracija. Izborni slogan bio je: »Rečeno-urađeno«. Cijela publikacija tiskana je ćirilnim pismom. Pitam se zašto nije izrađen zajednički, trojezični materijal ove koalicije kada su se kandidirali u svim MZ? Očito se stanovnici Mirgeša, Tavankuta i Male Bosne nisu obazirali na propagandne materijale i »masovno« su odlazili na birališta, preko 30% birača. Najmanja izlaznost je bila u Malom Radanovcu – oko 10%. Prosjek na nivou grada oko 16,5% (skromno). Rezultati su fantastični: Koalicija je pobijedila u 35 MZ; a DSHV u Maloj Bosni i u Verušiću. Želim uspješan rad novim savjetima.

Idite u... Ásotthalom!

Drugo lice SUBOTICE

Treba zaista biti zaslijepljen stranačkim ili nacionalnim bojama, pa 17% izašlih građana na izbore za mjesne zajednice u Subotici doživljavati kao apsolutno pobjedu. Treba biti uvjeren da 88% glasova od 17% izašlih predstavlja zaista veću potporu građana u odnosu na onu nepoznanicu od 83% neizašlih. Treba samo biti član Srpske napredne stranke ili Saveza vojvođanskih Mađara i stvarnost će ti, i nakon ovakvih rezultata (22.000 izašlih od 130.000 upisanih birača), izgledati k'o napušenom tinejdžeru: u happy-pink kombinaciji, i pomalo smiješno.

Kada se, međutim, pjenušac iz slavljeničkih boca isprazni, a dim iz cigare utopi u sivilo svakodnevice, ostaje tužna i ružna slika u svih 37 mjesnih zajednica koje administrativno čine cjelinu zvanu Grad Subotica. I dalje će, recimo, tužno izgledati prizor zatvorenih vrata 26 gradskih mjesnih zajednica, jer je Grad »zbog racionalizacije« na upravo toliko mjesta prošle godine ukinuo plaćanje tajnika u njima, ostavljajući ih tek u 11 prigradskih. Zbog te odluke će oni koji žive na Makovoj sedmici, Radanovcu, Zorki ili Aleksandrovu i dalje tumarati po hodnicima Gradske kuće, tražeći nadležnu osobu kojoj bi se mogli izjadati za sve ono što je ružno u sredini u kojoj žive. Ružnoga, pak, hvala na pitanju, ne nedostaje ni u centru niti na prilazima gradu. Zapravo, ne znaš gdje je gore. U jednom od ranijih brojeva spomenuli smo pravu džunglu na mjestu nekadašnje tvornice *Zorka* s kojom ni Grad nije u stanju izaći na kraj, a ne da će to moći istoimena mjesna zajednica, čak i u udruženim snagama s Peščarom. Tužno je i ružno otuda hvastanje predstavnika »pobjedničke koalicije« da će, samo dok se srede formalnosti oko formi-

ranja vlasti, mjesne zajednice »nastaviti s radom«, a i prilično je degutantno potporu svakog šestog stanovnika Subotice krstiti riječima da su građani prepoznali što je urađeno u protekle tri godine, kao što je to učinio predsjednik Gradskog odbora SNS-a i gradonačelnik **Bogdan Laban** netom poslije održanih izbora. Što ste učinili, i to zajedno sa SVM-om, u protekle tri godine kada je riječ o džungli zvanoj *Zorka*? Ništa! Osim što ste dopustili da korov raste do visine vaše časti.

U situaciji kada Grad nema novca platiti ni tajnika u mjesnoj zajednici, a kamoli planirati proračunske iznose koji se ne mogu mjeriti ni s debljinom novčanika malo jačeg poljoprivrednika u vrijeme sjetve ili žetve, govoriti o »infrastrukturnim sredstvima« samih mjesnih zajednica ne samo da je tužno i ružno nego je i smiješno. Bar onoliko koliko je smiješno da o asfaltiranju dvije ulice u Tavankutu računa mora voditi predsjednik Republike, a ne Mjesne zajednice. Tužno je, naravno i ružno, što na posljednjim izborima izbora u mnogim mjesnim zajednicama zapravo nije ni bilo: imaš listu SVM-SNS i gotovo (Novo selo, primjerice) – zaokruži ili naškrabaj nešto, svejedno. Pobjednik, ma i s jednim glasom, je unaprijed poznat.

I na koncu, jedan savjet slavljenicima: ako već stvarno toliko želite prosperitet u mjesnim zajednicama, idite u... Ásotthalom! Tu je na 26 kilometara (kao i Bajmak) od Subotice i vidjet ćete kako su travnjaci ispred kuća u cijelom mjestu jednako podšišani, a o komunalnoj infrastrukturi brigu vodi (zaposleno) lokalno stanovništvo. Idite i učite. Od pametnijih. I manje hvalisavih.

Z. R.

Program – Dužijanica 2019.

13. srpnja – *Takmičenje risara* – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu

Kako je najavljeno na konferenciji za medije, koja je održana 9. srpnja, satnica je sljedeća:

6 sati – okupljanje risara

6.30 sati – izlazak risara na njivu

6.45 sati – smotra risara

7 sati – pletenje uža

7.15 sati – polazak gostiju na karucama

7.25 sati – doček gradonačelnika i gostiju na njivi

8 sati – risarski ručak na njivi

9 sati – početak *Takmičenja risara*

10-12 sati – prikaz rada na starim mašinama i vršalici

11 sati – proglašenje pobjednika u kuhanju tarane

11.30 sati – dječje igre na strnjici – *kasalisica* i folklorni nastup

12 sati – proglašenje pobjednika i uručivanje nagrada i zahvalnica

12.30 sati – svečana užina za goste

Ovogodišnji domaćini *Takmičenja risara* bit će **Gabrijel i Snežana Kujundžić**. Risari koji je će sudjelovati u revijalnom ili natjecateljskom dijelu dolaze iz: Subotice, Đurđina, Žednika, Tavankuta, Sente, Mužlje, Crne Bare, Deronja, Novog Orahova, Lalića i Sivca, te iz Mađarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a osim odraslih risara natjecat će se i nekoliko mlađih risarskih parova. Kako su organizatori najavili, sve je spremno i za ovogodišnju manifestaciju *Takmičenja risara*, koja će biti održana 52. puta. Kruh se peče, *kiselna* se kiseli, a slanina je već spremna. U natjecanju u kuhanju tarane natječu se samo prijavljeni parovi, a kuha se domaća tarana, napravljena na nedavno održanoj radionici pravljenja tarane, te se u nju stavlja domaća *divenica* (kobasica) koja je napravljena na risarskom *disnotoru* (kolinju).

14. srpnja – *Dužijanica* u Bajmaku – crkva sv. Petra i Pavla apostola – 10 sati

– *Dužijanica* u Tavankutu – crkva Presvetog Srca Isusova – 10.30 sati

17. srpnja – natjecanje u pucanju bičevima – Đurđin – 18 sati

18. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* – bivša Suvenirnica ispod Gradske kuće, Subotica – 19 sati

21. srpnja – Revija novog *ruva* – dvorište HKC *Bunjevačko kolo* Subotica – 20 sati

Dužijanica u Žedniku

Živo evanđelje bačke ravnice

Prva nedjelja u srpnju rezervirana je za *Dužijancu* u Žedniku. Tako su mještani ovoga mješta nadomak Subotice u nedjelju, 7. srpnja, u crkvi svetog Marka evanđelista zahvalili Bogu za plodove ovogodišnje žetve. Nositelji žetvenih svečanosti u Žedniku su bandaš **Mario Kinčes** i bandašica **Marija Pandžić**, te mali bandaš **Nikola Šarčević** i mala bandašica **Bojana Kopunović-Legetin**.

Misno slavlje predvodio je mladosnik vlč. **Luka Poljak**, u zajedništvu s tamošnjim župnikom vlč. **Željkom Šipekom**, te vlč. **Draženom Dulićem**, mons. dr. **Andrijom Anišićem** i vlč. **Miroslavom Orčićem**.

Svetoj misi nazočio je lijepi broj mladih i djece u narodnim nošnjama, a pozivu su se odazvali i gradski bandaški par, bandašica **Snežana Skenderović** i bandaš **Pavle Horvatski**, te brojni gosti.

Svoju ulogu ispunile su i žedničke *kraljice*, koje su na simboličan način, *ljeljanjem* pozdravile predvoditelje žetvenih svečanosti, kao i brojne vjernike. Misno slavlje uzveličao je i župski zbor pod ravnanjem kantora **Nikole Ostrogonca**.

U prigodonoj homiliji, mladosnik vlč. Poljak je sve nazočne potaknuo na dublje razmišljanje o *Dužijanci*. »Znamo gdje slavimo *Dužijancu*. U Crkvi. Znamo i kako ju slavimo. Pohodeći svetu misu. Znamo i tko ju slavi. Narod Božji. Znamo i zašto ju slavimo. Jer želimo Bogu zahvaliti. Jer po svojoj ljubavi i zemlji koju je On stvorio, daje nam svakodnevni kruh. Međutim, u današnjim vremenima namiče nam se jedno drugo pitanje, više nego sva ostala. Pitanje koje udara u same temelje ovoga običaja, kojega danas proslavljamo. To je pitanje identiteta. Što je *Dužijanica*? Neki će odmah pomisliti na krilaticu koja je postala svojevrzni slogan ovoga običaja, *Dužijanica je zahvala Bogu i pohvala čovjeku*. I to je u redu, no sudjelujući i sam u proslavi *Dužijance* nisam zadovoljan tim odgovorom. Djeluje mi pomalo prosječan, općenit«, tumačio je vlč. Poljak, dodajući: »Osjećam kako je *Dužijanica* nešto veće i dublje, nešto što nadilazi sve ostalo, nešto posebno. *Dužijanica* je živo evanđelje bačke ravnice. *Dužijanica* ne progovara o običajima, nošnji, kruni i vijencima od slame. *Dužijanica* progovara o odnosu jednoga naroda i njegovog ljubljenog Boga«.

Podsjetio je okupljene da *Dužijanica* počinje oraњem, još za vrijeme hladnih zimskih dana, jer da bi imali sada plod, treba se uraditi i priprema zemlje. Svojom propovijedi potaknuo je okupljene na dublje promišljanje o *Dužijanci*, o njejoj uskoj povezanosti s Bogom i našim precima.

Ž. V.

Različite varijante u kontinuitetu veza Orebića i Subotice od šezdesetih godina do danas

Povratna karta, u oba smjera

*Subotica je, to kažu i mještani, imala značajnu ulogu u razvoju turizma na Orebiću, a te veze ostale su očuvane i do danas: neki Subotičani u Orebić su se preselili, zasnova-
li ovdje obitelji; neki od Orebićana svake godine dolaze u Suboticu, a mnogi Subotiča-
ni iz godine u godinu ljetuju u ovom mjestu na Pelješcu*

Iako razmjerno poznato, s ove vremenske distance zvuči gotovo nestvarno da je šezdesetih, a posebno sedamdesetih godina prošloga stoljeća Subotica bila među najjačim industrijskim centrima u Jugoslaviji – s oko 60.000 zaposlenih tek je malo zaostajala u odnosu na vodeći Zagreb i drugoplasirani Beograd. U to vrijeme gotovo da nije bilo značajnijeg subotičkog poduzeća ili tvrtke koja nije imala svoje radničko odmaralište negdje na Jadranskom moru. Rovinj, Krk, Mali Lošinj, Tribunj, Sumartin, Orebić... bila su mjesta u kojima su godišnji odmor provodile tisuće subotičkih obitelji, čineći na taj način more dostupnim i onima s najtanjim novčanikom.

Među pobrojanim mjestima svakako se izdvaja Orebić, ne toliko po snazi kolektiva (najveći dio njih je u to vrijeme poslovao pozitivno), koliko po njihovom broju. U tom je mjestu, naime, bilo dva odmarališta za radnike desetak subotičkih poduzeća i u to su mjesto na ljetovanje odlazile generacije i generacije Subotičana. Od toga vremena, dakle nekih šezdesetak godina unazad, datiraju prve konkretnije veze između Subotice i Orebića koje nisu prekidane sve do raspada Jugoslavije, a ubrzo nakon toga i nestanka dobrog dijela poduzeća koja su tamo (i ne samo tamo) imala odmaralište.

Ode li se danas do Orebića preko Bosne i Hercegovine ili pak kroz Hrvatsku autocestom (za to je u oba slučaja potrebno 12-13 sati vožnje), mnogima će se na prvi pogled učiniti da su veze sa Suboticom prekinute prije tridesetak godina. Ali... ako imate dobrog vodiča i domaćina, kao što je to imao doljepotpisani, (u) vidjet ćete da to baš i nije tako.

Detekcija akcentom

Recimo, **Natalie Zokić** rado se odazvala pozivu na kratak razgovor s radnom temom »Veze Subotice i Orebića« iz jednostavnog razloga što je i sama podrijetlom Subotičanka:

»Majka **Anna** je ovdje šezdesetih godina preko *Minerve* dolazila na ljetovanje i tu se upoznala s ocem s kojim se 1969. vjenčala u Subotici. Iako sam ja rođena u Australiji, gdje su se roditelji preselili, u Suboticu sam uvijek, po povratku u Orebić, za vrijeme

zimskog raspusta voljela otići kod svojih bake i djeda **Etelke i Ferenc Kozme**, a 1982. sam dva mjeseca i išla u Osnovnu školu **Jovan Mikić** u Subotici. S nekim od tadašnjih školskih drugova i danas sam u kontaktu.«

Natalie Zokić kaže da odnos Orebićana prema Subotičanima nije promijenio ni rat devedesetih niti konstantno zategnuti odnos Hrvatske i Srbije nakon toga:

»Odnos je i dalje ostao prijateljski, bar ja to tako vidim i osjećam. Naravno, uvijek se nađe netko tko je u stanju to pokvariti, ali većina ljudi, posebno onih starijih, rado se sjećaju Subotičana koji su dolazili ljeti.«

Kao primjer za to navodi da je u Orebiću živjelo ili sada živi dosta Subotičana: pokojni **Imre Dukai** i **Ruža Vuletić**, te **Geza Vlahović**, a kuće su ovdje kupili i svake godine tu ljetuju **Sándor Töri** i **Sándor Török**. Iako je po majci Mađarica, za mađarski, koji joj je na neki način bio i prvi jezik, danas kaže da ga samo razumije ali ne i govori. Dokaz za to je i njen savršen izgovor glasova »ö«, »ő«, razlikovanje »a« i »á«, a prva riječ koje se sjeća da je naučila na mađarskom je »rendőrség« (policija), naravno s tečnim izgovorom.

Naša sugovornica kaže, u što smo se kasnije i sami uvjerali, da je nekadašnje odmaralište kog su zajednički kupili *Minerva* i *Jugokoža* danas u oronulom stanju. Poslije rata u Hrvatskoj, kaže ona, tu je bila orebička policija (koja danas ne postoji, a najbliža je na Korčuli). Uglavnom, danas je to imovina ni na nebu ni na zemlji (prije svega zbog neriješenih vlasničkih odnosa), o kojoj, bar na papiru, skrbi orebička općina. Što se, pak, subotičkih turista danas tiče, Natalie Zokić odgovara kratko:

»Ima ih i više nego što bi čovjek pomislio. Ja to lako prepoznajem, po karakterističnom naglasku. Svake godine dolaze novi, a ima i onih koji su tu svakoga ljeta.«

Pjevajući u grad svoje mladosti

Iako je rođeni Orebićanin, **Lovro Katalinić** itekako ima veze sa Suboticom: osamdesetih godina u ovom je gradu završio Višu tehničku školu, zatim se i zaposlio u *Severu*, a nakon povratka

1989. u rodno mjesto sa suprugom **Biljanom Pavlović** iz Crvenke (koja je u Subotici završila Ekonomski fakultet), kontakt sa Suboticom obnovio je preko klape *Geta*, čiji je predsjednik donedavno bio. Od osnutka 2009. temelj njihovog repertoara čine tradicionalne dalmatinske, a capella, pjesme u što su se iz godine u godinu od 2012. mogu uvjeriti i Subotičani:

»Zahvaljujući susretu s predstavnicima Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, odnosno njihovom ravnatelju **Tomislavu Žigmanovu** i **Draganu Kovaču**, mi smo uspostavili prvi kontakt i

Orebiću za koju kaže kako je zapravo to njegov dom. Kupio ju je 1987., slučajno:

»Budući da je u Orebiću bilo puno Subotičana, neki su tamo i živjeli, preko Imrea Dukaija, koji je u vrijeme gradnje subotičkog odmarališta bio šef gradilišta a kasnije se tu i oženio i ostao, saznao sam da ima dio kuće na prodaju, i to na odličnom mjestu. Mogu reći da sam imao puno sreće, jer sam ju kupio po vrlo niskoj cijeni, recimo jednog tadašnjeg *Zastavinog* automobila. Nikad prije toga nisam bio u Orebiću, ali sam od Subotičana o

njemu puno lijepoga čuo, tako da se nisam mnogo dvoumio.«

U početku, kaže, s obitelji je u Orebić odlazio nekoliko puta godišnje, ne samo na ljetovanje nego kada god se ukazala prilika, poput Dana rada, Dana Republike i slično. Rat je, međutim, utjecao na to da sve do 2001. nije mogao posjetiti vlastitu kuću u kojoj su, koliko su već mogli, računa vodili mještani. Pa ipak, i njegova je kuća u tom razdoblju doživjela sudbinu mnogih koje su bile bez domaćina:

»U to je vrijeme i u Orebiću bilo puno izbjeglica, uglavnom iz Bosne i Herce-

prije sedam godina prvi puta smo gostovali u *Maloj gostioni* na Paliću, a naziv tog 'projekta' bio je 'Most na suho'. Od te godine samo smo jednu izostali, a nastupali smo i na *Festivalu ljubavi i vina* i u *Bunjevačkom kolu*, a ono što je posebno zanimljivo je da se uvijek radilo o humanitarnim koncertima. Na takve stvari se uvijek rado odazivamo, a mogu reći da smo u Subotici uvijek bili dobro primljeni i rado viđeni gosti. Sada smo sve to proširili i na Sombor i Novi Sad, na što smo također ponosni.«

Katalinić kaže i kako Subotičani, zahvaljujući ponajviše **Marku Žigmanoviću** koji je (bio) uključen u organizaciju *Festivala ljubavi i vina*, dolaze u uzvratne posjete u Orebić i na Korčulu, ali i privatno na ljetovanje. Kako navodi, Subotičani su zapravo imali bitnu ulogu u razvitku turizma u Orebiću prije šezdesetak godina, a vlastitu vezu sa Suboticom imao je i preko djeda koji je bio domar u *Minervinom* odmaralištu, a sam Katalinić u njemu je živio sve dok njegova obitelj nije kupila svoju kuću:

»To odmaralište je nudilo i ugostiteljske sadržaje u kom su radili Orebićani. A znate kako je: Orebić je malo mjesto, ljudi se ne samo međusobno znaju nego su i upoznawali svoje goste, vrlo brzo s njima se i sprijateljili, bilo je tu i brakova... Stoga mogu reći da su Subotičani i danas rado viđeni gosti u Orebiću baš kao što sam i ja uvijek izuzetno dobro primljen u Subotici.«

»Tu je moj dom«

Naš domaćin i osoba koja nas je povezala sa sugovornicima koji imaju vezu sa Suboticom **Csaba Sepsey** i sam ima kuću u

govine. Kada su odlazili, gotovo su je ispraznili: pokućstvo, plinske boce, alat, šivaći stroj... i sve što su stigli.«

Prvi kontakt s Orebićanima 2001. bio je, kaže, malo rezerviran, ali se to vrlo brzo promijenilo, s obzirom na to da su znali da Sepsey nije bio od onih koji su prije toga u Hrvatsku odlazili s oružjem.

»Iako imam kuću i u Subotici i tu i živim, mirne duše mogu reći da se u Orebiću danas osjećam doma. Sa susjedima imam i više nego dobre odnose, a kako i ne bih kada zaista vode računa o kući kada god nisam tu. Za sve ovo vrijeme i upoznao sam i zavolio Orebić«, zaključuje Sepsey.

Z. R.

Od subotičkih tvrtki odmarališta u Orebiću imali su *Minerva*, *Jugokoža*, *Integral*, *Fidelinka*, *Jovan Mikić*, *Trgopromet*, *IGV...*, a u ukupno 240 apartmana od lipnja do rujna dio godišnjeg odmora u ovom je mjestu, po riječima Sepseyja, provodilo oko 6.000 Subotičana. Jedno od dva subotička odmarališta prije 18 godina kupio je povratnik iz Kanade **Ante Šunjo** koje je, kaže, platio 250.000 eura. Od četrdesetak soba odmaralište je pretvorio u 16 apartmana, a na upit koliko je nakon kupovine još uložio u osuvremenjivanje objekta kaže da ni sam ne zna, dodajući da je zbog sve veće zahtjevnosti turista iz godine u godinu primoran na daljnja ulaganja ukoliko želi pratiti aktualne trendove u turizmu, odnosno imati goste.

Katica i Josip Pašić: Monoštorci u Americi

Psihoanaliza, put za obećanu zemlju

»Jako smo naivni ako mislimo da se ujutru probudimo, mi u stvari idemo iz sna u san«, kaže Josip Pašić

Katica i Josip Pašić rođeni su Monoštorci, ali ih je Josipova želja da se bavi psihoanalizom prije pol stoljeća odvela do Amerike, koja je postala njihov drugi dom. Oboje su po struci psihijatri, a svoju profesionalnu afirmaciju ostvarili su u »obećanoj zemlji«. I ne samo da su se u tu »obećanu zemlju« uputili njih dvoje, već su za sinom liječnikom i kćerkom, pred kojom su tek bile studije, krenuli i roditelji. Katica danas radi u privatnoj praksi, a Josip se bavi dubokom analizom i psihoanalizom, drži predavanja i seminare, pa kao predavač često gostuje i u Beogradu.

Monoštorski dani

Katica (71) i Josip (78) djeca su **Elizabete Fišer Pašić** (obiteljski nadimak **Sedmak**) i **Antuna Pašića** (obiteljski nadimak **Stanko-**

vi). Monoštorski život Katica i Josip živjeli su do 1969. godine. Iza Josipa je tada bio studij medicine u Zagrebu i nekoliko godina liječničkog staža u Somboru i Monoštoru. Iza Katice završena gimnazija u Somboru. A onda je Josip odlučio ostvariti svoj san.

»U gimnaziji sam pripremao seminarski rad iz nuklearne fizike koja je tek bila u povoju, literature je bilo malo i nama u srednjoj školi bila je nedostupna, pa se moj profesor potrudio i angažirao univerzitetskog profesora **Dragišu Ivanovića** iz Beograda, koji je bio učenik **Alberta Einsteina**. Profesor Ivanović bio je toliko zadovoljan mojim radom da je rekao da za studij fizike neću morati polagati prijemni. Međutim, kada je čuo da me ne interesira fizika već medicina, bio je toliko razočaran da je moj rad bacio na pod uz riječi: 'Svaka budala može studirati medicinu'. Ali ja sam imao svoj cilj – psihoanalizu, što je tih godina bilo kod nas, kao i nuklearna fizika, tek u povoju«, kaže Josip, koji se u svom naumu nije pokolebao ni nakon studija, ni liječničke prakse.

Prva američka adresa bio je Milwaukee. Katicu je čekalo učenje jezika i studij medicine, poslijediplomski i doktorski studij. Josipu su vrata za psihoanalizu bila otvorena, a svoju naobrazbu nastavio je u psihijatriji i to izučavajući **Jungovu** analizu. Danas su njihova imena poznata u stručnoj javnosti, a usprkos godinama i dalje su aktivni u svojim profesijama. Katicini i Josipovi vršnjaci iz Monoštora vjerojatno još i danas pamte kružoke koje su organizirali. Bili su ti kružoci zapravo druženja vršnjaka.

»Čitali smo poeziju, romane, slušali klasičnu glazbu, diskutirali. Zamislite, tih 60-ih u našoj ulici mogao se čuti **Bach**. I kada smo odlazili, reakcija naših susjeda bila je: 'Tko će nama puštati tako lijepu glazbu', prisjeća se Katica, a Josip se nadovezuje sjećanjem kako im je u deset sati navečer svećenik dao ključ od crkve pa se crkvom orio **Dvořákov Requiem**.

Američki dani

Josip se u slobodno vrijeme voli latiti kuhače i šerpe. Kaže, ima oko tisuću knjiga s receptima. A među jelima koja sprema je i ono tipično monoštorsko – paprikaš. Poslije pol stoljeća Ameriku doživljava kao oazu u pustinji. Jednostavno, kaže »gdje si,

tamo moraš živjeti». Na naše pitanje koliko mu poslije toliko godina znače dolasci u Monoštor, Josip odgovara da voli doći u svoje rodno mjesto, ali i da isto tako voli biti na bilo kom drugom mjestu.

»Nikada nisam volio granice. Gdje god da sam ja sam kod kuće«, iznosi Josip svoje stajalište. A nema dijela svijeta u kome nije bio i svaki mu se na svoj način svidio. Katica to ipak gleda pomalo drugačije i dolazak u Monoštor za nju je svaki puta povratak kući. Prigoda je to za susrete s društvom iz monoštorskih dana.

»Ja sam poslije studija čak razmišljala da se vratim u Monoštor, ali prigodom jednog boravka u selu usnila sam san u kojem mi je naš seoski veterinar koji je imao lijep, upečatljiv glas rekao 'svatko se mora vratiti kući'. Shvatila sam da ne misli na Monoštor već Ameriku, jer kuća je tamo gdje ti osjećaš da si doma. Odmah drugi dan poslije tog sna već sam letjela za Ameriku i znala sam da ću tamo definitivno ostat«, kaže Katica.

Danas Katica i Josip žive u Chicagu, ali godine i dalje nisu prepreka da budu gdje god pože. Poslije Monoštora put će ih odvesti u Njemačku, pa nazad u Ameriku, a odatle tko zna u koji kraj svijeta.

Z.V.

Pripreme za Dužionicu u Somboru

Zahvala Bogu

U crkvi Presvetog Trojstva u Somboru predstavljeni su bandaš i bandašica ovogodišnje *Dužionice* u Somboru. To su **Nikoleta Malenić** i **Tomislav Čeljuska**. »Lijepo je vidjeti da su ove godine bandaš i bandašica mladi koji su dio vjerničkog tijela naših župa i ovog kraja. Nadam se da će ovo biti poticaj da će svake godine bandaš i bandašica predstavljati budućnost mladih, ovih salaša, vjernika«, rekao je predstavljajući bandaša i bandašicu župnik crkve Presvetog Trojstva **Josip Pekanović**. »*Dužionica* je posebna prigoda da se prikaže zahvala Bogu i za žetvu i za dobar urod žita, prigoda da se mladi i djeca obuku u nošnje. Na taj način čuvamo ono što jesmo i zbog toga mi je čast što sam izabrana da ove godine budem bandašica«, kazala je Nikoleta.

Pripreme za *Dužionicu* nastavljene su nakon mise u Hrvatskom domu gdje su bandaš i bandašica sa svojim obiteljima uz pomoć *Nazorovih* folklorša pripremali ukrase od slame koje nosi svaki sudionik *Dužionice*. Krunu od slame koja je uz kruh simbol *Dužionice* izradila je **Janja Pekanović**.

HKUD *Vladimir Nazor* ove godine *Dužionicu* organizira 85. puta, a pokrovitelj proslave je Grad Sombor.

Z.V.

Tjedan u Somboru

»Nestali« Somborci

Do službenog popisa stanovništva dijele nas još dvije godine, ali statističari ne sjede skrštenih ruku već malo-malo pa objave kakav podatak koji se tiče procjene broja stanovnika, broja rođenih, umrlih. Jest da je riječ o procjenama, ali kako ih radi

Statistički zavod treba im vjerovati, pa čak i kada podatci koje objavljuju ne idu »pod kapu« onima na koje se odnose. A ako bi netko htio da te statističke procjene nisu ni blizu točne, onda su to Somborci, ili barem ono što je od njih ostalo. A ostalo je manje od 80.000 ili preciznije rečeno 79.437. Što će reći da nas je, gledajući noviju povijest, nikada manje, pa nevjerovatno zvuči podatak da nas je na početku ovog stoljeća bilo blizu sto tisuća. A trend je neumoljiv i tijekom 2018. godine »nestalo« je tisuću Somboraca, ili plastičnije rečeno: troje na dan. Jedan od »krivaca« za takvu sliku je prirodni priraštaj koji je odavno izgubio utrku sa stopom smrtnosti, a negativan skor je popriličan. U 2018. godini rođeno je 578 malih Somboraca, a preminulo 1.364. A surovi podatci kažu da je 578 rođenja najmanji broj rođene djece od 1961. godine, od kada statistika i prati te podatke. Svemu ovome treba dodati i ono što se ne vidi (što statistički nije zabilježeno), a to su oni Somborci koji su svoj grad napustili, iako se službeno još vode na svojim somborskim adresama. Kada bi se mogao barem približno odrediti broj takvih, slika bi bila još crnja. Ali za to crnilo, iskreno, nisu nam potrebne ni statističke metode, ni teorije već je dovoljno prošetati bilo kojim sokakom, u bilo kom somborskom selu, pokušati naći barem nekoliko srednjoškolaca iz mađarskih odjela koji su poslije školovanja ostali u Somboru, usporediti podatke o broju prvašića s onima od prije desetak godina, raspitati se koliko se tijekom godine djece ispiše iz škole jer im roditelji pakiraju kofer za jedan poduži put...

I da se vratim na već spomenuti prirodni priraštaj, jer ima nešto što je Somborcima i za utjehu. A ta utjeha je još crnja statistička slika u susjednim mjestima Apatin i Odžaci. Jezikom brojki rečeno, stopa prirodnog priraštaja u Somboru je -9,9, u Odžacima -10,2, a u Apatinu čak -12,4. Ti podatci svrstavaju ovaj dio Bačke u regiju s najvećom stopom smanjenja broja stanovnika i uzročno u regiju s najstarijim stanovništvom.

Z.V.

U Šidu održana sportska manifestacija *Bibićevi dani* – Olimpijada u zaboravljenim dječjim igrama

Povratak zaboravljenim igrama

»Ova manifestacija treba biti spona među mladima da se stare igre koje smo mi igrali vrte i da ih oni zavole. Mislim da je to najbitnije. Zatim, tu su drugarstvo, solidarnost i sve ono što treba krasiti mladog čovjeka. Ovo je prava škola neformalnog obrazovanja mladih ljudi«, kaže Đorđe Stanković

Kako djecu usmjeriti na prave vrijednosti, odvojiti ih od računala i mobitela i potaknuti da kroz igru i zabavu stvore nove poznanstva? Na ovo pitanje najbolji odgovor dali su članovi Odreda izviđača *Lazar Bibić* iz Šida (najstariji izviđački odred u Srijemu) kada su 2011. godine prvi puta organizirali Olimpijadu u zaboravljenim dječjim igrama. Riječ je o manifestaciji sportskog karaktera, namijenjenoj djeci i odraslima, nastaloj u želji da se djeca više aktiviraju u rekreativnom smislu i da se barem malo očuvaju dječje igre od zaborava. Od prije dvije godine ova manifestacija nosi ime *Bibićevi dani*, a čine ju tri akcije. Prva je *Olimpijada*, akcija namijenjena djeci najmlađeg uzrasta. U drugu akciju, *Ilegalci u gradu*, su uključeni učenici od petog do osmog razreda, dok u trećoj, *Izviđački višeboj*, sudjeluju učenici srednjoškolskog uzrasta. Proteklih godina manifestacija je poprimila i međunarodni karakter s obzirom na to da su na njoj sudjelovala i djeca iz susjednih zemalja. Od 5. do 7. srpnja Šid je ponovno bio domaćin ove zanimljive sportske manifestacije na kojoj se okupilo oko 100 sudionika, djece različitih uzrasta. Ovoga puta na njoj su izostali sudionici iz zemalja regije zbog, kako kažu organizatori, nepovoljnog termina održavanja, kada ih je većina otputovala na odmor. Sljedeće godine termin će biti promijenjen što će, prema očekivanjima organizatora, utjecati i na veći broj gostiju.

Popularizacija dječjih igara

Do prije dvije godine ova sportska manifestacija se održavala na izletištu Lipovača nadomak Šida. Međutim, zbog neodgovarajućeg terena, organizatori su je počeli održavati u gradu. Ove godine mjesto okupljanja je bilo na terenu Vladičanske reziden-

cije *Ruski dvor*, gdje su oni postavili svoje šatore, podigli izviđačku zastavu, otpjevali himnu, a potom krenuli na svoja natjecanja.

»Sve tri kategorije sudionika imaju svoje discipline. Najmlađi poletarci – *pčelice* idu do centra grada gdje sudjeluju u igricama koje ne zahtijevaju trčanje. U gradskom parku, u porti crkve, izvode trkačke discipline. Sudionici starijeg uzrasta imaju svoju putanju. Dobijaju topografske karte na kojima ucrtavaju svoju maršrutu kretanja i po njoj obilaze grad«, kaže starješina odreda izviđača *Lazar Bibić* **Miodrag Malušić**.

Osnovni cilj manifestacije je da se djeca okupe u velikom broju, da se druže u prirodi, što i jeste osnovna ideja izviđaštva.

»Ove akcije doprinose jačanju prijateljstva djece. Oni se raduju svakom novom viđenju s drugarima iz drugih gradova i to je pravi način popularizacije dječjih igara. Želja nam je da oni to čine međusobno, kako u svom gradu tako i kroz akcije drugih odreda širom Srbije i susjednih zemalja. Ove godine gosti su nam članovi izviđačkih odreda iz Obrenovca, Šapca, Platičeva i Kikinde. Nisu nam došli izviđački odredi koji su bili u najavi: mališani iz Subotice, Mostara, Brčkog i iz Hrvatske, s kojima smo ostvarili lijepu suradnju proteklih godina. Zato je i broj sudionika prepolovljen. Ima nas 90, što jeste dovoljan broj ali nas je moglo biti i puno više. Nadam se da će iduće godine manifestacija biti posjećenija«, dodaje Malušić.

Drugarstvo i solidarnost

Za izviđački odred se kaže da je jedna od najboljih odgojnih organizacija i da su drugarstvo i prijateljstvo koji se tu steknu, nemjerljivi. U njemu nisu bitni ni materijalni status, niti nacionalno ili vjersko opredjeljenje. Čovjek je jedina vrijednost koja se

Tjedan u Srijemu

Kultura umjesto mora

Vrijeme je godišnjih odmora. Neki su već otputovali, neki tek planiraju, a nekima je ljetovanje ove godine zbog malog kućnog budžeta, nedostižno. Oni Srijemci koji će svoj godišnji odmor ovoga ljeta provesti kod kuće moći će uživati na bazenima,

riječama i jezerima ili na manifestacijama koje će biti održane u nekoliko gradova, poznatim pod nazivom *Kulturno ljetovanje*. Tako, recimo, mještane Rume u okviru navedene manifestacije očekuje bogat kazališni program. Tijekom srpnja i kolovoza, kada je planiran, bit će odigrano nekoliko atraktivnih predstava kazališnih ansambala iz Beograda, koje su oduševile publiku diljem Srbije. Bogat zabavni i umjetnički program najavljuju i u Srijemskoj Mitrovici. Već koncem ovog tjedna u ovaj grad je stigao Muzički karavan RTS-a, dok je najmlađe zabavljao *haos animator*. Potom slijedi manifestacija *Vinski park*, kada će posjetitelji imati priliku degustirati vina poznatih vinarija s Fruške gore i zemalja regije. Kolovoz je, kao i prethodnih godina, rezerviran za međunarodnu smotru folkloru, *Srem Folk fest*, tako da će svatko tko je ljubitelj kulture, zabave i dobrog programa uspjeti pronaći nešto za sebe i za svoj ukus. Kulturno-umjetnički program neće izostati ni u najzapadnijem gradu u Srijemu, Šidu. Ove godine trajat će oko deset dana (nešto manje nego prethodnih godina), ali organizatori najavljuju program koji će biti raznovrstan i prilagođen svačijem ukusu. Cilj manifestacije je da afirmira širenje muzičkog stvaralaštva mladih, kao i da zadovolji sve kriterije publike. Manifestacija počinje kulturnim programom za najmlađe: kreativnim radionicama, maskenbalima i zabavnim igrama, koje će se održavati u centru grada. Nakon programa za najmlađe najavljen je zabavno-muzički program. Na bini Kulturno-obrazovnog centra svakoga dana će se smjenjivati domaće rock i pop grupe, te izvođači narodne muzike. Ovakvi vidovi zabave su potpuno besplatni i pristupačni za sve generacije. Možda nije dovoljna utjeha onima koji ove godine neće otići na more, ali dok ne dođu neka bolja vremena drugog izbora nema.

S. D.

poštuje. Dolaskom suvremenih tehnologija dosta se toga promijenilo, pa je danas mnogo teže animirati mlade da se priključe.

»Mi smo kao jedna obitelj. Učimo jedni od drugih, kako mlađi od starijih tako i stariji od mlađih. Veoma je bitno da se mladi druže jer napretkom tehnike djeca se vrlo malo igraju. Ova manifestacija treba biti spona među mladima da se stare igre koje smo mi igrali vrate i da ih oni zavole. Mislim da je to najbitnije. Zatim, tu su drugarstvo, solidarnost i sve ono što treba krasiti mladog čovjeka. Ovo je prava škola neformalnog obrazovanja mladih ljudi«, kaže starješina odreda izviđača *Stevica Popov* iz Platičeva **Đorđe Stanković**.

Zajedništvo

Izviđački odred iz Obrenovca jedan je od najmlađih koji je sudjelovao na natjecanju.

»Moramo se uzajamno pomagati, jer drugačije mi izviđači ne vidimo perspektivu. Jedinica ne može opstati u izviđaštvu. Mi djelujemo u zajedništvu i potrebna nam je pomoć sa svih strana. Ovakve akcije su jako važne, prvenstveno zbog mladih. Monotonno je da se stalno bude na jednom mjestu i da se radi jedno isto. Za djecu je to jako zanimljivo, posebno vraćanje na stare dječje igre koje su danas skoro zaboravljene. Bilo nam je žao da djeca odrastaju i da ne igraju dječje igre poput klikera, lastiša, nadvlačenja konopca... Suradnja između izviđačkih odreda je jako bitna i bez nje ne možemo funkcionirati«, kaže starješina izviđačkog odreda iz Obrenovca **Zvezdan Nedeljković**.

Dojmove s ove sportske manifestacije s nama su podijelili i sudionici.

»Godinu i pol sam u izviđačima. Mnogo mi se sviđa. Dosta putujemo. Do sada smo išli u Šabac, u Temerin i sada u Šid. Upoznajemo nove ljude, učimo nove igre, pješačimo, družimo se. Također, učimo igre koje su nekada igrali naši roditelji. Od kada sam u izviđačima prirodu sam još više zavolio i shvatio da računalo nije jedini vid zabave«, kaže **Miloš Cindrić** iz Platičeva.

Posljednjeg dana manifestacije proglašeni su pobjednici. Nagradu za najbrojniji odred ponijela je ekipa iz Obrenovca. Nagrada za najudaljeniji odred uručena je ekipi iz Kikinde, a sveukupni pobjednik ove godine bila je ekipa iz Obrenovca. No, ono što je najvažnije jest da je tijekom sva tri dana trajanja manifestacije, uz bogat sadržaj i aktivnosti, sve odisalo pozitivnom energijom i druženjem, što je i bio cilj ove manifestacije.

S. D.

Manifestacijski turizam (15.)

Aspekti manifestacijskog turizma

Na manifestacijski turizam utječu mnogi elementi koji nisu odvojeni od društva u cjelini, jer turizam egzistira u tom istom društvu i dijeli sudbinu nacionalne privrede, kao jedne od njenih grana. Faktore koji utječu na turizam najjednostavnije je podijeliti na ekonomske i neekonomske. Pri tome, analiza neekonomskih faktora je mnogo složenija.

Aspekti koji utječu na pojedine manifestacije mogu se klasificirati na turističke, ekonomske, tehničke, fizičke, ekološke, socio-kulturne, psihološke i društveno-političke. Zbir ovih aspekata slobodno možemo nazvati turizmološkim aspektom, jer turizmologija upravo zbirno izučava sve navedene, klasificirane aspekte.

Turistički aspekti su višeslojni, a najviše su izraženi pri organiziranju velikih manifestacija putem turističkog prometa (npr. veći broj posjetitelja i noćenja – ekonomski aspekt!), utječu na kvalitetu hotelsko-ugostiteljskih objekata i prateće infrastrukture (izgradnja novih, modernizacija postojećih ili starih objekata – tehnički i fizički aspekt!) i daju mogućnost boljeg razvijanja uslužnih djelatnosti (trgovina, financije, kultura, obrt).

Uvjetno rečeno, ekonomski, tehnički i fizički aspekti su »lako« mjerljivi i uočljivi (a naročito ekološki), ali socio-kulturni, psihološki i društveno-politički kao neekonomski faktori često se bezrazložno zanemaruju. Također, ekološki aspekt sve više iz neekonomskog »prelazi« u ekonomski faktor kao planetarni problem.

Sociokulturni aspekti

Socijalni i kulturni aspekti su značajni elementi prouzročeni manifestacijskim turizmom. Njihovim djelovanjem se utječe na lokalni život domicilnog stanovništva, na promjene tradicija i vjerskih načela. Prilikom održavanja manifestacija, kao sudionici i gosti, dolaze ljudi iz različitih sociokulturnih sredina s različitim moralnim, kulturnim, vjerskim i političkim uvjerenjima, što je tipično za turizam uopće. U tim kontaktima dolazi do saznanja, miješanja, a ponekad i usvajanja vrijednosti drugih kultura. U skladu s tim može se govoriti o specifičnim sociokulturnim aspektima za mjesto ili regiju održavanja. Ponos pripadnosti lokalnoj zajednici i interni međuodnosi mogu biti pojačani kroz sadržaj manifestacije, a posjetitelji mogu bolje shvatiti i prihvatiti tradiciju i način života domicilnog stanovništva.

Mnogi turisti nisu zainteresirani da uče o kulturi svojih domaćina, ali ima puno i onih koji žele biti poštovani kao gosti, radije nego kao »tipični« turisti i kojima je zadovoljstvo da prikažu svoje viđenje o tome kako se treba ponašati u tuđem okruženju. Interkulturalni kontakti su u turizmu svakodnevna pojava. Pri tome, često prevladavaju osobni, *face to face* (licem u lice) kon-

Aspekti koji utječu na pojedine manifestacije mogu se klasificirati na turističke, ekonomske, tehničke, fizičke, ekološke, socio-kulturne, psihološke i društveno-političke. Zbir ovih aspekata slobodno možemo nazvati turizmološkim aspektom

takti. Velike manifestacije su najmanje sposobne osigurati takve kontakte, a tzv. svakodnevne i one manje (npr. muzejske i izložbene postavke, kazališne predstave, lokalne priredbe, zabavni programi i sl.) daju više saznanja o suštini karaktera zajednice.

Manje manifestacije lokalnog ili regionalnog karaktera, a koje se pretežno organiziraju u ruralnim sredinama, mogu pomoći posjetiteljima iz urbanih sredina da više obrate pažnju seoskom načinu života, da ga upoznaju i shvate njegovu suštinu. Takve aspekte imaju lokalne manifestacije bazirane na gastronomiji i etnologiji, čime zajednica potvrđuje svoju tradiciju i predstavlja lokalne proizvode.

Pozitivni i negativni utjecaji sociokulturnih elemenata manifestacije

U pozitivne utjecaje spadaju sljedeći elementi:

- unaprijeđenje saznanja i promjene konzervativnih moralnih vrijednosti, gostoljubivost, samopoštovanje i samoostvarenje;
- stjecanje navika prakse i spremnosti za prijem posjetitelja kod domicilnog stanovništva;
- interes domicilnog stanovništva za sudjelovanje u aktivnostima koji su sastavni dio manifestacije;
- jačanje tradicije i drugih vrijednosti u mjestu i regiji održavanja;
- poboljšanje ekoloških i higijensko-zdravstvenih uvjeta.

Širenje doživljaja, revitalizacija tradicije, izgradnja lokalnog ili nacionalnog ponosa, potvrđivanje grupa u zajednici, povećano sudjelovanje zajednice, uvođenje novih izazovnih ideja, proširenje kulturnih perspektiva, zajednički ponos, namjera i ostvarenje, socijalna interakcija i razvoj zajednice, zajedništvo, identitet zajednice, vlastiti imidž – sve to spada u pozitivne utjecaje koji se mogu pripisati manifestaciji.

Organiziranje manifestacija je i odgovarajući način povezivanja turizma s antropogenim i prirodnim turističkim vrijednostima, a time postaju i mjesta stjecanja turističke kulture. Brojne manifestacije svojim sadržajem djeluju edukativno na posjetitelje, kao što su umjetničke, etnografske, znanstveno-stručne i slične.

Manifestacije mogu imati i negativne sociokulturne utjecaje.

Negativni utjecaji ogledaju se u sljedećem:

- komercijalizacija kulture, religije i umjetnosti;
- prisvajanje prava na manifestaciju od pojedinaca ili određene grupe iz komercijalnih, egoističkih i političkih razloga i ambicija;
- promjena prirodnog okruženja i štetni ekološki utjecaji;
- promjena tradicionalnog morala i sustava socijalnih vrijednosti;
- povećanje kriminaliteta;
- stereotipnost i nesuglasnost ponašanja, strahovi od »tuđeg«;
- akulturacija domicilnog stanovništva.

Negativni efekti se često manifestiraju i prilikom organiziranja

nekih velikih manifestacija (događaja) kao što su razna sportska natjecanja (»navijačko« nasilje, rasizam), politički skupovi (šovinizam, »turbopatriotizam«, netolerancija), rok koncerti (zlorporaba alkohola i opijata) i sličnih »fešti« s masovnim posjetom brojnih pripadnika različitog socijalnog, etničkog, religioznog ili rasnog podrijetla i opredjeljenja. Ovaj aspekt, osim svog negativnog utjecaja na mjesto ili regiju održavanja kroz utjecaj na stanovništvo, ima nesporn utjecaj i na sudionike i posjetitelje manifestacije!

Međutim, čak i manifestacije koje imaju više pozitivnih nego negativnih osobina ograničenog su utjecaja zbog mnogo razloga. Iako posjeti manifestacijama mogu uključiti i posjetitelje s interkulturalnim kontaktima, iskustva su prolazna i relativno površna. Neke manifestacije, posebno sportske i etnografske, često previše naglašavaju različitosti između posjetitelja i domicilnog stanovništva. Nekvalitetni, netolerantni odnos na relaciji posjetitelj – domaćin svakako ne doprinosi uspjehu manifestacije – bila ona mala ili velika – te nije poželjan.

Manifestacije kao dio turizma imaju značajan potencijal, jer direktno povezuju kulturu življenja s turizmom. Turizam je generator interkulturalnog kontakta, a turističke manifestacije su važan i sve prisutniji element toga. Zato se sociokulturni aspekti izučavaju u okviru disciplina kao što su menadžment manifestacija, antropologija, sociologija, psihologija i planiranje zajednice (community planning), kao i programiranjem događaja s temama iz područja rekreacije, sporta, umjetnosti i zabave.

Atila Dunderski, dipl. turizmolog

Novo vodstvo HKC-a Srijem

SRIJEMSKA MITROVICA – U nedjelju, 7. srpnja, održana je izborna skupština HKC-a Srijem - Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice. Predsjednik udruge **Krunoslav Đaković** je sumirao rad udruge u protekle četiri godine, kroz folklorni, književni, likovni i sportski odjel, a govorio je i o uključivanju HKC-a u izborne ak-

tivnosti oko novog saziva HNV-a. Prijedlog da Đaković (koji je bio i jedini kandidat) ponovno bude predsjednik udruge jednoglasno je prihvaćen. Također, jednoglasno su prihvaćeni i prijedlozi za nove članove Upravnog odbora kojeg sada, uz Đakovića, čine: **Dario Španović** (dopredsjednik udruge), **Ivan Barat**, **Vera Hrgović**, **Vlatko Hrgović**, **Bojan Kadar**, **Ante Kalinić** i **Sjepan Petrović**.

S. D.

Risarsko veče i Dužijanica u Tavankutu

TAVANKUT – Za vikend će u Tavankutu biti održano nekoliko kulturnih događanja. Sutra (subota, 13. srpnja) na ljetnoj pozornici Etno salaša *Balažević*, u 19.30 sati, bit će održano Risarsko veče. Program je to uoči tavankutske *Dužijance* na kojem se predstavljaju ovogodišnji, tavankutski predvoditeljski par *Dužijance*, bandaš i bandašica. Dio programa večeri posvećen je i zatvaranju XXXIV. Saziva Prve kolonije naive u tehnici slame te završetku VIII. seminara bunjevačkog stvaralaštva.

Sutradan (nedjelja, 14. srpnja) održava se seoska *Dužijanica*. Svečana misa zahvalnica bit će služena u mjesnoj crkvi u 10.30 sati. Ovogodišnji bandaš i bandašica su **Mladen Bogešić** i **Antonija Rudić** te **Nikola Vajhanda** i **Antonija Vujić** kao mali bandaš i bandašica. *Bandašicino kolo* će biti održano u župnom dvorištu u 19.30 sati.

I. D.

Festival marijanskih pučkih pjesama

MONOŠTOR – U Monoštoru će sutra (subota, 13. srpnja) biti održan XIV. festival marijanskih pučkih pjesama. Festival se održava u crkvi sv. Petra i Pavla, a početak je u 19 sati. U programu sudjeluju: MPS *Rakijaši* Podcrkavlje, MPS *Bečarine* Đakovo, MPS *Baje* Ivanovac, KUD *Široka kula* Široka kula, KUD *Nova zora* Do-

nja Lomnica, KUD *Šokadija* Strizivojna, te ŽPS *Kraljice Bodroga* i dječja skupina KUDH-a *Bodrog*. Tema ovogodišnjeg festivala su marijanski korizmeni napjevi.

Z. V.

Dužijanica u Lemešu

LEMEŠ – HBKUD *Lemeš* iz Lemeša priređuje u nedjelju, 14. srpnja, XVIII. Lemešku *Dužijancu*. Misa zahvalnica bit će služena u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u 10 sati. Misu će pjevati Ženska klapa *Certissa* iz Đakova. Proslava *Dužijance* počela je jučer (četvrtak) na salašu Vujević-Ileš gdje je priređena likovna kolonija na kojoj su sudjelovali članovi HLU *Croart* iz Subotice.

U subotu, 13. srpnja, na ljetnoj pozornici u selu od 20 sati bit će priređen kulturno-umjetnički program naslovljen *U avliji kod baće i nane*. Osim domaćina, sudjelovat će i KUD *Németh László* i *Musica Viva* iz Lemeša, gošće iz Đakova, GKUD *Sombor* i **Karmela Ileš** iz Lemeša.

Z. V.

Dužionica u Somboru

SOMBOR – U Somboru će u iduću nedjelju, 21. srpnja, biti održana 85. *Dužionica* koju organizira HKUD *Vladimir Nazor*. Program počinje u četvrtak, 18. srpnja, kada će u Gradskom muzeju Sombor biti priređena izložba *85 godina Dužionice u Somboru*. Bit će izložene stare fotografije s prijašnjih *Dužionica*, alati i oruđa koji su se nekada koristili u žetvi, te odabrana radna i svečana ruha. O nekadašnjoj *Dužionici* govorit će **Katarina Firanj**, a nekoliko žetelačkih pjesama otpjevat će pjevački zbor HKUD-a *Vladimir Nazor*. Otvorenje izložbe je u 20 sati.

U petak, 19. srpnja, u Hrvatskom domu bit će priređena književna večer koja je ove godine posvećena 25. obljetnici katoličkog lista *Zvonik*, a bit će to prigoda i za predstavljanje bandaša i bandašice ovogodišnje *Dužionice*. Sama proslava *Dužionice* je u nedjelju 21. srpnja. Okupljanje sudionika *Dužionice* je u 9 sati u Hrvatskom domu. Svečana sveta misa počinje u 10 sati u crkvi Presvetog trojstva, a nakon toga posvećen kruh od novog žita bit će predan gradonačelnici Grada Sombora. Program proslave završava se risarskim ručkom u Hrvatskom domu. Ulaznice za risarski ručak mogu se kupiti u Hrvatskom domu po cijeni od 600 dinara. Pokrovitelj ovogodišnje *Dužionice* je Grad Sombor.

Z. V.

Godišnji koncert folklornog odjela HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta

Dva sata plesa i pjesme

U cilju da predstave svoj rad u proteklih godinu dana, Folklorni odjel HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta je u nedjelju, 7. srpnja, organizirao svoj tradicionalni Godišnji koncert. Zbog lošeg vremena, koncert je održan u sportskoj dvorani mjesne osnovne škole. Tri dobne skupine, odnosno osamdeset članova, predstavilo se u dva sata programa s deset plesnih točaka. Na repertoaru su se osim očekivanih bu-njevačkih plesova, našli i plesovi baranjskih Hrvata, plesovi Zadarskog zaleđa (sela Ražanac), Slavonski plesovi, Banatsko nadigravanje, Vlaške igre, te tamburaški blok ansambla *San* koji je i pratio cjelovečernji program folklornog ansambla.

Za realizaciju programa koncerta, uz same plesače, najzaslužniji su bili **Sanda Benčik**, voditeljica dječje skupine i **Darko Prčić**, voditelj srednje i reprezentativne skupine Društva.

U protekloj godini rad Folklornog odjela pratile su brojne aktivnosti: nastupi i gostovanja. *Gupčevi* će folklorci ovo ljeto završiti odmorom u Novom Vinodolskom, no prije odmora još ih očekuje sudjelovanje u programu tavankutske *Dužijance*, te na 52. međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. Nakon ljetovanja očekuje ih sudjelovanje na subotičkoj *Dužijanci* te gostovanje u Odžaku (Bosna i Hercegovina).

I. D.

Koncert folklornog odjela HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Puno sudionika, nove koreografije

U HKC-u je u posljednje dvije godine značajno povećan broj folkloraca, te ih sada ima 120

Koncert folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, na kojem je prikazano što se radilo protekle školske godine, održan je 8. srpnja u dvorani Centra. Po riječima voditeljice folklornog odjela **Senke Horvat**, ovim koncertom želi se pokazati što se radilo tijekom školske godine, dakle od rujna prošle, do lipnja ove godine. S obzirom da se Godišnji koncert uvijek održava krajem kalendarske godine, ovo je prilika da

i novi članovi mogu prikazati što su naučili za nekoliko mjeseci, te ga rado nazivaju polugodišnjim koncertom.

Na koncertu su nastupile sve tri folklorne skupine Centra, kao i ogranak Centra iz Žednika te HKPD *Đurđin* iz Đurđina. Na programu su se našle Bunjevačke igre, igre iz Banata, Srijema, Međimurja, Splitski plesovi, Vlaške igre, Šopske igre i igre iz Ukrajine, a sve koreografije pratio je orkestar formiran za ovu prigodu. Iako izvođački sastav na svom repertoaru ima puno više koreografija, te je uvijek spreman za cjelovečernji koncert, ovoga puta vidljiv napredak mogao se primijetiti u predizvođačkom sastavu, koji je postavio nove i atraktivne koreografije.

U planu formiranje novih skupina

Hrvatski kulturni centar prolazio je kroz brojne teškoće, kako financijske, tako i one vezane za osipanje članstva, te je 2017. godine folklorni odjel započeo rad na povećanju članstva. Sada, nepune dvije godine kasnije voditeljica Odjela Senka Horvat s ponosom ističe kako je brojka dosegla preko stotinu članova,

Upis na jesen

Sva djeca i mladi koji se žele baviti folklorom mogu se od jeseni javiti u HKC *Bunjevačko kolo* (Preradovićeva 4), posjetiti probe, vidjeti kako izgleda biti folklorac... Na jesen će biti upis novih članova na ovu rekreativnu aktivnost, koja zahtijeva izuzetnu kondiciju i spretnost.

te imaju 120 članova. S obzirom na ovu lijepu brojku, po riječima naše sugovornice, od jeseni se planira formiranje više manjih skupina.

»Veliki broj djece i različiti uzrast u skupinama potaknuli su nas na promišljanje da od jeseni oformimo nove skupine. Predizvođački ansambl sada broji više od 50-ero djece, što je izuzetno lijepo, ali je s tom brojkom teško raditi«, kaže Senka Horvat. Od jeseni kada se formiraju nove skupine planira se bar još jednu osobu uvesti u ovaj posao, a osim naše sugovornice s djecom sada radi i poznati koreograf **Marin Jaramazović**, koji ujedno radi i s folklorcima iz Žednika i Đurđina.

Radno ljeto

Zanimljivo je da je u predizvođačkoj skupini i veliki broj dječaka, što je obično problem u svim folklornim ansamblima,

a u HKC-u je sada jednak broj djevojčica i dječaka. Primjerice, na *Male vezove* u Đakovo putovalo je 15 dječaka i 15 djevojčica, koji su u svečanom mimohodu prikazali bunjevačku nošnju i bili najbrojnije dječje društvo.

Također, lijepi broj djece je okupljen i u najmlađu skupinu, koju sada čine djeca uzrasta od 6 do 11 godina.

U sklopu folklornog odjela djeluje i ženska pjevačka skupina *Prelje*, koju čine članice izvođačkog folklornog odjela, koje su tijekom protekle školske godine imale brojne nastupe, kako samostalno tako i u sklopu nastupa s folklorom.

Iako je ovim koncertom završena školska godina i za folklorashe, pred njima je radno ljeto. Očekuju ih nastup u Vinkovcima za Dan grada, seoske dužijance kao i središnja proslava *Dužijance* u Subotici. Izvođački sastav čeka sudjelovanje na jednom festivalu u Češkoj, a na jesen i razni manji nastupi.

Ž. V.

XXXIV. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu

Upornost, kreativnost i ljepota stvaranja

Starom žetelačkom pjesmom bunjevačkih Hrvata *Žito žela lipota divojka* u subotu, 6. srpnja, na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu započeo je kulturno-umjetnički program otvorenja XXXIV. Saziva Prve kolonije naive u tehnici slame. Riječ je o poznatoj manifestaciji na kojoj se prezentira i obučava ova autohtona tehnika izrade predmeta od slame. U programu otvorenja nastupili su srednja i reprezentativna skupina domaćina (HKPD *Matija Gubec*) s bunjevačkim plesovima, kao i njihovi gosti iz KUD-a *Fra Petar Bakula* iz Posušja (BiH). Gostima iz Hercegovine ovo je bio uzvratni posjet Tavankutu. Gosti su se predstavili s plesovima i natpjevima zapadnohercegovačkih Hrvata.

XXXIV. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame otvorila je predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**: »Ovo što vi ovdje radite slobodno mogu reći, zaslužuje i više od pozdrava i čestitki. Trideset tri godine trajanja, u ne uvijek idealnim uvjetima, upornost, kreativnost, teškoća i ljepota stvaranja, sve se to krije iza krhke slame i posebnih žena, koje u običnoj slami vide ljepotu. Zato hvala vam na tome što ste brendirali Tavankut i slamu, ali i Hrvate u Srbiji.«

Rad sudionika kolonije odvija se u prostoru mjesne OŠ *Matija Gubec* do subote 13. srpnja. Zatvaranje kolonije, VIII. seminara bunjevačkog stvaralaštva, kao i predstavljanje ovogodišnjeg predvoditeljskog para tavankutske *Dužijance* u programu *Risarsko veče* održat će se sutra, 13. srpnja, u 19. 30 sati na Etno salašu *Balažević*.

I. D.

Nova knjiga: o. Gerard Tomo Stantić – *Božja blizina*

Lijepo misli sluge Božjega

U nakladi Vicepostulature sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanskog samostana u Somboru i Katoličkog društva *Ivan Antunović* iz Subotice izašla je knjiga duhovnih misli sluge Božjega o. Gerarda pod naslovom *Božja blizina*. Misli je izabrao o. **Mato Miloš**, a knjigu je uredila **Katarina Čeliković**.

Knjiga donosi izbor duhovnih misli sadržanih u rukopisu o. Gerarda naslovljenom *Lijepo misli*. Duhovne misli o. Gerarda tematski su posvećene Bogu – Ocu, Sinu i Duhu Svetom, Malom Isusu, Nebeskoj Majci te Božjoj riječi po kojoj se Bog utjelovio.

»Želja nam je da ova knjižica približi čitatelje ocu Gerardu i njegovoj duhovnoj baštini. Kada se u zapisanim mislima o. Gerard obraća Bogu i Majci Božjoj, to čini poput djeteta. Ponekad se obraća u množini, oslovljavajući Mariju i Isusa s 'vi'. Svoju sinovsku ljubav često izražava s tri uskličnika. Lijepo misli oca Gerarda na neki način su upute za onoga tko je dragovoljno prihvatio avanturu ostvarenja evanđeoskog života na putu prema nebu. Ostavili smo stoga gotovo u cijelosti nedirnutim jezik i stil pisanja oca Gerarda, kojim još dublje ulazimo u njegove misli i poruke, a koje nisu ništa izgubile na autentičnosti i aktualnosti ni osamdeset godina nakon što su napisane«, zapisao je u recenziji o. Mato Miloš, OCD, vicepostulator.

D. B. P.

Ogranak Matice hrvatske u Subotici

Zlatna povelja za Klasje naših ravni

Ogranak Matice hrvatske u Subotici nagrađen je *Zlatnom poveljom* za izdavanje časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni*. Povelju im je dodijelio predsjednik Matice hrvatske **Stipe Botica** na nedavno održanoj godišnjoj skupštini te ugledne kulturne institucije u Zagrebu. U ime subotičkog ogranka, povelju je primio predsjednik **Stipan Stantić**. U kraćoj izjavi za HR, Stantić ističe kako ova nagrada ima veliki značaj i predstavlja priznanje za dosadašnji rad osobama koje su uređivale *Klasje naših ravni* ali i onima koje su objavljivale svoje tekstove u tom časopisu.

Uredništvo časopisa čine: **Milovan Miković** (glavni urednik), **Biljana Horvat**, **Đuro Vidmarović** i **Stipan Stantić** (odgovorni urednik). Osim izdavanja *Klasje*, kao svojim najvažnijim projektom, ogranak Matice hrvatske u Subotici u manjem obujmu bavi se i nakladništvom knjiga.

D. B. P.

Nova knjiga: Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca

Kapitalna monografija o šokačkim Hrvatima u Bačkoj

Iz uredničke ruke prof. dr. sc. **Milane Černelić** stiže još jedna monografija, na skoro 700 stranica, pod naslovom *Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca* koja je sunakladnički pothvat Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF-pressa i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Publikacija je plod etnoloških istraživanja među bačkim Šokcima koje su provodile tri generacije studenata etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u okviru kolegija *Prakse terenских istraživanja* čija je nositeljica dr. sc. Černelić, objavio je ZKVH.

Recenzentice **Marijeta Rajković Iveta** i **Jadranka Grbić Jakopović** pregledale su osamnaest radova koji tematiziraju život bačkih Hrvata Šokaca, a urednica ukazuje ne samo na važnost ovih prinosa već i na potrebu realnog sagledavanja iznesenih rezultata budući da (ne)iskustvo rađa i određene nedostatke. Međutim, urednica smatra kako je »važnije da se rezultati ovih višegodišnjih istraživanja obznane i kao takvi posluže kao putokaz i poticaj budućim istraživačima, da na toj osnovi nastave istraživanja istih ili nekih drugih tema iz bogatog kulturnog nasljeđa podunavskih Hrvata Šokaca«.

Monografija donosi popis kazivača, podatke o autorima a prožeta je brojnim ilustracijama.

Tiskanje ove knjige pomognuto je sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, ZKVH-a i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

H. R.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Počeo rad na topoteci *Baština Hrvata u Srbiji*

U radnom posjetu Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata prošloga je tjedna bila predsjednica ICARUS Hrvatska dr. sc. **Vlatka Lemić**. Višegodišnja uspješna suradnja dobiva još konkretniji oblik u vidu digitalne platforme ICARUSA – Topoteke, koja na jednostavan način omogućuje digitalizaciju i objavljivanje raznovrsnih povijesnih izvora i korištenje interaktivnih IT alata za njihovo opisivanje, predstavljanje i pretraživanje. Topoteka pod nazivom *Baština Hrvata u Srbiji* je već registrirana kao prva u Srbiji, a dr. sc. Lemić je i praktično uvela djelatnike Zavoda u punjenje topoteke sadržajima te je plan do kraja godine otvoriti ju javnosti. Kako je ovo veoma važna tema za Hrvate u Srbiji, platforma topoteke se može stalno dopunjavati i pružiti brojne informacije zainteresiranim.

(ZKVH)

Devetnica u čast blaženoj Mariji Propetog Isusa Petković

Zagovor Tvoj molimo

U Blatu na Korčuli

Katedralni župnik sv. Terezije Avilske u Subotici, mons. **Stjepan Beretić** i Katedralni zbor *Albe Vidaković*, te *Collegium Musicum Catholicum* gostovali su u Blatu na Korčuli od 1. do 4. srpnja. Na poziv časnih sestara Družbe *Kćeri milosrđa* trećega samostanskog reda sv. Franje u povodu devetnice blaženoj Mariji Propetog Isusa Petković, drugoga, trećeg i četvrtog dana devetnice zbor je sudjelovao pjevanjem na euharistijskom slavlju na kojemu je sva tri dana i propovijedao mons. Beretić. Svakoga dana nakon mise zbor je održao i manji prigodni koncert u samostanskom dvorištu. Na koncertima, kao i na misama, svoj veliki doprinos je dala i solistica **Izabella Guzvány**, suradnica zbora. Zbor je za ovu prigodu, kako na misnim slavljinama tako i na koncertima, iz svog repertoara izabrao djela posvećena blaženoj Djevici Mariji, djela **Milana Asića** i **Albe Vidakovića** te druga prigodna djela svjetske literature. Devetnica je započela 30. lipnja mladom misom don **Zorana Cetinića**, prvoga mladomisnika iz Blata nakon 62 godine. Prije svete mise mnoštvo Blačana s časnim sestrama i gostima sudjelovalo je u pobožnosti krunice i razmatranju bl. Marije Petković u njezinu svetištu, a u misnom slavlju su, osim predvoditelja mons. Beretića koncelebrirali i mjesni župnik don **Željko Kovačević**, mladomisnik **Zoran Cetinić**, ravnatelj Biskupijsko-misijskog sjemeništa *Redemptoris Mater* u Puli vlč. **Piorgiorgio De Angelis**, član subotičkog zbora i župnik u župi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni vlč. **Dragan Muharem** te drugi svećenici. Na koncu euharistijskog slavlja u svetištu blaženice u sklopu samostana uslijedila je molitva bl. Mariji Petković, blagoslov s njezinim moćima i mogućnost osobnog čašćenja moći blaženice. Trećeg dana devetnice, 2. srpnja, prije pobožnosti sv. krunice uz razmatranja blaženice, hodočasnicima iz Subotice, o životu i djelovanju blaženice

govorila je provincijalna predstojnica s. **M. Emila Barbarić**. Središnje euharistijsko slavlje blagdana 9. srpnja predslavio je đakovačko-osječki nadbiskup mons. **Đuro Hranić**. Zbor je bio smješten u samostanu na Prižbi, gdje je u prelijepom okruženju doživio velikodušno gostoprимstvo časnih sestara.

Nela Skenderović

U subotičkoj župi sv. Roka

Na blagdan blažene Marije Propetog Isusa Petković, 9. srpnja, u crkvi sv. Roka u Subotici proslavljen je blagdan suzaštitnice ove župe i utemeljiteljice Družbe sestara *Kćeri milosrđa*, koja je ujedno i zaštitnica dječjih vrtića koji nose njeno ime - *Marija Petković-Sunčica* i *Marija Petković-Biser*. Zanimljiv je podatak da je blaženica spomenutu družbu sestara osnovala prije 99 godina.

Ovome slavlju prethodila je devetnica, u kojoj se osobito molilo za bračne parove koji žele dobiti dijete, za duhovna zvanja, nezaposlene, duše u čistilištu, stare i bolesne, za obitelji i djecu, kao i brojne neznane nakane. Prije same svete mise djeca iz župe i vrtića, kao i župski zbor pripremili su prigodni program, a na kraju misnoga slavlja zapjevali su i sudionici *Ljetnog oratorija*, koji su također prisustvovali ovome slavlju.

Misno slavlje predvodio je vlč. dr. **Marinko Stantić** uz koncelebraciju mons. **Bele Stantića**, župnika mons. dr. **Andrije Anišića** i župnog vikara vlč. **Dražena Skenderovića**.

Na kraju slavlja nazočnima se obratila i poglavarica samostana sestara *Kćeri milosrđa* u Subotici s. **Silvana Milan**, koja je sve pozdravila i pozvala na druženje u vrtić, no prije toga su vjernici imali prigodu poljupcem iskazati čast moćima blažene Marije Petković.

Ž. V.

Događanja na svetištu Majke Božje na Bunariću

13. srpnja – Majka Božja Bistrička, sveta misa je u 18 sati

16. srpnja – Gospa Karmelska, sveta misa je u 18 sati

3. kolovoza – Prva subota, sveta misa je u 9.30 sati

5. kolovoza – Snježna Gospa, sveta misa je u 18 sati

15. kolovoza – Velika Gospa, sveta misa je u 18 sati

Proštenje sv. Ane na Kerskom groblju

Proštenje u kapelici sv. Ane na Kerskom groblju bit će proslavljeno na blagdan sv. Ane, 26. srpnja, a svetu misu ispred kapelice predvodit će vlč. **Dražan Skenderović**. Misno slavlje na hrvatskom jeziku je u 18 sati.

Devetnica u čast Gospi Karmelskoj

U nedjelju, 7. srpnja, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske započela je devetnica u čast Gospi karmelskoj. Svaki dan pobožnost se obavlja u 7 sati nakon jutarnje svete mise, samo će sutra (13. srpnja) pobožnost biti u 8, a u nedjelju (14. srpnja) u 19 sati. Ostalim danima je ujutro u 7 sati, kao i na sam blagdan 16. srpnja.

Ž. V.

Misli sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića – iz knjige *Božja blizina*

** Bez majčinog glasa dijete ne zna govoriti. Bez Božjeg glasa ništa ne treba raditi! Uz glas nastupi čuje se glas srdačnosti (glas Božji!).*

** Duši disanje, na Boga mišljenje, Božjeg glasa slušanje! Ovaj glas hrabri na srčanu borbu! Sve su odluke dječje lutke ako nema junačke borbe!*

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

»Gdje nema ljubavi, unesi ljubav...«

Često se govori o ljubavi, osobito kada je riječ o Isusovom nauku, pa postoji opasnost da on postane samo isprazno naklapanje, prazne riječi bez pokrića. Kada pogledamo što se događa u svijetu, čak ni ne uvijek tamo negdje, nego tu, oko nas, pomislit ćemo da ljubav uvijek ostaje samo na razini govora. Ipak, ne mora biti tako. Ljubav može biti i stvarnost, ali da bi se to desilo svatko treba poraditi na sebi i učiniti ljubav stvarnom u svome životu. Ako se pitamo kako, jer nam na pamet padaju samo stvari koje će nas u tome spriječiti, Isus nudi odgovor.

Odgovor u prisposobi

Isusovo poučavanje u više slučajeva potaknuto je željom pismoznaca i farizeja da ga iskušaju. Na njihove provokacije on ne odgovara ulazeći u rasprave, nego koristi to da pouči njih, ali i sve koji slušaju. Tako Luka zapisuje zgodu u kojoj zakonoznanac pristupa Isusu s pitanjem: »Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?« (Lk 10,25). Iako je njegova želja u prvom redu bila Isusa iskušati, ipak je njegovo pitanje bilo i odraz onoga što je mučilo Židove, jer u mnoštvu propisa i zabrana koje im je nametao Zakon teško im je bilo odrediti što je ono najvažnije od čega ovisi život vječni. Već u Starome zavjetu bilo je nastojanja da se sav Zakon sažme u zapovijed ljubavi prema Bogu i blišnjemu, što je ovaj zakonoznanac svakako dobro znao i trudio se po tome i živjeti. Isus potvrđuje da je takvo sažimanje Zakona ispravno i da je ljubav ključ koji vodi do vječnosti: »Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš« (Lk 10,28). Ipak, zakonoznanac ostaje pri svojoj namjeri da iskuša Isusa, pa postavlja još jedno pitanje: »A tko je moj bližnji?« (Lk 10,29). No, Isus kao da je to jedva dočekao kako bi proširio židovski pojam ljubavi prema blišnjemu, te da u središte pozornosti stavi čovjeka, a ne Zakon. Iako je namjera njegovog sugovornika neiskrena, Isus svojim odgovorom pokazuje da se i takvog čovjeka treba smatrati svojim bližnjim.

U pitanju »A tko je moj bližnji?« ogleda se čovjekova želja da točno zna tko je vrijedan njegove ljubavi i koga treba ljubiti. Umjesto odgovora, Isus mu priča prisposobu o milosrdnom Samarijancu, koja je ujedno i sažetak čitavog Isusovog nauka. Kao što svi dobro znamo, levit i svećenik zaobilaze unesrećenog čovjeka

ostavljajući ga izranjavanog na putu. Zašto su tako postupili, ne objašnjava se, no koji god da je razlog bio otkriva sebičnost, jer su prvenstveno mislili na sebe. A tko nesretnom čovjeku priskače u pomoć? Samarijanac, stranac, pripadnik neprijateljskoga naroda. Međutim, on posjeduje ono što dva visokopozicionirana pripadnika židovskog naroda nisu imali, milosrđe i suosjećajnost. Isus namjerno bira baš Samarijanca kao onog koji priskače u pomoć, želeći istaknuti da pojam bližnjeg nadilazi ono što su Židovi pod njime smatrali. Priča sama po sebi nameće odgovor na pitanje koje Isus postavlja na kraju zakonoznancu: »Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?« (Lk 10,36). Bližnji mu je baš taj koji mu je prema ljudskim mjerilima bio najdalji, stranac, neprijatelj.

Kultura ljubavi

U teoriji svi znamo da židovsko poimanje pojma »bližnji« nije ispravno i, slušajući prisposobu o milosrdnom Samarijancu, osuđujemo prvu dvojicu koja obilaze unesrećenog čovjeka. Međutim, praksa nam pokazuje da nismo mnogo odmakli od Isusovih suvremenika. Kada sam u školi upitala djecu tko je naš bližnji, odgovori su uglavnom bili: roditelji, obitelj, rođaci, susjedi... A kada sam pitala jesu li nam bližnji migranti, kojih ima mnogo po ulicama naših mjesta, koji su uglavnom umorni i prljavi zbog loših uvjeta života, čudili su mi se, tek ako je jedan učenik potvrdno odgovorio. Dječji iskreni odgovori ogledalo su kulture u kojoj se ta djeca odgajaju. To je kultura u kojoj nedostaje ljubavi i milosrđa, u kojoj dominira sebi-ljublje. Mi prvi teško da bismo se odrekli sebe i svoga radi nekog, osobito ako nam taj netko nije dio obitelji ili blizak rođak. I onda kažemo da živimo u svijetu bez ljubavi.

Ljubav traži žrtvu, a tko je spreman žrtvovati se, osobito ako neće imati neke ovozemaljske koristi? Sve što radimo da bi nam bilo uzvrćeno nije čin ljubavi, ljubav ne traži svoje, kako kaže sv. Pavao (usp. 1Kor 13,5). Naša kultura može postati kultura ljubavi samo ako pođemo od sebe, ako svatko bude gledao da tome da svoj osobini doprinos. Čim budemo sijali ljubav, moći ćemo joj se i nadati, kao što kaže sv. Ivan od Križa: »Gdje nema ljubavi, unesi ljubav i ubrat ćeš ljubav.«

**Valentina Bačlija, buduća studentica
Grafičkog fakulteta u Zagrebu**

Učenica generacije Politehničke škole

O samnaestogodišnja **Valentina Bačlija** iz Subotice završila je srednju Politehničku školu, smjer fotograf, i to odličnim uspjehom. Izabrana je za učenicu generacije, na što je izuzetno ponosna s obzirom na to da je prva učenica generacije kada su u pitanju hrvatski odjeli.

U slobodno vrijeme Valentina se bavi fotografiranjem prirode, ljudi ili hrane, a članica je AIESEC-a, međunarodne organizacije koja omogućuje mladima raditi na osobnom i profesionalnom razvoju kroz članstvo i projekte ili praksu diljem svijeta. Ovih dana Valentina kreće na praksu u trajanju od šest tjedana u Antaliju, gdje će fotografirati i promovirati turizam u Turskoj. Da voli putovati, mogli ste zaključiti iz prijašnje rečenice, no, kako je rekla, voli upoznavati i druge kulture, ljude, njihove običaje, kuhinju...

Želja joj je upisati Grafički fakultet u Zagrebu, tehničko-tehnološki smjer, što vjeruje i da će uspjeti, jer se prijavila na ovaj fakultet preko kvote za Hrvate izvan Hrvatske. Kako je pojasnila, svoju struku grafičarstva voli i time se i u budućnosti želi baviti. Također, želi se baviti i fotografijom, a svoju kreativnost je od malena ispoljavala vizualno, te je u Politehničkoj školi uz profesore naučila osnove i želi to znanje dalje nadograditi.

Tijekom srednjoškolskog obrazovanja Valentina je išla na dva natjecanja na kojima je oba puta svojim fotografijama osvojila drugo mjesto. Radila je i za školu, fotografirala razne manifestacije, a također u slobodno vrijeme je radila na svom osobnom profilu.

U slobodno vrijeme voli čitati i gledati filmove. Omiljena knjiga joj je *Kradljivica knjiga* **Markusa Zusaka**, a omiljeni film je animirani film od Studio Ghiblija *Spirited Away*. Kaže kako su je ta knjiga i film naučili najvećoj lekciji u životu, a to je da ljubav pobjeđuje sve. Od glazbe najviše voli slušati ex YU rock i često s prijateljicama ide na svirke. U životu ju ispunjavaju stvari kao što su ljubav prema fotografiji i umjetnosti, obitelj i prijatelji, a najviše njena starija sestra **Zinka** koja je od prvoga dana bila uz nju i davala joj savjete koji su je vodili na životnom putu.

Ž. V.

Savjeti za sigurnije ljeto

I ljeto ima dvije strane

Kad dođu topli dani i ljudi počnu masovno izlaziti na otvorene prostore, nezgode se množe. Ljeto uzima svoj danak u povećanom broju poginulih u prometnim nesrećama, umrlih u utapanjima, toplotnog udara, gromova itd. Bude puno oboljelih od pokvarene, zaražene hrane, od uboda kukca itd.

Brzo pružena pomoć može učiniti ljeto mnogo sigurnijim. Svaka osoba trebala bi primiti upute s osnovnim tehnikama pružanja pomoći.

Ovdje su načini kako izbjeći – ili, ako je potrebno, kako tretirati pet najčešćih ljetnih nezgoda.

Utapanje

Velik je broj onih koji ne znaju plivati ili ne plivaju dovoljno dobro da bi bili u stanju spasiti sebe ili druge. A to je vještina koja se može lako naučiti nakon nekoliko kratkih poduka.

Nekoliko sugestija: Nikad nemojte plivati sami. Nemojte plivati ako ste prevrući, premoreni ili neposredno nakon jela. Prije ronjenja ili skakanja u vodu treba biti siguran da je dovoljno duboka i da nema skrivenih stijena. Prsluk za spašavanje mora biti na raspolaganju u svakom čamcu. Zračni madrac ili čak obična daska može pružiti lošem ili umornom plivaču dobro došli odmor.

Prva pomoć: Većina žrtava u vodi zahtijeva prvu pomoć tehnikom disanja *usta na usta*. Prvo treba očistiti usta žrtve od bilo kakvih eventualnih stranih tijela. Zatim zabaciti glavu žrtve prema natrag, dok se drugom rukom smještanjem pozadi, podiže vrat. Kažiprstom i palcem gornje ruke stisnu se nosnice, a drugom rukom pritisne se donja vilica i otvore usta. Tada se svoja usta prisloni na usta žrtve i upuhuje zrak dok se ne počne podizati grudni koš žrtve. Upuhivanje zraka se ponavlja oko 12 puta u minuti.

U slučaju nezgode zbog skakanja u plitku vodu, valja znati da se takvu žrtvu ne smije micati, prenositi samo na nečemu što je čvrsto, recimo daska ili daska za surfing. Glava žrtve mora uvijek biti u ravnini s njenim tijelom.

Sunce i vrućina

Pedeset tjedana za uredskim stolom nije priprema za dva tjedna vrtoglavih aktivnosti pod ljetnim suncem. Kako biste izbjegli toplotnu iscrpljenost ili toplotni udar, nemojte pretjerano fizički raditi. Obucite svijetlu, laganu odjeću. Pijte puno tekućine.

Prva pomoć. Žrtve toplotnog udara trebaju što prije liječničku pomoć. Dok ta pomoć ne stigne, žrtvu smjestiti u hlad, skinuti mu odjeću. Neka leži na leđima ili na boku.

Ako je na raspolaganju, žrtvu staviti u hladnu vodu (dok mu se temperatura tijela ne spusti na oko 37,5 stupnjeva Celzijevih). Ako nema mogućnosti da se unesrećenika smjesti u vodu, onda ga zamatati u plahte namočene u hladnu vodu. Po mogućnosti, te mokre plahte naglo sušiti ventilatorom. Ako je pri svijesti dati mu piti vode, nikako alkohol!

Žrtvu toplotne iscrpljenosti treba smjestiti na hladno mjesto i skinuti odjeću. Dati da popije lagano zasoljenu tekućinu. Osoba treba mirovati. Za vrijeme oporavljanja korisno je davati hladna i slatka pića. Omatanje mokrim ručnicima može biti od pomoći.

Gromovi

Nakon udara gromom čovjek je obično u besvijesti. Ako ste na otvorenom, vlažnog dana, kada počinje grmljavina i primjećujete da vam se vlasi podižu, brzo legnite u neki jarak ili jamu. U takvim trenucima izbjegavajte biti na nekim uzvišenim mjestima, u čamcu, na plaži, u blizini metalnih žica za vješanje rublja, izbjegavajte vožnju biciklom, traktorom ili jahanje konja. Nemojte se smjestiti ispod usamljenog stabla! Vjerojatno je najsigurnije smjestiti se unutar zatvorenog automobila.

Prva pomoć. Pružanje umjetnog disanja metodom *usta na usta* može biti od pomoći. Ako je osoba koja pruža pomoć prošla edukaciju o srčanoplućnom oživljavanju, treba odmah s tim započeti. Što je prije moguće pozvati liječničku pomoć.

Trovanje hranom

Svakog ljeta dešavaju se pojedinačna ili grupna trovanja hranom. Gotovo sva trovanja hranom uzrokovana su bakterijama. Trovanja se mogu manifestirati od blagih neugodnosti do ozbiljnih ili fatalnih slučajeva. Posumnjajte na trovanje hranom ako jedan do šest sati nakon konzumiranja žrtva osjeti ozbiljne grčeve, trbušnu bol, mučninu, povraćanje, proljev.

Prva pomoć. Blagi se slučajevi oporave i bez liječenja. Međutim, ako su simptomi jaki ili ako je žrtva malo djeteta ili starija osoba i oslabljena osoba, treba biti odvedena liječniku odmah. Međutim, najbolja prva pomoć kod trovanja hranom je prevencija: toplu hranu održavati toplom, a hladnu hranu hladnom (bakterijama za rast i razmnožavanje pogoduje temperatura između 4 i 60 stupnjeva Celzijevih). Pakirani ručak, koji se ne može staviti u hladnjak, treba biti konzumiran unutar tri sata. Posebno treba biti oprezan s bilo čime što je spravljeno s majonezom, jajima, šlagom, mlijekom ili ribom. I, naravno, oprati ruke prije pripremanja hrane.

Ubodi i ugrizi

Premda je većina ljetnih kukaca samo neugodnost i gnjavaža, neki su ipak opasni. Pčele, ose, stršljeni ubodu na malu provokaciju. Maknite se od njih, posebno od njihovih gnijezda. Ako lete oko vas, polagano se udaljite. Nemojte lamatati rukama; iznenadni pokreti zračne struje iritiraju ove insekte. Izgleda da tamnija odjeća odvraća ova stvorenja. Nosite neko pokrivalo za glavu kako biste spriječili da vam se kukci zavuku u kosu. Slatku hranu i piće brzo sklanjajte od prisustva kukaca.

Prva pomoć. Odmah nakon uboda pustite hladnu tekuću vodu preko mjesta uboda ili stavite led na to mjesto. Nemojte nastojati stiskom prstiju istisnuti van žalac koji je zaostao u koži. Žalac vadite oprezno struganjem noktom ili steriliziranom iglom. Ubodeni ud ne micati. Ako su simptomi uboda ozbiljni – otok, jako crvenilo, glavobolja, vrtoglavica, mučnina – odvedite žrtvu liječniku što prije moguće.

dr. Ivo BELAN

RECEPT NA TACNI

MUSAKA S PATLIDŽANOM

Pećnica je moj najbolji saveznik u kuhinji u ljetnom razdoblju. Da, znam da ne zvuči normalno jer i ona grije, ali uz nju ne moram stajati. Sve lijepo priprelim, zagrijem pećnicu, ubacim tepsiju, zatvorim vrata od kuhinje i strpljivo čekam u hladovini druge prostorije. Milina. Danas dijelim recept za jelo koje smo posljednje kuhali moj saveznik pećnica i ja.

Potrebno: 800 g mljevene junetine / 4 veća patlidžana / 1 peršin / 1 mrkva / 1 luk / 1 veća rajčica ili 1 šalica domaće šalše / 3 češnja češnjaka / peršinov list / timijan / sol / papar / 200 g gaude / maslac / brašno / mlijeko / muškatni oraščić.

Postupak: Patlidžan izrezati na kolutove i ispeći na tavi. Posoliti ga tek nakon pečenja i prelići maslinovim uljem. Dok patlidžan malo odstoji, proinstati luk, pa dodati peršin i mrkvu. Kada povrće omekša, dodati meso i kratko ga propržiti, pa dodati rajčicu i držati na vatri dok se sve ne sjedini. U posebnoj posudi napraviti bešamel umak od maslaca, brašna, mlijeka i muškantnih oraščića. U posudu za pečenje prvo staviti malo bešamel umaka, pa patlidžane na dno i onda smjesu od mesa, pa opet patlidžane, pa umak, pa meso. Redanje završiti patlidžanima, prekriti ih narendanim sirom i ostatkom bešamel umaka. Peći pola sata u pećnici zagrijanoj na 180 Celzija.

Ovo je količina za obiteljski ručak i ja uvijek nekoga pozovem kada pripremam ovo jelo. Bude tu materijala za dva dana ručka, što je, priznat ćete, milina za ove temperature. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (171)

Suvremena hrvatska drama na sceni u Pečuhu

Uz jedan od više mogućih završetaka ovoga rada o kazalištu, promotrimo i dragocjeno iskustvo iz susjedstva. Hrvatsko je kazalište u Pečuhu službeno utemeljeno svibnja 1992. godine i dugo je bilo jedino nacionalno kazalište izvan Hrvatske, a nešto kasnije (22. rujna 1994.) pokrenuta je i hrvatska scena u Mostaru, dokada je pečuska institucija bila od iznimnog značaja za kulturni život i različita razmišljanja o opstanku Hrvata kao nacionalne manjine. Teatarsko uporište od sudbinske važnosti za očuvanje hrvatske materinske riječi, identiteta i kulturne tradicije, što sve zajedno ima izuzetno značenje, posebice za život manjine u kontekstu europskih integracijskih i globalizacijskih procesa.

I još je nešto od velikog značaja: pečuska je scena nastala mimo prepoznatih političkih cjenkanja i reciprociteta, pa tako i danas ova institucija slovi samostalnom kazališnom kućom i jedna je od najvažnijih kulturnih ustanova hrvatskog naroda u Mađarskoj – ponovimo to – stvorena ne artikuliranom političkom voljom nego slijedom i temeljem civilne, doslovce pučke inicijative, pojedinaca iz hrvatskog naroda [V: **Katja Bakija**]. Također smo ukazali na iskustva franjevac i kasnije isusovaca u prostoru školstva budući da su obuhvaćala stanovite kazališne aktivnosti. Na žalost, ovaj je njihov prinos povijesti kazališta marginaliziran i prešućen u hrvatskoj teatarskoj historiografiji i u najboljem slučaju sveden isključivo na didaktičku ulogu komada koje su dramatizirali i postavljali. Premda svaka scena, ma bila ona i amaterska, korespondira s društvenom stvarnošću, kazališnim poetikama ili onodobnim vladajućim umjetničkim pravcima, od posebnog je značaja što je hrvatski kazališni prostor dobio brojne »produkcije« na narodnom jeziku. Spomenimo se ovom prigodom samo isusovca **Bartola Kašića**, koji je itekako obogatio hrvatski jezik i kulturu (primjerice prvom hrvatskom gramatikom). I, ni malo slučajno, svi koji su idući scenskim putovima razmatrali jezičnu situaciju u ovom podneblju prepoznavali su hrvatski, horvatski, slavonski, slovenski, ilirički, ilirski uvijek – jezikom Hrvata. Šokci i Bunjevci također.

Danas se svima čini, po sebi razumljivo, što bez kazališta ne bi moglo biti ni dobrog dijela hrvatske društvene i kulturne baštine, toga prostranstva očito nastalog prinosom s obje strane rampe, i ne samo radi puke radosti publike a uz pomoć

glumišta. Tako mirne duše možemo reći: upravo je na sceni bez prestanka odjekivalo postojanje vitalnog refleksa, kao neugasi-vog umijeća dijela hrvatske kazališne i kulturne povijesti, ostvarenog prepoznavanja sebe i ondje, na toj sceni, u svakoj izgovorenoj riječi materinskoga hrvatskoga jezika izrečenoj prema dalekosežnim visinama i daljinama, uzduž cjelokupne dubine njezina postojanja.

Kazalište nam omogućuje stalni dosluh s kulturnim obrascima i modelima kulture kojima pripadamo i jesmo im sastavnim dijelom, s kulturnim stilom, dok osluškujemo i pratimo snagu mijene tragom kojih ostajemo kazališni sudionici.

Razumije se, ima i onih koji govore o kazalištu kao mehanizmu koji živi i ne mijenja se gotovo ni u kom pogledu – a zapravo stalno bivajući i drukčije i novo, pogotovo prema duhu vremena. Kazalište je složen organizam koji pokreću mnogi; od ravnatelja do portira i veliki broj upravo tih ljudi prolazi scenom. Oni predstavljaju sami sebe.

Jedan od glavnih aktera same kazališne predstave je i publika pa tako i ona predstavlja samu sebe. »Kazalište je umjetnost kao ratovanje i rizik kao igra na ruletu ... U kazalištu je moguće sve; to je kuća čuda; a najveće je čudo što uopće radi...«, riječi su **Karela Čapeka**.

Pogotovo je važno njegovo mjesto i sudjelovanje u malih naroda i narodnih manjina, ukoliko računaju na opstanak, jer to bez kazališta neće ići.

Knjiga *Prirodne vrednosti Severne Bačke*

Sačuvajmo ono što nam je ostalo!

Kada bi prosječnog građanina Sjeverne Bačke (u prvom redu Subotice) upitali mogu li se tu naći neke izuzetne prirodne vrijednosti, samo manji broj njih bi odgovorio da ih ima i to itekako. Sjeverna Bačka je na prvi pogled jednolična pusta ravnica. Međutim, njena skrivena staništa mjesta su koja osiguravaju opstanak veoma raznovrsnom životu svijetu. Da je to zbilja tako, možemo uvidjeti zahvaljujući knjizi pod nazivom *Prirodne vrednosti Severne Bačke*. Autori ove publikacije su mr. **István Hulló** i dr. **Gabriella Kajdocsi Lovász**.

Knjiga se bazira na stalnom postavu Prirodnjačkog odjela Gradskog muzeja Subotica, luksuzno je opremljena, s izuzetno kvalitetnim i atraktivnim fotografijama flore, faune i krajolika Sjeverne Bačke, autora mr. Istvána Hullóa i »pit-kim« i edukativnim tekstovima vezanim za svaku pojedinačno prikazanu vrstu još preživjelih predstavnika živog svijeta.

Jedinstvene zajednice

Zahvaljujući hidrološkim, pedološkim i klimatskim odlikama ovog podneblja na pješčanim, stepskim i slatinskim staništima razvile su se tu jedinstvene zajednice s brojnim reliktnim i endemskim vrstama i elementima flore i faune. Autori u uvodu napominju kako je u formiranju recentnog – današnjeg živog svijeta na ovim prostorima najveći utjecaj imalo ledeno doba jer se u hladnom periodu glacijacije na prostoru između Dunava i Tise taložila fina prašina, stvarajući Bački lesni plato. Zagrijavanjem u kasnijim periodima započeo je proces razrjeđivanja pijeska i zahvaljujući jakim vjetrovima nastao je specifičan dinski reljef Subotičko-horgoške pješčare. U tom periodu nastala su jezera, močvare i ostali tipovi vodenih staništa Sjeverne Bačke. S druge strane, prirodna vegetacija je bila kimazonalnog karaktera koju sačinjavaju šumostepske zajednice. Na uzvišenjima su se formirale travnate stepske livade, dok su se mozaično raspoređene hrastove šume razvile u dubljim, vlažnim staništima.

Degradacija staništa

Degradacija staništa i gubitak biološke raznovrsnosti sve su više izraženi od druge polovine XIX. stoljeća i na ovim prostorima ostalo je vrlo malo izvornih prirodnih staništa. Na današnji izgled predjela, svojim djelovanjem u najvećoj mjeri utjecao je čovjek. Svjedoci smo nestanka izvornih – prirodnih staništa,

bilježeći značajne promjene u autohtonoj vegetaciji. Zbog sve intenzivnije poljoprivrede, nekadašnji pašnjaci i stepske livade su preorane, vlažna staništa isušena i pretvorena u obradive površine. Prekomjerna uporaba kemikalija zagađuje zemljište, podzemne i površinske vode, uništavajući nekada veoma bogat i raznolik biljni i životinjski svijet. Također, umanjuju se površine autohtonih šumskih sastojina (hrast lužnjak, bijela topola i panonski jasen), a njihova mjesta zauzimaju invazivne vrste drveća (koprič, kiselo drvo) i alohtone vrste (bagrem, hibridna topola, crni bor). Uz to, urbanizacija i širenje naselja, izgradnja prometnica, ilegalno vađenje pijeska, regulacija vodotoka, izgradnja kanalskog sistema tijekom XIX. stoljeća, prekomjerno korištenje izdanskih voda uz sve aktualniji problem zagađenja prirodnog okoliša pridonijelo je nestanku brojnih prirodnih staništa Sjeverne Bačke.

Iz gore navedenih razloga, ova knjiga nam po tko zna koji put s razlogom skreće pozornost da sačuvamo bar ono što nam je ostalo. Pokazalo se da najviše cijenimo ono što poznamo. Cilj ove knjige je upravo to – upoznamo ono što imamo! Iskreno je preporučam za čitanje!

Atila Dunderski

SVE(T) ILI NIŠTA

Ovogodišnji Ljetni oratorij, treći po redu, duži no što smo navikli, okupio je veliki broj djece. Njih čak 90 tijekom sedam dana družilo se, molilo, sudjelovalo u brojnim radionicama, pjevalo, plesalo, glumilo... Svi oni proveli su kvalitetno vrijeme u druženju, zajedništvu i duhovnosti.

Sve je započelo 4. srpnja kada su se djeca i animatori okupili u subotičkoj župi Isusova Uskrsnuća. Već sutradan, 5. srpnja, djeca su išla na izlet, i to u posjet Majci Božjoj, Gospi od suza na Bunarić. Ako vam kažemo kako je to bio vodeni dan, onda možete zaključiti kako se toga dana na poseban način rashlađivalo vodom.

Slijedio je odmor za vikend, a u ponedjeljak, 8. srpnja, djeca su promijenila lokaciju, te su toga dana bila u franjevačkom samostanu u hladu najstarijih subotičkih zidina. Utorak je bio rezerviran za župu sv. Roka u Subotici, gdje su djeca sudjelovala na svetoj misi i proslavila blagdan suzaštitnice ove župe, blažene Marije Propetog Isusa Petković. Sljedećeg dana, sudionike ljetnog oratorija ugostili su vršnjaci i župnik preč. **Franjo Ivanković** u župi u Tavankutu.

Posljednja dva dana bila su u velikim pripremama za završnu priredbu u župi sv. Roka, gdje će danas (12. srpnja) u 17.30 sati biti zajednička sveta misa, a nakon toga i završna priredba.

Po riječima voditeljice Ljetnog oratorija **Nataše Stipančević** djece ima iz raznih župa, a ove godine su se podijelili u skupine po razredima, dok su u manjim skupinama s njima radili animatori.

Oni koji su završili osnovnu školu i prošli obuku našli su se u ulozi animatora, a ove godine ih je 15. Kako je Nataša istaknula,

drago joj je vidjeti da su neka djeca bila sudionici oratorija, a da su sada animatori.

Duhovne radionice vodili su mons. **Bela Stantić**, fra **Danijel Maljur** i preč. Franjo Ivanković.

Tema ovogodišnjeg susreta bila je više nego zanimljiva: SVE(T) ILI NIŠTA. SVET – tako mala riječ, od tek četiri slova s tako velikim značenjem. Kada od najmlađe dobi krenete težiti k tome, možemo samo reći da ste na dobrome putu da to jednoga dana i postanete.

Ž. V.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

25
YEARS

*Srebrna
akcija!*

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m ² , III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m ² , dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.
Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: +4917621561026 ili 064/1826160.
Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.
Prodaje se kuća na kat, plac 650 m ² , kuća 210 m ² , velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.
Prodajem očuvan kauč i dvije fotelje. Tel.: 061 815 2239.
Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobozadni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel.: 064 247-09-49.
Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.
Prodaje se građevinska parcela površine 844 m ² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.
Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m ² , plac 650 m ² , Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.
Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m ² . Dragan 063-509-902.
Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42a i 73m ² , parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.
Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.
Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.
Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 14. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU
ZA ODREĐIVANJE OPSEGA
I SADRŽAJA STUDIJE O PROCJENI
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

Nositelj projekta Danijel Kovačević, Mala Bosna, Salaši br. 74, podnio je dana 20. 5. 2019. godine pod brojem IV-08/I-501-137/2019, Zahtjev za određivanje opsega i sadržaja Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: FARMA SVINJA, na katastarskoj parceli 43070 KO Donji grad Subotica, u Maloj Bosni, Salaši br. 74 (46.0656876°, 19.5889034°).

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-137-2019.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 16. 7. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!
SG
internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555785 WWW.TIPPNET.RS

Milica Cvetković, rukometašica iz Sonte

Nastavljač obiteljske tradicije

»Rukometnom klubu pristupila sam u 5. razredu. Bila sam bucmasto dijete, nastavnica engleskog me je uspjela nagovoriti da se javim treneru Mihaljevu i započnem treniranje rukometa. Zavidjela sam sestri Mariji, koja je već bila jedna od nositeljica igre u klubu. Šteta što ju je život odveo dalje, uživala bih da igramo skupa. Imali smo još jednu rukometašicu u obitelji, tetu **Miru Cvetković**. Stariji kažu odličnu. Kažu i da je moj otac **Mića** imao sve predispozicije da postane dobar rukometaš, jedino mu je nedostajala volja za treniranje. U početku nisam znala ni loptu pošteno uhvatiti, a kamoli što drugo. Upijala sam poteze cura koje su već bile prvotimke, pokušavala ih kopirati i sve češće uspijevala. Nekoliko puta sam bila na pragu odustajanja, međutim, zajednička upornost trenera Mihaljeva i mene davala je sve bolje rezultate, pa sam, doduše rijetko, na pokoju minutu, ulazila u igru. U narednoj sezoni iz kluba je zbog daljeg školovanja otišlo nekoliko igračica, pa sam nenadano izbila u prvi plan«, priča Cvetkovićeva.

Upornost je preduvjet uspjeha

Cvetkovićeva je odlična učenica, a bez ikakvih problema uspijeva uskladiti obveze u klubu sa školskim obavezama. Do sada je pokazala neviđenu upornost, a i sve veću minutažu u igri iskoristila je stopostotno. Igra srcem, ali kad je to potrebno, zna stati na loptu i smiriti svaku situaciju. U duele s dvostruko starijim i isto toliko korpuulentnijim rivalicama ulazi bez straha.

»Ne plašim se nikoga. Znam što hoću, a u duelima s korpuulentnim igračicama nastojim u što većoj mjeri iskoristiti svoju brzinu i okretnost. To mi u puno navrata i uspijeva, pa sve češće tresem protivničke mreže. Eto, trenerova i moja zajednička upornost se isplatila, a već u obitelji sam od malih nogu naučena da je upornost osnovni preduvjet svih uspjeha«, završava priču Cvetkovićeva.

Ivan Andrašić

Ženski rukometni klub *Sonta* od osnutka je rasadnik dobrih igračica. U narednoj sezoni, zbog permanentnih odlazaka većeg broja rukometašica, trener **Stevan Mihaljev** bit će prinuđen oslanjati se na drastično pomlađen natjecateljski pogon. Po dobi igračica Sonćanke su najmlađa ekipa Druge lige Srbije, skupina Sjever.

U prvom planu djevojčice

Jedan od stupova ekipe u narednom prvenstvu i zamjenik kapetana bit će učenica 8. razreda OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte **Milica Cvetković**. Kako sama kaže, na rukomet je zalutala slučajno, na nagovor sestre **Marije**, koja je već bila igračica ŽRK-a *Sonta* i profesorice engleskog jezika, bivše rukometašice *Somborelektra* **Nataše Damljanović**.

Predsjednik kluba i trener natjecateljske ekipe Stevan Mihaljev ugodno je iznenađen brzim razvojem Cvetkovićeve:

»Milica je za kratko vrijeme srušila sve norme. S treniranjem je započela kao potpuni rukometni analfabet, kao bucmasta, pomalo nespretna, uplašena i nesigurna djevojčica. Unutar svega jedne kalendarske godine doživjela je fantastičnu transformaciju. Bila je vrlo uporna, radina, strahova i nesigurnosti brzo je nestajalo. Postala je, zahvaljujući odlascima jednog broja igračica iz kluba, ali i svojim sve izraženijim kvalitetama, nezaobilazna prvotimka, a od naredne sezone bit će i zamjenica kapetana ekipe. Hoće li ostvariti i zapaženu sportsku karijeru, najviše ovisi o njezinim prioritetima i životnim planovima.«

Tenis

Bljesak Apatinke Anje Pisar

SOMBOR – Na ljetnom prvenstvu Srbije za tenisačice i tenisače do 12 godina, održanom u Somboru od 29. lipnja do 5. srpnja, nena-

dano je zablistala Apatinka **Anja Pisar** i osvojila 3. mjesto. Ljetno državno prvenstvo okupilo je ukupno 46 perspektivnih tenisačica i 54 tenisača. Mlada apatinska tenisačica zabilježila je pobjede protiv osmog i četvrtog nositelja, a potom i protiv favorita turnira, rezultatom 6:4, 7:5. U polufinalu je poražena od prvog nositelja i kasnije superiorne pobjednice turnira **Aleksandre Stevanović** rezultatom 6:1, 6:0. Trener Pisarove **Damir Krajinović** prezadovoljan je ovim plasmanom i predviđa joj blistavu tenisku karijeru. I pored brojnih obveza vezanih uz tenis, Anja Pisar je odlična učenica 6. razreda OŠ **Žarko Zrenjanin** u Apatinu.

Košarka

Trijumf Dunava

APATIN – Na nedavno održanom turniru veterana i veteranki s prostora bivše Jugoslavije, 22. zaredom, u organizaciji veterenki *Spartaka*, košarkaši **Dunava** iz Apatina trijumfirali su u kategoriji starijih od 35 godina. Predvođeni internacionalcem **Predragom Šuputom** i nekadašnjim NBA asom **Darkom Miličićem**, u finalnoj utakmici, kojom je turnir i zatvoren, nakon teške i neizvjesne borbe, svladali su ekipu *Mladosti* iz Zagreba. Turnir je okupio 32 ekipe, s oko 330 igrača u veteranskoj konkurenciji. Prva tri mjesta zauzele su ekipe: u kategoriji veteranke 35+ *Nikad dosta* iz Zagreba, *Štroklje* iz Maribora i *Šizike* iz Beograda; kod veteranki 45+ *Nekem 8 van* iz Budimpešte, *Olstarke* iz Kranja i *Nikad dosta* iz Zagreba; kod veterana 35+ *Dunav* iz Apatina, *Mladost* iz Zagreba i *Tigrasti komarci* iz Subotice; kod veterana 45+ *Šarmeri* iz Zagreba, *Zagreb plus* iz Zagreba i *Igokea* iz Banja Luke i kod veterana 50+ *VKK Mostar* iz Mostara, *Štajerska* iz Maribora i *Međimurje* iz Čakovca. Na parketu je sve proteklo u najboljem redu, a trodnevno druženje u Subotici, kako ističu sudionici, bilo je nezaboravno. »U Suboticu smo se došli, prije svega, družiti, ali i boriti na turniru za što bolji plasman. Znamo se dobro, družimo se i na basketu, a veliku čast učinio nam je i NBA zvijezda Miličić nastupom za našu ekipu. Sam turnir je, kao i uvijek, odlično

organiziran i mislim da nema boljeg u regiji, niti ima gostoljubivijih domaćina od Subotičana«, prokomentirao je igrač *Dunava*, nekada jedan od najboljih košarkaša *Spartaka* Predrag Šuput po povratku u Apatin.

Biciklizam

Otkazana Liberty utrka

SOMBOR – Međunarodna biciklistička utrka *Liberty Cycling Race*, planirana za 3. i 4. kolovoz, definitivno neće biti održana. Ovo je trebalo biti treće izdanje utrke koja je prethodnih godina organizirana u pograničnom pojasu između Sombora i Osijeka. »Nisam uspio naći partnera na srbijanskoj strani, pa sam konačno odustao za ovu godinu. Prva etapa, vožnja po Hrvatskoj, bila je izvjesnija, ali sam, na žalost, na ovoj strani Dunava imao malo sreće. Cilj druge etape i cijele utrke ove godine je planiran u Apatinu, ali je i tu zaškripalo. Tek nedavno sam dobio termin za razgovor s predstavnicima grada Sombora. Iskreno, to mi je bilo kasno, jer je predviđena uporaba 105 kilometara regionalnih puteva. Potrebno mi je oko dva mjeseca kako bih ishodovao sve dozvole«, priopćio je idejni tvorac i organizator utrke **Robert Marton**. I pored pauze, Marton ne odustaje od ideje. Medijima je priopćio da će naredne godine utrke sigurno biti. Premijerno izdanje *Liberty Cycling Race* upriličeno je koncem kolovoza 2017. godine, a zamišljeno je da uz natjecateljski ima i rekreativni karakter, te poveže zaljubljenike u vožnju iz Hrvatske i Srbije.

Boćanje

Somborci iznenadili favorita

SOMBOR – Boćarski klub *Sombor* je na terenu BK *Ravangrad*, pri Gradskom stadionu u Somboru, u finalu Kupa Srbije *Sava Bjelobrk* svladao neprikosnovenog favorita, prvaka Srbije, BK *Novi Beograd*, s uvjerljivih 6:2 (54:41). Finale Kupa ovoga, na našim prostorima još nedovoljno afirmiranog sporta, ispratilo je stotinjak gledatelja. Gromkim aplauzima su nagrađivali dobre poteze, kojih je u meču za trofej bilo podosta. Najburnije su pozdravili jedinu damu na terenu, darovitu **Milicu Popović**. Ona je u disciplini pojedinačno ostvarila pobjedu karijere. Nadigrala je važećeg doprvaka Europe, bivšeg Somborca **Srđana Butorca**. Ekipa iz Novog Beograda je godinama neprikosnovena u domaćim natjecanjima, što uspjehu Somboraca daje dodatnu težinu. BK *Sombor* je, po ocjeni poznavatelja boćanja, nepresušni izvor talenata. Osvajačima Kupa Srbije *Sava Bjelobrk* pripao je prijelazni pokal Boćarskog saveza Srbije. Rezultati po disciplinama: krug – 22:15 (**Dejan Kovačević** – **Miloš Milaković**), par – 12:6 (**Siniša Nikolaš**, **Miljan Opačić** – **Veselin Skakić**, **Denis Švalm**), trojka – 7:10 (**Nikola Antonić**, **Nikola Kelić**, **Dragan Božić** – **Momčilo Popić**, **Uroš Šarac**, **Miloš Balać**) i pojedinačno – 13:10 (**Milica Popović** – **Srđan Butorac**). Finalne su sudili **Boško Ubović** i **Bogdan Olujić**.

Nogomet

Bačka se priprema za jesen

SUBOTICA – Treneri NK *Bačka 1901*. **Savo Pavićević** i **Dejan Srdić** prvog dana srpnja izvršili su prozivku nogometaša i započeli pripreme ekipe za sezonu 2019./20. Srpske lige Vojvodina. Kako je na konferenciji za medije rečeno, crveno-bijeli su se ozbiljno

pojačali, a osnovni cilj u predstojećoj polusezoni bit će plasman u viši rang natjecanja. Okupljene je pozdravio direktor kluba **Milojko Vukadinović**, podsjetio na katastrofalni početak prošle sezone i transformacije ekipe od dolaska Save Pavićevića za šefa struke. Sportski direktor **Radovan Šimun** je igračima poželio dobar rad. »Ulazimo u novu sezonu s najvišim ambicijama. Angažirali smo nekoliko iskusnih nogometaša koji se uklapaju u fizionomiju *Bačke*. Želimo biti stabilan klub i ponos grada«, rekao je, među ostalim, Šimun. Šef stručnog stožera Savo Pavićević najavio je pripreme u Subotici i na Zlatiboru, zahvalio se dečkima koji su vrhunski odigrali proljetnu polusezonu i pokazali koliko mogu. »Nova sezona je pred nama, novi igrači su došli. Ovaj klub mora igrati viši rang. Radit ćemo u Subotici do 14. srpnja, a potom ćemo na osam dana na Zlatibor«, najavio je Pavićević, a otkrio i novajlije u igračkom pogonu: **Marka Anđića** (*Zvijezda*, BIH), **Nemanju Stankovića**, **Aleksandra Noskovića** (*Bratstvo 1946*, Prigrevica), **Stefana Ilijina** (*Crvena zvezda*, Novi Sad), **Nebojšu Mezeija** (TSC, Bačka Topola).

Ivan Andrašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA
NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

za projekt »Dogradnja postojeće farbare«, na katastarskoj parceli 37030 KO Donji grad, Subotica (46.062087°, 19.689091°) nositelja projekta TATRAVAGONKA BRATSTVO d.o.o., Subotica, Bikovački put br. 2.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-149-2019.pdf

**GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE
TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO**

Sukladno članku 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/2018, 31/2019 i 37/2019) i člancima od 55. do 68. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 32/19)

**Oglašava
JAVNI UVID U**

Nacrt Izmjene dijela Plana detaljne regulacije za dio prostora oruubljen ulicama Maksima Gorkog, Beogradski put, Blaška Rajića i Senčanski put u Subotici

Javni uvid može se obaviti od 15. srpnja do 13. kolovoza 2019. godine, radnim danima od 8 do 15 sati u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 i 9) od 15. srpnja do 13. kolovoza 2019.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 20. kolovoza 2019. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

POGLED S TRIBINA

ATP Umag

Subotnjim kvalifikacijama započet će 30., jubilarno, izdanje teniskog turnira *Croatia Open*, prvog i sada jedinog, ATP natjecanja u Hrvatskoj. A sve je započelo, danas već davne, 1990. godine kada je na ideju **Slavka Rasbergera** u ovom istarskom gradiću pokrenut prvi veliki profesionalni turnir na prostoru nekadašnje Jugoslavije. U prvom finalu prvoga ATP Umaga susrela su se dva **Gorana**, a **Ivaniševića** je pobijedio, pomalo neočekivano, **Prpić** (6:3, 4:6, 6:3).

Od tada, pa sve do ovoga jubilarnoga, kroz teniski centar u hotelskom naselju *Stella Maris* prodefilirale su stotine vrhunskih tenisača poput **Đokovića**, **Nadala**, **Moye**, **Mustera**... Igrača koji su u svojoj karijeri barem jednom zasjeli na prvo mjesto svjetske ranking ljestvice.

A zasjeo je i turnir u Umagu na vodeće pozicije ocjenjivanja kvalitete organizacije, osvajajući nekoliko puta nagradu za izvrsnost koju dodjeljuje ATP.

Jer na ovom turniru je sve podređeno kvaliteti. Kako u izboru tenisača koji se natječu na crvenoj istarskoj zemlji, tako u svim

pratećim događajima kojima obiluje ova vrhunska teniska predstava koja će se ove godine odražavati od 12. do 21. srpnja.

Uz vrlo jak turnirski sastav (**Fognini**, **Čorić**, **Györe**, **Lajović**, **Krajinović**...), organizatori su spremili i dvije super atrakcije u vidu egzibicijskih mečeva u kojima će se najbolji hrvatski tenisač svih vremena Goran Ivanišević susresti protiv Prpića i **Raf-tera**. Bit će to reprize prvoga finala Umaga i povijesnog finala Wimbledona, u kojemu je **Zec** stigao do sportske besmrtnosti.

A svojim dosadašnjim izdanjima i umaški turnir je stigao na pijedestal besmrtnosti, jer je svih proteklih godina držao visoku razinu kvalitete i ponosno reprezentirao Hrvatsku u sportskome svijetu. Za svoje zasluge turnir je od predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović**, koja je poput svih ostalih dosadašnjih čelnih ljudi države uvijek nazočila finalnom susretu, odlikovan Poveljom Republike Hrvatske.

Nema sumnje kako će i ovaj jubilarac na umaškoj crvenoj zemlji biti vrhunski doživljaj za sve ljubitelje bijelog sporta. Pa tko može, nek izvoli doći do Istre. Za sve ostale osigurani su svakodnevnim televizijskim prijenosima koje već godinama tradicionalno prenosi Hrvatska televizija.

Jedno je sigurno: Umag je uvijek izvrstan sportski i turistički događaj. Na ponos svoje Hrvatske!

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

*Ogranak HKC Bunjevačko kolo Žednik
i HKPD Đurđin iz Đurdina*

Iz Ivković šora

Kanikula

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi. Dete, molim vas lipo, kažite mi kako vi priživljavate ovu vrućčinu? Av, davno je vako bilo! Ne mož se čovik ni vode toliko nagutat. Ja niki dan očo na bunar pa kad sam se onda dovatio lončića sve mi se posli mučko trbu od tolike vodurine, a vrućina i dalje. Ni to ne valja, borme. Najbolje se digod uvatit kakog debelog lada. Or je najbolji za to. Kadgod se pod orom i podnovalo, al obavezno se prostrla opaklija da ne bi čovik nazebo. Sad se borme sve toliko ugrijalo da nemaš ni di nazepst, valjdar kad bi čovik ušo u frižder ne bi ozebo. Ta to su sve krive ove nove gospocke kuće, ja vam velim. Gledam tako kad naiđem sokakom ove što sad prave te kuće, ta to je dvajst centi zida. Oblipe ga sotim bilim na čim je onaj sidio i štrajkovo, a to se ne mož ni nasmijat našim kadgodašnjim nabijanicama. Osamdest centi zidine, pendžeri mali i čovik kad u srid kanikule legne otpočinit, ako se ne pokrije mož samo tako ozepst. Doduše, ode kod nas u Ivković šoru se sotim stiroporom ni ne mož oblipit salaš. To bi sve kokoške, guske jel patke očibale i poile. Izgledo bi salaš ko ona limuzina trabant. Periša je to proba s njegovom litnjom kujnom. Kad su kokoške i patke navalile, čeljadi moja, ta niko i ne mož ni odvijat. Jedva se kakogod spasio. To, doduše, tek kad su poile jedno osamdeset centi od zemlje, dokleg su mogle dovatit. Neg, šta vi velite, čeljadi, na ove naše cine? Ovi naši nakupci i prikupci su baš izadrli. Cigurno se boje da se paor ne obogati, ječam je cili 16 dinara. To je cina za Bogu plakat. Doduše, plaćemo mi već odavno i stalno, al On nikako da nas vidi. Ja ću cigurno otić u trvalo; di mi tuko led, biće borme mršava kamara. Ovi naši općinari se nisu sitali da je vrimenska nepogoda, kugod što se nikad ne sitide ni da je suša. Oni se site samo kad triba poslat rešenje za porez; nisu zaboravili da nam opet dignu reštanciju. Baš sam našo očale i čitam: kanda je fajin nakostrešena cifra, i to fajin veća neg lanjske godine. Lipo čovik ne zna šta će sa sobom i s ovo malo života što ga većina nas jedva priživljava. A kad otvorimo televiziju... Med i mliko. Ta samo što ne teče samo usta! Triba još napet se pa zinit, tako nam lipo i lako. Oma se sitim, ne možem da se ne sitim, a i vi se cigurno sícate one pripovitke o Ivici i Marici, kad su naišli na onu kuću od kojikaki fini kolača, od samog cukra i od čokolade. Ili, ili siroti dok nisu nagrajsali. Češem se i kontam da je sad nama tako. Av, dokle ću se već češat? Kanda su ovi poš-trapali komarce čime god što ji ne tamani neg ojačava, kugod one špor-tište kad piju onaj doping, sve se više i jače grizu. Ako nas vako trevljaju čuvat, bolje onda nek i ni ne štrapaje, pa kako nam tako nam. E, sit sam vam nadivanio. Neg, idem uzet koji šećer što sam kupio na tavankuckom proštenju, pa idem nalit friške ladne vode josagu. Ajd, zbogom, čeljadi. Bižte u lad da vas ne lupi sunce. A i ja ću, borme, čim namirim i ako se snaš Jela ne siti još štogod zapovidit da tribam uradit.

Bać Ivin štodir

Mogo obit i cilo selo

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva niki dan podranijo, sunce istom stalo izlaziti, veli ide se probiciglat dok ni udarila vrućina. Brzo izašo na glavni kaldrum. Gleda, sve ne viruje očima, kako sve lipo pokosito, ko da unišo u kakigod veliki park. Na bandera barjačići, a još se više iznenadijo ka izašo isela. Svaj bent di ide kaldrum pokositi, vidi se nadaleko. I što mu najčudnije, nigdi živoga komarca. Za dram stigo i do kombinata i tamo sve lipo, nisko, ravno, pokosito. A samo pri par dana tu bijo šibljak. Vidi i dalje, skroz do ćuprije, sve uredito ko nikada. Okrenijo se natrag. Vitrića ni daška, pa brzo došo i do sela. Kroselo ni baš jako pritisko pedale, veli možda će kogagod i trefit, pa će malo podivanit. Ni imo sriće, nigdi žive duše, jedino projde digod koja lemuzina. Čudno mu, nigdi ni kerova, a do pri dan dva bili ji puni sokakevi. I to nikaki bisni, znali se zatirat i za biciglom i za lemuzinom. Tako prošo i selo, na druge strane atara kaldrum se crni ko zmija međ zelenom travom, isto friško pokositom. Nema više ni noga šibljaka što se do niki dan navijo na kaldrum, izgleda mu ko da ga niko najedamput prino u kakugod državu što je kako triba, di se sve vako uređiva svaki dan. Pedali i sve se škobi ispod brkova. Došo i do centra, pa veli malo će sist na klupu što metnita oma nuz krstopuće. Biciglu naslonijo na drvo, nek mu je na oku, u selu se jako krađu u poslidnje vrime. Sidi, gleda, centar baš uredili. Trava pokositama na dva prsta, ravno ko staklo, nasadito cvita, šareni se nadaleko. Jedino fali svita, dice najviše. I što ji ima, većinom nikaki crnpurasti. Malo sidijo, naišo jedan poznati iz varoši. Dobar š njim još o vrimena ka se svit ni dilijo ko danas. Bili parovi, jedno vrime zajedno i momkovali, zajedno bili u partije što onda bila jedina u države. Vaj u najlipši godina, oma nikako šćim počeli vi poslidnji ratovi, ošo u varoš na državne jasje. I bome, u cilomu kraju, na pedes kilometri ukrug, dugo vedrijo i oblačijo. Ka na izbiranju zadobili vi što vladu danas, on samo napuščo staru partiju i prišo ko nji. Misto za jaslama ni ni minjo, pa ga vi isela moru slušat, štogod on reko. Nema tu ko kako oće, domaće niko ništa ni ne pita, ako napravu štogoda što on ni aminovo, lako mož otrknit. Svit isela samo uredno sve mora plaćat, a kako će se trošit, niko ji ni ne pita, nit oće čut ako štogoda sami kažu. Sijo i on nuz bać Ivu. Veli malo ćedu se podivanit, već se davno nisu vidli, a misli se, jako bi mu valjalo privuć ga ko njega u partiju. »Dobro, pajto, štaj to sve tako uredito, nikaka se vlast ni minjala, niko novi ni izbirnit, a gle, centar nam ko za izložbu«, oma ga dočeka bać Iva. »E, moramo tako, sutra će u varoš dojt Najštosezasve pita, pa će projt i kroz vaše selo. Ne bi baš bilo lipo da ga dočekate naki zapušćani kaki ste bili«, veli pajta i samo se škobi ko friška mlada. »E, pajto, ako si već taki mogućan kaki kažeš da jesi, zašto mu nisi reko da nam projde kroz sve sokakeve, možda bi nam onda i uredili cilo selo«, veli bać Iva, lati biciglu i uputi se doma. Pajte ni ruku ni pružijo.

NARODNE POSLOVICE

- Ražanj se pravi, a zec u šumi.
- Stotinu misli, dug ne plaća.
- Sve za obraz, obraz ni za što.
- Tko umije, njemu dvije.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju tata i kćer:

– Tata, što misliš kakav bi meni muž pristajao?

Tata odgovori:

– Mani se ti muževa i traži nekog neoženjenog.

Razgovaraju muž i žena i kaže muž ženi:

– Draga, zubi su ti kao dijamanti.

– O, hvala, ponosno će žena.

– Tako su rijetki...

Razgovaraju majka i sin. Majka bijesna i ljuta upita sina:

– Dobro, dokle ćeš tako živjeti? Sve što imaš si ukrao.

– Nisam ja toliko loš kao što misliš, i ne kradem samo glu-posti. Vidi, vozačku dozvolu i diplomu sam kupio.

DJEČJI BISERI

- Internet je kad kucaš nešto na telefonu.
- Biljke moraš stalno nadgledati, da ne bi bile suhe.
- Imaš obične biljke i one za poklon.

(Preuzeto iz emisije: Kefalica)

FOTO KUTAK

**PETAK
12.7.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Cronovatori: Industrija, dokumentarna serija
11:42 TV kalendar
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama: Smokvica - Primošten
16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:20 turizam.hrt
17:50 I to je Hrvatska
18:10 Potjera 43'14
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Dostavljač, američki film
21:50 Dnevnik 3
22:24 Aleksandar Veliki, njemačko-američko-francuski film
01:17 Milijarde
02:07 Obitelj Durrell
02:57 Umorstva u Midsomeru
04:32 Skica za portret
04:52 Veterinar Engel
05:37 Karipski cvijet

05:20 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, serija
10:30 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:50 Povratak čudesne dadilje, američko-britansko-francuski film
13:40 Tajna dvorišne rasprodaje: Ubojstva iz romana, američki film
15:10 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:37 Kruške i jabuke

18:07 Istina ili mit: Ugradnjom bypassa ili stenta srce će postati zdravo
18:17 Luda kuća
18:50 Izradi sam: Dječji štednjak
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Crna lista
21:40 Deset dana, serija
22:35 Ludnica u Clevelandu
23:30 Kozmos: Električni dječak, dokumentarna serija
00:20 Bijela robinja, telenovela
01:05 Zakon i red: Odjel za žrtve
01:50 Graham Norton i gosti
02:35 Kraljica noći
03:20 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
13.7.2019.**

06:40 Klasika mundi: 43. Osorske glazbene večeri: Zbor Gustav Mahler iz Beča - Osor, Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, 15.07.2018.
08:00 Popodnevne trube, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Mijenjamo svijet: Krijumčari ljudi, dokumentarni film
14:20 Prizma, multinacionalni magazin
15:10 Mala ubojstva Agathe Christie: Albert Major je previše govorio, francuski film
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Mađarski tragovi u Međimurju
17:40 Lijepom našom: Orehovica 1
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Legenda o Herkulu, američki film
21:45 Svečano otvorenje Pulsog filmskog festivala, prijenos
22:35 Dnevnik 3
23:10 Bijeg iz Gulaga, američki film
01:18 Dobro došli u zamku, američko-britanski film
02:53 Popodnevne trube,

američki film - ciklus klasičnog vesterna
04:15 Sve će biti dobro, serija
05:00 Treći format
05:40 Skica za portret
05:41 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
09:26 Profesor Baltazar
09:36 Vrijeme je za priču
09:50 Luka i prijatelji: Suvenir
10:15 EBU drama: Jonina arka, drama za djecu
11:00 Kraljica Elizabeta II.: Kruna pod paljbom, dokumentarna serija
11:55 Vrtlarica: Ljeto u vrtu
12:20 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:15 Lidijina kuhinja
13:50 Čudesni svijet Gordona Watsona: Barunica Lambert - dražba vrijedna 15 milijuna funti, dokumentarna serija
14:25 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Opatija, dokumentarna serija
15:00 Tenis, Wimbledon
17:20 Odbrojavanje do Tokija
17:50 Vina svijeta, dokumentarna serija
18:45 Inspektor Gadget, crtana serija
19:05 Glazbeni Top20
19:55 Superkup: Dinamo - Rijeka, prijenos finala
22:10 Dobra žena
23:00 Dobra žena
23:50 Vikinzi
00:40 Kozmos: Besmrtnici, dokumentarna serija
01:30 Graham Norton i gosti
02:15 Kraljica noći
03:00 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
14.7.2019.**

06:20 Lijepom našom: Orehovica 1
07:55 Dugo toplo ljeto, američki film - Zlatno doba Hollywooda
09:50 Biblija
10:00 Osor: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje

13:25 Zadar: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Mir i dobro
15:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
16:35 Zaronite s nama: 17:00 Vijesti u 17
17:20 I to je Hrvatska: 17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Točka na A - suvremena hrvatska arhitektura
21:05 Planet Zemlja II: Pustinje
22:00 Kennedyji povjerljivo: Jack i Jackie, dokumentarna serija
22:50 Dnevnik 3
23:23 Dugo toplo ljeto, američki film - Zlatno doba Hollywooda
01:13 Nedjeljom u dva
02:08 Bruce Springsteen vlastitim riječima, glazbeno-dokumentarni film
03:18 Sve će biti dobro, serija
03:58 Mir i dobro
04:28 Leteći fratar, emisija pučke i predajne kulture
05:18 Kennedyji povjerljivo: Jack i Jackie, dok. serija
06:03 Zadar: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana serija
09:50 Luka i prijatelji: Kip, spomenik, kultura
10:20 Shakespeare i Hathaway - privatni istražitelji
12:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:05 Bijeg iz Mckenzieja, irsko-britanski film
15:00 Tenis, Wimbledon - finale
18:05 Viktorija
19:00 Koncert Liga protiv raka - To je tvoja zemlja, KDVL
20:05 Muževi i žene, američki film - Filmovi sa 5 zvijezdica
21:55 Katarina Velika
23:00 Igre moći
23:45 Igre moći
00:30 Kozmos: Oslobođeni svijet, dokumentarna serija
01:20 Graham Norton i gosti
02:05 Kraljica noći, telenovela
02:50 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
15.7.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Storijske o neponovljivima: To je moj rodni kraj
12:00 Dnevnik 1
12:15 Sport
12:18 Vrijeme
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama: 17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Tito, dokumentarno-igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Stavi staru stvar na pravo mjesto, emisija pučke i predajne kultrne
03:53 Skica za portret
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:20 Vaterpolo, SP: Hrvatska - Australija, prijenos
06:44 Juhuhu
10:30 Vučja krv
10:57 Katarina Velika
12:01 Muževi i žene, film
13:46 Konji McBridea, američki film
15:13 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Vaterpolo, SP: Hrvatska - Australija, snimka
17:50 Wimbledon 2019.: Najatraktivniji trenuci
18:10 TV Bingo
18:55 ATP Umag - emisija
19:10 ATP Umag, prijenos
2. meča

20:50 ATP Umag - emisija
21:00 Put Hrvatske do srebra
23:25 Bolničarka Betty,
američko-njemački film
01:10 POPROCK.HR
01:40 ATP Umag, snimka 1.
meča
03:25 Kraljica noći
04:10 Noćni glazbeni program

UTORAK 16.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Hrvatska moj izbor:
Paulina i Ružica
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem
dom
15:00 Umorstva u
Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Tito, dokumentarno-
igrana serija
21:00 Kako smo dočekali
Vatrene, specijalna emisija
22:45 Dnevnik 3
23:18 Milijarde
00:08 Mjesto koje zovem
dom
00:58 Umorstva u Midsomeru
02:33 Sve će biti dobro, serija
03:18 Kraj roda mimbelli,
emisija pučke i predajne
kultrve
03:58 Skica za portret

04:03 Žene, povjerljivo!
04:53 Veterinar Engel
05:38 Karipski cvijet

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:30 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann
11:50 Hrana koja ne hrani,
američki film
13:30 Gnjevna porotnica,
američki film
15:05 Mjesto pod suncem -
zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
17:10 Nogomet - SP
2018: Zabivaka - svi golovi
nogometnog SP
18:55 ATP Umag - emisija
19:10 ATP Umag, prijenos
2. meča
20:50 ATP Umag - emisija
21:05 Ponovno ljubav,
američki film
22:45 Putnici, američko-
kanadski film
00:15 ATP Umag, snimka 1. meča
02:05 POPROCK.HR
02:40 Vaterpolo, SP: Hrvatska
- SAD, prijenos
04:00 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 17.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Otkrivamo Hrvatsku:
Bužim i Smiljan

12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem dom
15:00 Umorstva u
Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Tito, dokumentarno-
igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Mjesto koje zovem dom
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Ne stidim se sela
rođenoga, emisija pučke i
predajne kultrve
03:53 Skica za portret
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:15 Što je klasika?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:30 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann
12:30 Vaterpolo, SP: Hrvatska
- SAD, snimka
13:35 Mama li robot,
njemački film
15:10 Mjesto pod suncem -
zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zooškoga
vrta

17:40 Kruške i jabuke
18:55 ATP Umag - emisija
19:10 ATP Umag, prijenos
2. meča
20:50 ATP Umag - emisija
21:00 Tenis, Egzibicijski meč:
Ivanišević - Rafter, prijenos
22:00 ATP Umag - emisija
22:10 Ljubavni jackpot,
američki film
23:45 ATP Umag, snimka 1.
meča
01:35 POPROCK.HR
02:05 Kraljica noći
02:50 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 18.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Nenad i Jezera, emisija
pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvije
13:15 Dr. Oz
14:05 Mjesto koje zovem
dom
15:00 Umorstva u
Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski
liječnik
18:10 Potjera
18:59 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
19:44 Vrijeme
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tito, dokumentarno-
igrana serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno

22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Mjesto koje zovem dom
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Nenad i Jezera, emisija
pučke i predajne kulture
03:53 Skica za portret
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji, animirana
serija
10:30 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann, seoski
liječnik
11:50 Ljubavni jackpot,
američki film
13:25 Navijačica sa stilom,
američki film
15:05 Mjesto pod suncem -
zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zooškoga
vrta
17:35 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
19:00 Crtani film/serija
19:25 POPROCK.HR
19:55 ATP Umag - emisija
20:10 ATP Umag, prijenos
2. meča
21:50 ATP Umag - emisija
22:05 Hachiko, priča o psu -
američko-britanski film
23:40 ATP Umag, snimka 1.
meča
01:30 Kraljica noći,
telenovela
02:15 Noćni glazbeni
program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Prilično običan vikend

Ako nisam spakirala kofer, to nije putovanje. Ako ne otkrijem nešto novo, to nije avantura. Uvijek neki parametri, a ne znam čemu to. Život je putovanje i svaki njegov dan je avantura.

Vjerojatno sam nekada spominjala kako sam imala sretnu okolnost da dobijem ključeve jedne vikendice jer su njeni vlasnici u inozemstvu i mnogo im znači ako netko ode s vremena na vrijeme da obiđe, pokosi ali i uživa u blagodatima zelenila. Ako ne računamo da je riječ o zaista velikom placu i da posla oko košenja ima mnogo, onda smo zaista dobili bingo. Okupljanje tamo, kuhanje paprasi, pečenje roštilja, filmske projekcije pod otvorenim nebom... postale su nam rutina i ono na čemu zavidimo sami sebi.

Kad je trimer postao *John Deere*

To s košenjem je za nas užitak. Obožavam miris pokošene trave i dobro se osjećam kada sama pokosim toliki plac. E sad, u četvrtom i petom mjesecu smo imali puno privatnog posla

i nismo nikako stizali pokositi. Kada smo stigli u lipnju, trava je već dominirala cijelim prostorom i uspjeli smo pokositi samo prvi dio. Dakle, protekli vikend je mirisao na travu i cjelodnevno košenje. Imamo super kosilicu, ali ona nije mogla proći kroz travu. Svu mješavinu koju smo ponijele za trimer smo potrošile i sve je izgledalo da će posao biti nezavršen, a onda se pojavio lik na *John Deereu*. Naravno, onda se sve pretvorilo u zabavu tko će probati voziti ovakvu kosačicu, ali je posao bio obavljen vrlo brzo i kompletno. Hvala dobrim susjedima i sjajnom Džonu.

Paprikaš u znaku mačke

Ostatak vikenda je bio u znaku prijatelja, čamca i druženja. Kako su na tom dijelu Kupusinskog dunavca bili radovi na

obali, teško je pristupiti vodi, a samim tim se i rashladiti. Srećom pa obližnja čarda u svojoj ponudi ima i čamce za iznajmiti pa smo dan započeli kavicom i doručkom u čamcu i plivanjem. Nevjerojatno je koliko vrijedi ustati rano, pogotovo kada ste u prirodi. Kao da sve postoji samo za vas, ako je to i važno. Mislim da ćemo

ovakve ugođaje uvesti kao rituale i gledati da što više prijatelja privolimo na ovu avanturu jer dobre stvari valja dijeliti. Kad smo kod prijatelja i naše smo konačno okupili i to oko kotlića, a kuhanje se sasvim slučajno pretvorilo u spašavanje jedne male mace, velikog borca kog su napali paraziti.

I tako, jedan vikend bez plana je postao radni, pobjednički, humani, zeleni i što je najvažnije, nasmijani. I nije postao zapis o kome svi maštaju ali je postao zapis za pamćenje i podsjetnik kako nisu sve velike stvari egzotične i da nema potrebe biti neobičan da bi bio vrijedan.

Dodatak koji nema vezu s napisanim

Neka ovo bude okvir ili neki nevezani dodatak, ali već nekoliko dana imam potrebu podijeliti u čijem društvu posebno uživam i time dati preporuku za jednu super knjigu koja mi je došla, a pri tome ne želim pisati preporuke, pa je odlična prilika uglaviti je u ovaj moj običan vikend. Reč je knjizi *Tajni život velikih pisaca Roberta Schnackenbera* i puna je zanimljivih podataka o životima nekih od najistaknutijih, najzanimljivijih, najostvarenijih ikona književnih voda. Ova definitivno subjektivna, ali i činjenična zbirka poljuljat će vašu predstavu o nekim idolima ali će vas i približiti njima jer su svi oni, na kraju krajeva, sasvim obični ljudi. I sjajno je što knjigu ne morate čitati redom, nego izabrati po nekog pisca i udubiti se u priču. Nisam stigla do kraja i ne želim iznositi favorite, ali me je iznenadio omiljeni **Tolkin**, malo zaprepastio **James Joyce**, zabavio **Balzac**, zabrinula **Emily Brontë**... A tko vama pravi društvo u prirodi ovih dana?

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

GURDIN

TAKMIČENJE RISARA

13.7.2019.

